

ORION
TILINPÄÄTÖS JA
TOIMINTAKERTOMUS
2017

TILINPÄÄTÖS

Orion Oyj:n hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 2017	3
Orionin osakkeiden perustietoja	22
Konsernin tunnusluvut	26
Tunnuslukujen laskentaperusteet	28
Konsernin laaja tuloslaskelma	29
Konsernitase	30
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	31
Konsernin rahavirtalaskelma	32
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	33
1. Toimintasegmentit	45
2. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	46
3. Poistot ja arvonalentumiset	46
4. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja tilintarkastajan palkkiot	47
5. Rahoitustuotot ja -kulut	49
6. Tuloverot	49
7. Osakekohtainen tulos ja osinko	50
8. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	51
9. Aineettomat hyödykkeet	52
10. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja yhteiset toiminnot	53
11. Myytävissä olevat sijoitukset	55
12. Eläkesaamiset ja -veloitteet	55
13. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	58
14. Muut pitkäaikaiset saamiset	58
15. Vaihto-omaisuus	59
16. Myyntisaamiset ja muut saamiset	59
17. Rahavarat	60
18. Oma pääoma	60
19. Varaukset	61
20. Korolliset velat	62
21. Muut pitkäaikaiset velat	62
22. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	63
23. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin	63
24. Rahoitusriskien hallinta	64
25. Johdannaissopimukset	68
26. Ehdolliset velat	68
27. Muut vuokrasopimukset	69
28. Konserniyritykset	70
29. Lähipiiritapahtumat	71
30. Tilikauden jälkeiset tapahtumat	71
Emoyhtiö Orion Oyj:n tilinpäätös (FAS)	
Tuloslaskelma	72
Tase	73
Rahoituslaskelma	74
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	75
Orion Oyj:n hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä tilikaudelta	94

Kaikki konsernitilinpäätöksen luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Orion Oyj:n hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 2017

Tapahtumia tilikaudella 2017

13.2.2017 Orion ilmoitti, että lääketieteen tohtori Christer Nordstedt on nimitetty tutkimuksesta ja tuotekehityksestä vastaavaksi johtajaksi ja Orion-konsernin johtoryhmän jäseneksi 21.2.2017 lukien.

22.3.2017 Orion Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä.

Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia

4.1.2018 Orion ilmoitti, että se kehittää laboratoriotointojensa kilpailukykyä uudistamalla niiden toimintamallia Suomessa.

23.1.2018 Orion ilmoitti päättäneensä selvittää Orion Diagnostican mahdollista myyntiä tai muuta järjestelyä, jossa Orion Diagnostica siirtyisi Orion-konsernin ulkopuolelle. Selvityksen seurauksena on mahdollista päätyä myös lopputulokseen, jossa Orion Diagnostica jatkaa Orion-konsernin osana.

Orion Diagnostica on Orion-konsernissa Lääkeliiketoiminnan ohella toinen liiketoiminta-alue, ja se on tilinpäätöksessä raportoitu omana segmenttinään. Tilikaudella 2017 Orion Diagnostican liikevaihto oli 54 miljoonaa euroa (noin 5 % Orion-konsernin liikevaihdosta) ja liikevoitto 8,9 miljoonaa euroa (noin 3 % Orion-konsernin liikevoitosta). Sen varat olivat 52 miljoonaa euroa (noin 5 % Orion-konsernin varoista). Vuoden 2017 lopussa Orion Diagnostican palveluksessa oli 282 henkilöä (noin 8 % Orion-konsernin henkilömäärästä).

Orion Diagnostica toimii liiketoiminnallisesti itsenäisesti, eikä sillä ole merkittäviä liiketoiminnallisia synergioita lääkeliketoiminnan kanssa.

Aloitettun selvitystyön aikatauluun, toteutustapaan ja lopputulokseen liittyy tässä vaiheessa vielä suurta epävarmuutta.

Taloudellinen katsaus

Liikevaihto

Orion-konsernin liikevaihto vuonna 2017 oli 1 085 miljoonaa euroa (1 074 miljoonaa euroa vuonna 2016), ja se kasvoi 1 %. Valuuttakurssien nettovaikutus oli 2 miljoonaa euroa negatiivinen.

Lääkeliiketoiminnan liikevaihto oli 1 034 (1 022) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 1 %. Orionin Stalevo® (karbidopa, levodopa ja entakaponi) ja Comtess®/Comtan® (entakaponi) Parkinson-lääkkeiden liikevaihto laski 16 % ja oli yhteensä 104 (124) miljoonaa euroa. Tämä oli 10 % (12 %) lääkeliketoiminnan liikevaihdosta.

Diagnostiikkaliiketoiminnan liikevaihto oli 54 (55) miljoonaa euroa, ja se laski 2 %.

Tulos

Orion-konsernin liikevoitto oli 293 (315) miljoonaa euroa, ja se laski 7 %. Etappimaksujen osuus liikevoitosta oli 12 (15) miljoonaa euroa. Vertailukauden liikevoitto sisälsi 22 miljoonaa euroa osakkeiden myyntivoittoja.

Lääkeliiketoiminnan liikevoitto oli 296 (316) miljoonaa euroa, ja se laski 6 %. Etappimaksujen osuus liikevoitosta oli 12 (15) miljoonaa euroa. Lisäksi Orion teki loppuvuonna 4 miljoonan euron suuruisen ennakkomaksun tuloutuksen, joka liittyi päättyneeseen sopimusvalmistusta koskevaan sopimukseen.

Diagnostiikkaliiketoiminnan liikevoitto oli 8,9 (8,4) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 6 %.

Liiketoiminnan kulut

Konsernin myynnin ja markkinoinnin kulut kasvoivat 2 % ja olivat 199 (195) miljoonaa euroa.

Tutkimus- ja kehityskulut laskivat 11 % ja olivat 105 (118) miljoonaa euroa. T&K-kulujen osuus konsernin liikevaihdosta oli 10 % (11 %). Lääketutkimuksen ja -kehityksen osuus oli 99 (112) miljoonaa euroa. Tutkimushankkeista on kerrottu tarkemmin 'Lääkeliiketoiminnan liiketoimintakatsauksessa'.

Hallinnon kulut olivat 49 (49) miljoonaa euroa.

Muut liiketoiminnan tuotot ja kulut olivat 2 (24) miljoonaa euroa. Vertailukauden tuotot sisälsivät 22 miljoonaa euroa osakkeiden myyntivoittoja.

Konsernin voitto

Konsernin voitto ennen veroja oli 287 (311) miljoonaa euroa, ja se laski 8 %. Laimentamaton osakekohtainen tulos oli 1,61 (1,77) euroa, ja laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos oli 1,61 (1,77) euroa. Osakekohtainen oma pääoma oli 4,83 (4,57) euroa. Sijoitetun pääoman tuotto ennen veroja oli 36 % (41 %) ja oman pääoman tuotto verojen jälkeen 34 % (40 %).

Tase ja rahoitusasema

Konsernin nettovelkaantumisaste oli -2 % (-12 %) ja omavaraisuusaste oli 65 % (61 %).

Konsernitaseen vieras pääoma 31.12.2017 oli 376 (422) miljoonaa euroa. Korollista velkaa oli kauden lopussa 151 (153) miljoonaa euroa, josta pitkäaikaisia lainoja oli 150 (150) miljoonaa euroa.

Kauden lopussa konsernin rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset olivat 164 (232) miljoonaa euroa. Rahavarat on sijoitettu vakavaraisten pankkien ja yritysten lyhytaikaisiin korkosijoitusinstrumentteihin.

Rahavirrat

Liiketoiminnan rahavirta oli 228 (249) miljoonaa euroa. Muutos johtui lähinnä tuloverojen maksun ajoituksesta. Investointien rahavirta oli -75 (-21) miljoonaa euroa.

Investointien rahavirtaa vertailukaudella paransivat 26 miljoonan euron suuriset osakkeiden myynnit.

Rahoituksen rahavirta oli -220 (-237) miljoonaa euroa.

Investoinnit

Konsernin investoinnit olivat 77 (51) miljoonaa euroa. Aineellisten hyödykkeiden osuus oli 67 (44) miljoonaa euroa ja aineettomien hyödykkeiden osuus 9 (6) miljoonaa euroa. Fermionilla on meneillään merkittävä laajennusinvestointi Hangon tehtaallaan, ja Orionilla on käynnissä Easyhaler-tuotannon laajentaminen Espoon lääkevalmistetehtaalla. Fermionin laajennusinvestointi on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2018 aikana.

Näkymäarvio vuodelle 2018

Tuotteiden generisoitumisen ja hintakilpailun johdosta arvioimme, että vuoden 2018 liikevaihto on samalla tasolla tai laskee hieman vuodesta 2017 (vuonna 2017 liikevaihto oli 1 085 miljoonaa euroa).

Orion jatkaa määrätietoisesti toimenpiteitä kasvun aikaansaamiseksi. Liikevaihdon arvioidun kehityksen ja näiden toimenpiteiden seurauksena liikevoiton ilman olennaisia myyntivoittoja arvioidaan laskevan vuodesta 2017 (vuonna 2017 liikevoitto ilman myyntivoittoja oli 293 miljoonaa euroa).

Näkymien yksityiskohtaisemmat perustelut

Näkymäarvio sisältää myös Orion Diagnostican, jonka mahdollista myyntiä koskevasta selvityksestä Orion tiedotti pörssitiedotteella 23.1.2018. Yksikköä ei ole toistaiseksi eroteltu Orionin raportoinnista, vaan se sisältyy sekä konsernin vuoden 2017 lukuihin että vuoden 2018 näkymäarvioon.

Liikevaihto

Orionin brändättyjä Parkinson-lääkkeitä ovat Comtess®, Comtan® ja Stalevo®. Tuotteiden geneerinen kilpailu alkoi Yhdysvalloissa vuonna 2012 ja on laajentunut jo lähes kaikille markkinoille. Kilpailun seurauksena Orionin myynti on näiden tuotteiden osalta laskenut alhaiseksi Yhdysvalloissa sekä muutamilla muilla markkinoilla, ja kilpailun oletetaan laajenevan asteittain. Easyhaler®-tuoteperheen myynnin arvioidaan jatkavan kasvuaan. Eräissä Euroopan maissa on myönnetty myyntilupa Dexdor®-valmisteen geneeriselle versiolle, ja on oletettavaa, että tuotetta koskeva geneerinen kilpailu laajenee asteittain EU-alueella. Orion jatkaa toimenpiteitä oikeuksiensa puolustamiseksi. Geneerisen kilpailun vaikutusta myyntiin on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida. Simdax®-tuotteen molekyylipatentti päättyi syyskuussa 2015, mutta tämän ei edelleenkään arvioida vaikuttavan olennaisesti tuotteen myyntiin vuonna 2018.

Geneeristen tuotteiden osuus Orionin kokonaismyynnistä on merkittävä, ja hintakilpailu on jatkunut monilla markkinoilla. Orionille tärkeimmällä geneerisellä markkinalla Suomessa kilpailu jatkunee kireänä myös vuonna 2018. Tuotelanseeraukset tukevat kuitenkin edelleen Orionin asemaa markkinajohtajana Suomessa. Suomessa tehtiin vuoden 2017 alussa vaihtokelpoisten reseptilääkkeiden hinnoittelujärjestelmään muutoksia kaventamalla ns. hintaputkea. Tehty muutos aiheutti arviolta noin 15 miljoonan euron myynnin laskun vuonna 2017. Vuoden 2018 näkymäarvio olettaa, että järjestelmämuutos ja siihen liittyvän hintojen laskun vaikutus tulee olemaan yhtä suuri myös vuonna 2018. Orionin käyttämän Suomen lääkejakelijan Oriola Finland Oy:n syyskuussa alkaneet toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyvät toimitusvaikeudet vaikuttivat Suomessa myyntiä alentavasti vuonna 2017. Niiden suorat vaikutukset eivät kuitenkaan olleet olennaisia Orionin aloittamien tilapäisjärjestelyiden vuoksi. Oriola Finland Oy:n tilanteen vaikutusta vuoden 2018 myyntiin on vaikea arvioida.

Vuosina 2016 ja 2017 Remsima®-tuotteen myynti synnytti merkittävän osan Erityistuotteet-tulosyksikön liikevaihdon kasvusta. Vuonna 2018 Remsiman myynnin arvioidaan laskevan olennaisesti edellisestä vuodesta, koska Orion ei voittanut Norjassa vuoden 2018 kansallista tarjouskilpailua eikä syksyllä 2017 järjestettyä Tanskan kansallista tarjouskilpailua. Lisäksi hintataso on laskenut merkittävästi kiristyneen kilpailun vuoksi. Orion on lanseerannut uuden biosmilaarituotteen Ritemvian® (rituksimabi). Sen myynti on kuitenkin vasta käynnistymässä, eikä tuotteen arvioida korvaavan Remsiman myynnin laskua vuonna 2018.

Orionin sopimusvalmistusliiketoiminnan myynti tulee laskemaan merkittävästi suurimman yksittäisen yhteistyösopimuksen päätyttyä vuoden 2017 lopulla kumppanin lopetettua Orionin valmistaman tuotteen myynnin. Tämän sopimuksen synnyttämä liikevaihto oli 16 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja se sisälsi muun muassa loppuvuonna tehdyn 4 miljoonan euron suuruisen ennakkomaksun suunniteltua aikaisemman tuloutuksen.

Yhteistyösopimukset muiden lääkeyhtiöiden kanssa ovat olennainen osa Orionin liiketoimintamallia. Näihin sopimukseen liittyy usein liikevaihtoon kirjattavia maksuja, joiden määrä vaihtelee voimakkaasti vuodesta toiseen. Näiden maksujen sekä ajallinen että määrällinen ennakointi on vaikeaa. Jo tehtyihin sopimukseen liittyvät mahdolliset tulevat maksut on joissain tapauksissa sidottu esimerkiksi tutkimushankkeiden etenemiseen tai tutkimustuloksiin, joita ei tiedetä ennen tutkimusten valmistumista. Toisaalta uusien sopimusten tekeminen on yleensä prosessi, jonka aikataulua tai lopputulosta ei tiedetä ennen sopimuksen lopullista allekirjoitusta. Näkymäarvio vuodelle 2018 ei sisällä merkittäviä yksittäisiä yhteistyösopimuksiin

liittyviä maksuja. Vuoden 2018 alussa voimaan astunut uusi IFRS 15 -standardi tulee muuttamaan näiden maksujen käsittelyä. Jatkossa osa saaduista maksuista, etenkin myyntioikeuksiin liittyvät maksut, tullaan tulouttamaan pidemmän ajan kuluessa. Tähän saakka ne on yleensä kirjattu kerralla myynniksi.

Kustannukset

Markkinointikustannukset kasvavat edellisestä vuodesta esimerkiksi johtuen lisäpanostuksista Easyhaler-tuotteiston myyntiin maissa, joissa tuote lanseerattiin vasta vuonna 2017 tai joissa lanseeraus tapahtuu vuonna 2018. Koska uusien tuotteiden rekisteröinnit ja lanseeraukset ovat yli vuoden mittaisia projekteja, on niiden vaatimat resurssien lisäykset ja muut panostukset vuodelle 2018 suunniteltu pääsääntöisesti jo edellisen vuoden aikana.

Tutkimus- ja kehityskulut ovat samalla tasolla kuin vuonna 2017. Ne syntyvät toisaalta yhtiön sisäisistä, kiinteistä eristä kuten palkoista ja toimintainfrastruktuurin ylläpidosta, ja toisaalta ulkoisista muuttuvista kuluista. Ulkoiset kulut syntyvät muun muassa pitkäkestoista kliinisistä potilaskokeista, jotka tehdään tyypillisesti useissa maissa sijaitsevilla klinikoilla. Keskeiset vuodelle 2018 suunnitellut kliiniset tutkimukset joko jatkuvat edellisestä vuodesta tai ne on jo hyvin pitkälle suunniteltu, minkä vuoksi niiden kustannustaso on varsin hyvin ennakoitavissa. Kulujen kertymään vaikuttavat kuitenkin olennaisesti myös kumppanuusrakenteet sekä se, miten syntyvät kustannukset jaetaan Orionin ja yhteistyökumppaneiden kesken. Esimerkiksi darolutamidin (ODM-201) tutkimusten kuluista Bayer maksaa suurimman osan.

Investoinnit

Vuonna 2018 konsernin investointien kokonaismäärän arvioidaan laskevan vuodesta 2017, jolloin ne olivat 77 miljoonaa euroa. Suurimman yksittäisen meneillään olevan investointihankkeen, Fermionin Hangon tehtaan laajennuksen, on tarkoitus valmistua kesään 2018 mennessä.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Orionin brändättyjen Parkinson-lääkkeiden myynti laskee vuonna 2018 geneerisen kilpailun seurauksena. Kilpailun vaikutukset on jo sisällytetty kuluvan vuoden näkymäarvioon. Stalevon geneerisen kilpailun laajentumisen ajankohtaan ja voimakkuuteen niin Euroopassa kuin muuallakin liittyy edelleen kuitenkin epävarmuutta, jolla saattaa olla olennaista vaikutusta tässä vaiheessa tehdyn arvion tarkkuuteen. Dextorin ja Simdaxin peruspatentit ovat päättyneet. Tuotteilla on kuitenkin yhä voimassa muuta tuotesuojaa. Orionin tiedossa on, että eräissä Euroopan maissa on myönnetty myyntilupa Dextor-valmisteen geneeriselle versiolle, ja on oletettavaa, että geneerinen kilpailu laajenee asteittain EU-alueella. Geneerisen kilpailun vaikutusta myyntiin on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida. Simdaxin osalta mahdollisen geneerisen kilpailun ei arvioida vaikuttavan olennaisesti tuotteen myyntiin vuonna 2018. Orion jatkaa toimenpiteitä oikeuksiensa puolustamiseksi.

Yksittäisten tuotteiden myynti ja toisaalta Orionin myynti yksittäisillä markkinoilla saattaa vaihdella muun muassa sen mukaan, missä määrin lääkemarkkinoilla jatkuvasti viime vuosina kiristynyt hinta- ja muu kilpailu kohdistuu nimenomaan Orionin tuotteisiin. Parkinson-lääkkeiden toimitukset suurimmalle yhteistyökumppanille Novartikselle perustuvat yhdessä etukäteen sovittuihin aikatauluihin. Nämä voivat kuitenkin muuttua esimerkiksi Novartiksen päätösten seurauksena, jotka koskevat muun muassa varastotasojen muutoksia. Lisäksi Novartis-toimitusten arvoon vaikuttavat markkinahintojen sekä valuuttakurssien kehitys.

Yhdysvaltojen dollarin synnyttämä valuuttakurssiriski on viime vuosina pienentynyt, koska dollareissa tapahtuvan laskutuksen osuus Orionin liikevaihdosta on pienentynyt alle kymmeneen prosenttiin ja samanaikaisesti dollareissa tapahtuvien ostojen määrä on kasvanut. Tällä hetkellä suurin valuuttariski liittyy eurooppalaisiin valuuttoihin kuten Ruotsin kruunuun ja Englannin puntaan. Euroopan maiden valuuttojen synnyttämän riskin kokonaisvaikutusta pienentää kuitenkin se, että Orionilla on useimmissa näissä maissa oma organisaatio ja siten myynnin lisäksi myös kustannuksia kyseisissä valuutoissa. Japanin jenin kurssikehityksen merkitys on myös kasvanut Parkinson-lääkkeiden Japanin myynnin kasvun myötä. Venäjän ruplaan liittyvä valuuttakurssivaikutus on kasvanut valuutan voimakkaan heilunnan vuoksi. Venäjän myynnin osuus koko Orionin liikevaihdosta ei kuitenkaan ole merkittävä.

Orionin laaja tuotevalikoima saattaa aiheuttaa riskejä toimitusvarmuudelle sekä tehdä tuotannossa vaaditun korkean laatutason ylläpitämisen haastavaksi. Eri maiden viranomaiset ja keskeiset asiakkaat

suorittavat lääkkeiden kehityksen ja valmistuksen säännöllisiä ja yksityiskohtaisia tarkastuksia Orionin toimipisteissä. Mahdollisesti vaadittavilla korjaavilla toimenpiteillä voi olla ainakin väliaikaisia, toimitusvarmuutta heikentäviä ja kustannuksia nostavia vaikutuksia. Orionin tuotevalikoimassa on myös muiden lääkeyhtiöiden valmistamia tuotteita. Näiden valmistajien toimitusvarmuuteen tai tuotteiden laatuun mahdollisesti liittyvät ongelmat voivat aiheuttaa riskin Orionin toimitusvarmuudelle. Myös Suomen lääkejakelellä käytössä oleva yksikanavajärjestelmä, jossa Orionin tuotteet ovat tähän asti kulkeneet asiakkaille vain yhden tukkurin kautta, saattaa aiheuttaa riskejä toimitusvarmuudelle. Toimitusten turvaamiseksi Orionin tiettyjä tuotteita jakelevat väliaikaisesti myös muut jakelijat kuin Oriola Finland Oy.

Tutkimushankkeisiin liittyy aina epävarmuustekijöitä, jotka saattavat joko kasvattaa tai laskea arvioituja kustannuksia. Projektit saattavat edetä oletettua hitaammin tai nopeammin tai ne saatetaan keskeyttää. Meneillään olevissa kliinisissä tutkimuksissa mahdollisesti tapahtuvat muutokset heijastuvat kuitenkin kustannuksiin suhteellisen hitaasti, eikä niillä arvioida olevan olennaista vaikutusta kuluvan vuoden tulokseen. Uusien, käynnistymässä olevien tutkimusten aikataulut ja kustannukset ovat tutkimusprosessin luonteesta johtuen tiedossa jo etukäteen, eivätkä ne siten tyypillisesti aiheuta odottamattomia muutoksia ennakoituun kulurakenteeseen. Viimeisen eli kolmannen kliinisen vaiheen tutkimukset Orion tekee yleensä yhteistyössä muiden lääkeyhtiöiden kanssa. Näiden yhteistyösuhteiden aloittamisella ja rakenteella on myös olennaista vaikutusta tutkimusprojektien aikatauluun ja kustannustasoon.

Orionin liiketoimintamalliin kuuluvat merkittävänä osana yhteistyöjärjestelyt. Näihin järjestelyihin liittyviin mahdollisiin yhteistyö- ja lisenssisopimuksiin sisältyy myös usein liikevaihtoon kirjattavia maksuja, joilla voi olla olennaista vaikutusta Orionin tulokseen. Vuosina 2014–2017 näiden maksujen määrä on vaihdellut 8 miljoonan ja 39 miljoonan euron välillä. Maksut saattavat olla sidottu tiettyihin tutkimushankkeiden tai myynnin kehitykseen liittyviin ehtoihin, joiden toteutumiseen tai toteutumisen ajankohtaan liittyy aina epävarmuustekijöitä.

Orionin osingonjakopolitiikka

Orion ottaa osingonjaossaan huomioon yhtiön jakokelpoisten voittovarojen lisäksi taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen vaatimat keskipitkän ja pitkän aikavälin investointi- ja muut rahoitustarpeet.

Hallituksen esitys voitonjaosta: osinko 1,45 euroa osakkeelta

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 335 452 628,59 euroa eli 2,39 euroa osaketta kohden. Summasta tilikauden voittoa on 229 760 549,41 euroa eli 1,63 euroa osaketta kohden. Osakekohtaiset summat on laskettu ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voitonjakokelpoisista varoista jaetaan osinkoa 1,45 euroa osaketta kohden.

Osingonjaon täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa. Voitonjakoehdotuksen tekemispäivänä osinkoon oikeuttavia osakkeita on 140 582 427 kappaletta, joten osingon kokonaismäärä olisi yhteensä 203 844 519,15 euroa. Konsernin osingonjakosuhte tilikaudelta 2017 olisi 90,1 % (87,6 %). Osingon maksupäivä olisi 29.3.2018 ja osinkoon olisivat oikeutettuja osakkeenomistajat, jotka ovat merkittyinä yhtiön osakasluetteloon 22.3.2018.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että lääketieteelliseen tutkimukseen ja muuhun yleishyödylliseen tarkoitukseen lahjoitetaan hallituksen erillisen päätöksen mukaisesti 250 000 (300 000) euroa ja että omaan pääomaan jätettäisiin 131 358 109,44 euroa.

Strategia

Orionin hallitus on vahvistanut yhtiön strategian vuosille 2018–2022.

Toimintaympäristö

Orionin strategiaan vaikuttavat maailmanlaajuiset terveydenhuollon megatrendit, joilla on olennainen merkitys lääkkeiden kulutuksen kehittymiseen, lääkkeiden hintatasoon ja lääketutkimuksen edistymiseen. Tällaisia megatrendejä ovat esimerkiksi:

- väestön ikääntyminen
- tieteen edistysaskeleet kuten henkilökohtainen lääketiede, genetiikan ja epigenetiikan tiedon lisääntyminen, lääkeseurannan kehittyminen ja diagnostiikan kehittyminen
- terveydenhuollon kasvava kustannustaakka ja sen seurauksena tarve kustannustehokkaille hoidoille ja lääkkeille
- lisääntynyt henkilökohtainen vastuunotto omasta terveydestä

Missio ja arvot

Orionin missiona on rakentaa hyvinvointia. Orion luo hyvinvointia tuomalla markkinoille lääkkeitä ja diagnostisia testejä, joista potilaat saavat apua ja tehoa sairauksiensa hoitoon. Tehokas lääke tuo lisäarvoa potilaalle parantamalla myös elämänlaatua. Orionin strategian toteuttamisen taustalla ovat Orionin arvot, jotka kuvaavat tapaa työskennellä yhtiössä. Nämä arvot ovat:

- keskinäinen luottamus ja arvostus
- laatu, luotettavuus ja turvallisuus
- asiakkaiden tarpeisiin vastaaminen
- innovatiivisuus
- pyrkimys parhaaseen tulokseen

Painopistealueet

Toteuttaakseen missiotaan ja saavuttaakseen strategiset tavoitteensa, Orion keskittyy systemaattisesti olennaisiin painopistealueisiin ja niiden kehittämiseen. Strategian toteuttamisen kannalta keskeiset painopistealueet ovat:

- Laatu ja turvallisuus. Korkea laatu, tuotteiden turvallisuus ja viranomaisvaatimusten noudattaminen ovat olemassaolon edellytys lääketeollisuudessa. Orion kehittää näitä alueita jatkuvasti ja systemaattisesti voidakseen vastata lisääntyviin vaatimuksiin ja sidosryhmien odotuksiin.
- Kilpailukykyinen ja elinvoimainen tuotteisto vaatii yhtiöltä jatkuvaa panostusta tuotteiston uudistamiseen: tuotteiden kehittämiseen, valmistukseen ja hankintaan sekä tehokkaaseen lanseeraukseen ja elinkaaren hallintaan.
- Vahva yhdessä tekemisen kulttuuri, jonka perustana on asiakkaalle arvokas ja merkityksellinen työ. Orion haluaa olla erinomainen työpaikka sekä vastuullinen ja houkutteleva työnantaja, joka huolehtii henkilöstönsä työhyvinvoinnin ja osaamisen jatkuvasta kehittämisestä.
- Kumppanuudet. Orionin toiminta pohjautuu lähes kaikissa toiminnoissa maailmanlaajuisten verkostojen hyödyntämiseen, joten hyvin hoidetut kumppanuudet ovat yhtiölle kilpailuetu. Tämä edellyttää Orionilta ennakkoluulottomuutta sekä avoimuutta oppia uutta kumppaneilta. Kumppanuuksia pitää myös hoitaa niin, että toimintatavat ja vastuut ovat selvät ja niistä on yhdessä sovittu.
- Tuottavuus ja joustavuus. Lääkkeiden hintapaineissa Orion edellyttää toiminnoiltaan kustannustietoisuutta sekä saumatonta yhteistyötä yhtiön eri osien välillä, jotta tavoiteltu kannattavuustaso voidaan saavuttaa. Tämän lisäksi toiminnan on oltava joustavaa, ja sen on kyettävä nopeasti reagoimaan muutoksiin toimintaympäristössä. Orion voi kokonsa vuoksi olla ketterämpi kuin suuret yhtiöt ja saada tästä kilpailuetua.

Strategiset tavoitteet

Strategiset tavoitteet, joiden toteutumista yhtiössä seurataan selkeästi määritetyillä mittareilla, ovat seuraavat:

- Uusien innovatiivisten ja kustannustehokkaiden lääkkeiden ja hoitotapojen tuominen potilaille. Orion tuo uusia lääkkeitä ja diagnostisia testejä markkinoille. Tuotekehityspotkussa on tasapainoinen määrä alkuperätuotteita ja geneerisiä tuotteita eri hankevaiheissa. Yhtiö pyrkii tutkimuksessaan alan parhaaseen panos/tuotos-suhteeseen.
- Työskentely yhdessä asiakkaan hyväksi. Orionin henkilöstö on sitoutunut ja ymmärtää asiakkaiden tarpeet. Työilmapiiri, asiakastyytyväisyys sekä Orion-mielikuva ovat huippuluokkaa.
- Toiminnan jatkuva parantaminen kestäväen kehityksen alueella. Potilasturvallisuus on painavin näkökulma Orionin yritys vastuussa. Potilasturvallisuuden ydin on, että Orionin tuotteet ovat asianmukaisesti käytettyinä turvallisia. Yhtiön ympäristövastuista huolehtiminen on tärkeä osa kestävää kehitystä. Lisäksi Orionin tavoitteena on henkilöstön työturvallisuuden ja työssäjaksamisen jatkuva kehittäminen.
- Markkinoita nopeampi kasvu. Kasvu mahdollistaa yhtiön kehittämisen ja hallittujen riskien ottamisen. Tavoitteeseen pyritään sekä koko yhtiön tasolla että niillä maantieteellisillä ja tuotealueilla, joilla Orion toimii.
- Kannattavuuden vahva kehittyminen

Taloudelliset tavoitteet

Taloudellisten tavoitteiden avulla Orion pyrkii konsernin omistaja-arvon kehittämiseen, taloudellisen vakauden varmistamiseen ja kannattavaan kasvuun. Orionin taloudelliset tavoitteet ovat:

- Kasvattaa liikevaihtoa lääkemarkkinan kasvua nopeammin. Tavoitteen toteuttaminen vaatii jatkuvaa panostusta tuotteiston kehittämiseen.
- Säilyttää kannattavuus hyvällä tasolla. Tavoitteena on liikevoitto, joka ylittää 25 prosenttia liikevaihdosta.
- Pitää omavaraisuusaste vähintään 50 prosentin tasolla.
- Jakaa vuotuista osinkoa, joka lähivuodet on vähintään 1,30 euroa/osake, ja kasvattaa osinkoa pidemmällä aikavälillä.

Lyhyellä aikajänteellä toteutunut kehitys voi poiketa tavoitteista.

Lupaavasti kehittynyt tutkimus- ja kehityshankeputki tulee todennäköisesti nostamaan yhtiön tutkimuskuluja jonkin verran lähivuosina. Tutkimushankkeisiin liittyvien jo tehtyjen sopimusten ja näiden suotuisaan edistymiseen sekä muiden hankkeiden partnerointiin liittyvien uusien mahdollisten sopimusten arvioidaan kuitenkin tuottavan olennaisia allekirjoitus- ja etappimaksuja tulevana vuosina. Onnistuessaan hankkeet siten osaltaan vaikuttavat positiivisesti Orionin liikevaihtoon ja erityisesti liikevoittoon jo ennen uusien alkuperälääkkeiden mahdollista hyväksyntää ja varsinaisen tuotemyynnin alkamista.

Liiketoimintakatsaukset

Lääkeliiketoiminta

Katsaus ihmislääkemarkkinoihin

Orionin yksittäisistä markkina-alueista tärkein on Suomi, jonka osuus kokonaisliikevaihdosta on noin kolmannes. IMS Healthin tilastoinnin mukaan ihmislääkkeiden tukkumyynti Suomessa vuonna 2017 oli yhteensä 2 378 (2 337) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 2 % edellisvuodesta. Orion säilytti asemansa Suomen johtavana lääkemerkkinoijana. IMS Healthin tilastoinnin mukaan Orionin ihmislääkkeiden tukkumyynti Suomessa vuonna 2017 oli yhteensä 294 (300) miljoonaa euroa, ja se laski 2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Orionin markkinaosuus Suomen lääkemerkkinoista oli 12 % (13 %).

Yksittäisenä terapia-alueena Orionille merkittävin on edelleen Parkinsonin taudin hoito. Entakaponia sisältävät Orionin brändätyt Parkinson-lääkkeet (Stalevo®, Comtess® ja Comtan®) muodostavat noin 10 % konsernin liikevaihdosta.

Orionin brändättyjen Parkinson-lääkkeiden yhteenlaskettu myynti:

milj. EUR tai USD		MAT9/2017	MAT9/2016	Muutos %
Yhdysvallat	USD	7	9	-20 %
Eurooppa TOP 5	EUR	56	75	-24 %
Japani	EUR	75	76	-1 %

Lähde: IMS Health lääkemyyntitilastot MAT9/2017 (10/2016–9/2017)

Eurooppa TOP 5: Saksa, Iso-Britannia, Ranska, Espanja ja Italia

Orionin brändättyjen Parkinson-lääkkeiden myynnin lasku johtuu geneerisestä kilpailusta.

Euroopassa yleisimpien suonensisäisesti annosteltavien anestesia- ja tehohoitorauhoitteen (propofoli, midatsolaami, remifentaniili ja deksmedetomidiini) yhteenlaskettu myynti syyskuuhun 2017 päättyneeltä 12 kuukauden jaksolta oli IMS Health -lääkemyyntitilastojen mukaan 537 (526) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 2 %. Orionin Dexdor®-tehohoitorauhoitteen (deksmedetomidiini) myynti Euroopassa IMS Health -lääkemyyntitilastojen mukaan oli 62 (44) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 42 %.

Lääkeliiketoiminnan liikevaihto ja tulos

Lääkeliiketoiminnan liikevaihto vuonna 2017 oli 1 034 (1 022) miljoonaa euroa ja liikevoitto 296 (316) miljoonaa euroa. Etappimaksujen osuus liikevaihdosta ja -voitosta oli 12 (15) miljoonaa euroa. Ne koostuivat myyntioikeuksiin liittyvistä maksuista. Lisäksi Orion teki loppuvuonna 4 miljoonan euron suuruisen ennakkomaksun tuloutuksen, joka liittyi päättyneeseen sopimusvalmistusta koskevaan sopimukseen.

Lääkeliiketoiminnan liikevoitto oli 29 % (31 %) segmentin liikevaihdosta. Vertailukauden liikevoitto sisälsi 22 miljoonaa euroa osakkeiden myyntivoittoja.

Orionin kymmenen myydyimmän lääkevalmisteen liikevaihto vuonna 2017 oli 475 (446) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 7 %. Näiden tuotteiden osuus lääkeliketoiminnan kokonaisliikevaihdosta oli 46 (44 %).

Alkuperälääkkeet

Alkuperälääkkeet-tulosyksikön tuotteisto koostuu patenttisuojatuista reseptilääkkeistä, jotka on suunnattu kolmelle terapia-alueelle: keskushermostosairauksiin, syöpäsairauksiin ja tehohoitoon sekä Easyhaler®-keuhkolääkkeisiin.

Alkuperälääkkeet-tulosyksikön liikevaihto oli 351 (350) miljoonaa euroa. Parkinson-lääkkeiden myynnin lasku on jatkunut tasaisena, mutta muiden tuotteiden myynti kehittyi hyvin.

Orionin Parkinsonin taudin hoitoon tarkoitettujen lääkkeiden ovat Stalevo® (vaikuttavat aineet karbidopa, levodopa ja entakaponi) ja Comtess®/Comtan® (entakaponi). Niiden yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2017 oli 104 (124) miljoonaa euroa, ja se laski 16 %. Yhdysvalloissa Orionin Parkinson-lääkkeillä on useita geneerisiä kilpailijoita, ja kilpailu lisääntyy Euroopassa sekä myös muilla markkinoilla. Japanissa Comtan-tuotteella on geneerisiä kilpailijoita, mutta Stalevo-tuotteen osalta geneerinen kilpailu ei ole vielä alkanut.

Parkinson-lääkkeiden myynnin jakauma:

milj. EUR	2017	2016	Muutos %
Stalevo-toimitukset Novartikselle	55	65	-15 %
Comtan-toimitukset Novartikselle	18	24	-28 %
Orionin Stalevo-myynti	25	31	-19 %
Orionin Comtess-myynti	6	4	+52 %

Astman ja keuhkohtaumataudin hoitoon tarkoitettujen Easyhaler-tuoteperheen yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2017 oli 77 (64) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 20 %. Kasvu johtui pääosin budesonidi-formoteroli-yhdistelmävalmisteen myynnistä.

Budesonidi-formoteroli-yhdistelmävalmisteen myynti vuonna 2017 oli 40 (27) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 46 %. Tuotteen maantieteellinen laajentuminen jatkui, ja se on lanseerattu kaikilla keskeisillä Euroopan markkinoilla. Toimitukset Orionin rinnakkaismarkkinointikumppanille Menarinille alkoivat vuonna 2017 myös muutamassa Etelä-Euroopan maassa, ja katsauskauden jälkeen Menarini lanseerasi tuotteen Ranskassa. Vuoden 2017 lopussa Orion ja Menarini laajensivat yhteistyötään sopimalla, että Menarini jakelee budesonidi-formoteroli-yhdistelmävalmistettä Aasian ja Tyynenmeren alueella. Lisäksi Orion on vuonna 2016 tehnyt sopimuksen Hikma Pharmaceuticals PLC:n kanssa budesonidi-formoteroli-yhdistelmävalmisteen markkinoinnista Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella, ja ensimmäiset myyntilupahakemukset on jätetty tällä alueella.

Orion on huhtikuussa 2017 jättänyt myyntilupahakemuksen salmeteroli-flutikasoni-yhdistelmävalmistelle Euroopassa, ja prosessi etenee suunnitellun aikataulun mukaan. Orionilla on meneillään Easyhaler-tuotannon laajentaminen Espoon lääkevalmistetehtaalla.

Orionin Dexdor®-tehohoitorauhoitteen (deksmedetomidiini) myynti kehittyi myös suotuisasti, ja sen liikevaihto kasvoi 13 %, ollen 64 (57) miljoonaa euroa vuonna 2017. Eräissä Euroopan maissa on myönnetty myyntilupa valmisteen geneeriselle versiolle, ja on oletettavaa, että tuotetta koskeva geneerinen kilpailu laajenee asteittain EU-alueella. Vuonna 2017 kilpailua oli ainoastaan Saksassa. Orion jatkaa toimenpiteitä oikeuksiensa puolustamiseksi. Geneerisen kilpailun vaikutusta myyntiin on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida. Precedex®-tehohoitorauhoitteen myynti oli 25 (20) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 28 % lähinnä partnerille tehtyjen vertailukautta suurempien lääkeainetoimitusten vuoksi.

Sydämen vaikean vajaatoiminnan hoitoon tarkoitettujen Simdax®-lääkkeen liikevaihto vuonna 2017 oli 57 (56) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 2 %. Simdaxia myydään maailmanlaajuisesti yhteensä yli 50 maassa.

Erityistuotteet

Patenttisuojoittomista eli geneerisistä reseptilääkkeistä ja itsehoitotuotteista sekä biosimilaareista muodostuvan Erityistuotteet-tulosyksikön liikevaihto vuonna 2017 oli 519 (508) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 2 %.

Erityistuotteet-tulosyksikön tärkeimmät markkina-alueet ovat Suomi, Skandinaavia sekä itäinen Eurooppa ja Venäjä. Skandinaviassa myynti kasvoi 14 % ja oli 94 (82) miljoonaa euroa. Itäisessä Euroopassa ja Venäjällä myynti kasvoi 10 % ja oli 65 (59) miljoonaa euroa. Suomessa tulosyksikön myynti laski 2 % ja oli 292 (300) miljoonaa euroa vuonna 2017, johtuen muun muassa Suomessa vuoden 2017 alussa tehdystä reseptilääkkeiden hinnoittelujärjestelmän muutoksesta, joka laski myyntiä noin 15 miljoonaa euroa vuonna 2017. Lisäksi Orionin käyttämän lääkejakelijan Oriola Finland Oy:n toimitusvaikeudet laskivat Erityistuotteiden myyntiä Suomessa. Toimitusvaikeuksilla ei kuitenkaan ollut olennaisia suorita vaikutuksia Orionin aloittamien tilapäisjärjestelyjen vuoksi. Orionin tiettyjä tuotteita jakelevat väliaikaisesti myös muut jakelijat kuin Oriola Finland Oy.

Muun muassa reuman hoitoon tarkoitettujen Remsima®-biosimilaarivalmisteen liikevaihto oli 57 (42) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 34 % vuonna 2017. Kilpailutilanne on kuitenkin kiristynyt ja hintataso laskenut. Tulevaisuudessa tuotteen myynnin kehitys perustuu menestykseen kansallisissa tarjouskilpailuissa Norjassa ja Tanskassa. Orion ei voittanut Norjan vuoden 2018 kansallista kilpailua eikä syksyllä 2017 järjestettyä Tanskan kansallista kilpailua. Orion on lanseerannut vuoden 2018 alussa toisen

biosimilaarin, Ritemvian® (Celltrionin rituksimabi-biosimilaari), jonka myyntioikeudet Orionilla on Pohjoismaissa ja Virossa. Tuotteen myynti on käynnistymässä. Aikataulu ja käyttöaiheet vaihtelevat maakohtaisen patenttitilanteen sekä tarjouskilpailujen avautumisen mukaan. Tuotteen myynnin odotetaan kuitenkin jäävän Remsimaa pienemmäksi.

Geneeristen entakaponituotteiden myynti kasvoi 42 % ja oli 19 (13) miljoonaa euroa vuonna 2017, mikä on osittain korvannut brändättyjen Parkinson-tuotteiden myynnin laskua.

Eläinlääkkeet

Pohjoismaissa ja osassa itäistä Eurooppaa Orion myy itse eläinlääkkeitä, ja muilla alueilla yhtiö toimii partnerien kautta. Lisäksi Orion markkinoi ja myy Pohjoismaissa useiden muiden yhtiöiden valmistamia eläinlääkkeitä. Orionin Eläinlääkkeet-yksiköllä on vahva markkina-asema kotimarkkinoillaan Pohjoismaissa.

Tulosityksikön liikevaihto vuonna 2017 oli 76 (77) miljoonaa euroa, ja se laski 2 %. Tulosityksikön liikevaihdosta 40 % (36 %) eli 31 (28) miljoonaa euroa muodostui eläinrauhotteiden tuoteperheen myynnistä, joka kasvoi 9 % edellisvuodesta. Tuoteperheeseen kuuluvat Orionin eläinrauhotteet Dexdomitor® (deksmedetomidiini), Domitor® (medetomidiini) ja Domosedan® (detomidiini) sekä rauhoitteiden vastavaikuttaja Antisedan® (atipametsoli).

Fermion

Fermion valmistaa lääkkeiden vaikuttavia aineita Orionin ja muiden lääkeyhtiöiden käyttöön, ja sen tuoteisto kattaa lähes 30 lääkeainetta. Muille lääkeyhtiöille Fermion valmistaa geneerisiä lääkeaineita sekä tarjoaa sopimusvalmistuspalveluita uusien vaikuttavien lääkeaineiden kehitykseen ja valmistukseen.

Fermionin myynti kehittyi myönteisesti. Tulosityksikön liikevaihto ilman toimituksia Orionin omaan käyttöön kasvoi 7 % vuonna 2017, ja oli 51 (48) miljoonaa euroa, mikä on yli puolet koko Fermionin liikevaihdosta. Lääkeraaka-aineiden kaupassa tilausrytmi on viime vuosina muuttunut yhä lyhyemmiksi, ja tämä on johtanut liiketoiminnan volyymin aiempaa selkeästi suurempaan vaihteluun vuoden kuluessa ja eri vuosien välillä. Fermionin merkittävä, yli 30 miljoonan euron laajenusinvestointi Hangon tehtaalla on edennyt suunnitellusti, ja uuden tuotantolaitoksen arvioidaan valmistuvan vuoden 2018 aikana.

Tutkimus- ja kehityshankkeet

Konsernin tutkimus- ja kehityskulut vuonna 2017 laskivat 11 %, ja olivat 105 (118) miljoonaa euroa, mikä johtui muun muassa tutkimushankkeiden ajoituksesta. Lääkeliiketoiminnan osuus tutkimus- ja kehityskuluista oli 99 (112) miljoonaa euroa. Konsernin tutkimus- ja kehitysmenojen osuus konsernin liikevaihdosta oli 10 % (11 %). Tutkimus- ja kehityskulut sisältävät myös nykyisen tuoteiston kehittämiseen liittyviä kustannuksia.

Orion sai joulukuussa 2016 valmiiksi tutkimukset Easyhaler®-tuoteperheeseen kuuluvalla salmeteroli-flutikasoni-yhdistelmävalmisteella. Saatujen myönteisten tulosten perusteella Orion jätti huhtikuussa 2017 myyntilupahakemuksen tuotteelle Euroopassa. Yhdistelmävalmisteessa flutikasoni hoitaa limakalvotulehdusta ja salmeteroli toimii pitkävaikutteisena, keuhkoputkia avaavana lääkeaineena.

Orion on aloittanut uuden hankkeen Easyhaler®-tuoteperheen laajentamiseksi. Yhtiö kehittää tiotropium-valmistetta Euroopan markkinoille, ja valmisteen bioekvivalenssitutkimus on meneillään. Tiotropium on pitkävaikutteinen keuhkoputkia avaava antikolinergi, jota käytetään keuhkoastman hoidossa.

Orion ja Bayer aloittivat vuonna 2014 maailmanlaajuisen yhteistyön uuden suun kautta otettavan androgeenireseptorin estäjän darolutamidin (ODM-201) kehitystyössä ja kaupallistamisessa. Yhtiöillä on meneillään yhteinen kliinisen vaiheen III -tutkimus (ARAMIS), jossa arvioidaan darolutamidin tehoa ja turvallisuutta potilailla, joilla on etäpesäkkeetön kastroatioresistentti eturauhassyöpä (nmCRPC).

Vuonna 2016 Orion ja Bayer sopivat laajentavansa darolutamidin kehitysohjelmaa ja aloittivat vuoden lopussa uuden faasi III -tutkimuksen (ARASENS). Tutkimus arvioi lääkeainetta tehoa ja turvallisuutta yhdessä vakiintuneen androgeenideprivaatioterapian (ADT-hoito) sekä kemoterapia-aine dosetakselin kanssa potilailla, joilla on vasta diagnosoitu levinnyt hormonisensitiivinen eturauhassyöpä (mHSPC) ja jotka ovat aloittamassa hormoniterapiahoitoa.

Orion sai vuonna 2016 valmiiksi kliinisen vaiheen II -tutkimuksen amyotrofista lateraaliskleroosia (ALS) sairastavien potilaiden hoitoon tarkoitettulla suun kautta annosteltavalla levosimendaanilla (ODM-109). Vaikka tutkimus ei saavuttanut päätavoitettaan, tulokset olivat kuitenkin lupaavia. Saatujen tulosten perusteella Orion suunnittelee jatkavansa kehitysohjelman. Yhdysvaltain lääkeviranomaisen FDA on myöntänyt ODM-109:lle harvinaislääkestatuksen (Orphan Drug Designation).

Orion on saanut päätökseen kliinisen vaiheen Ila -tutkimuksen alfa-2c-reseptorin antagonistin (ORM-12741) kehitystyössä. Yhteistyössä Janssen Pharmaceuticals, Inc. -yhtiön kanssa toteutetussa tutkimuksessa selvitettiin lääkeaihion kahden eri formulaation tehoa Alzheimerin tautiin liittyvien agitaatio- ja aggressio-oireiden hoidossa. Lisäksi tutkittiin molekyylin vaikutuksia kognitioon ja hoidon turvallisuutta. Tutkimustulokset arvioidaan yhdessä Janssen Pharmaceuticals, Inc. -yhtiön kanssa, ja päätös hankkeen jatkosta tehdään myöhemmin.

Orionilla on meneillään toisen vaiheen kliininen tutkimus Parkinsonin taudin oireiden hoitoon tarkoitettulla lääkeaihiolla, jossa uuteen levodopa/karbidopaformulaatioon on yhdistetty Orionin kehittämä COMT-estäjä (ODM-104). Tutkimuksessa verrataan tuotetta jo markkinoilla olevaan Stalevo-tuotteeseen, jossa vaikuttavat aineet ovat COMT-estäjä entakaponi, karbidopa ja levodopa.

Orionilla on meneillään kliinisen vaiheen II -tutkimus syöpien hoitoon tarkoitettulla uudella kohdennetulla FGFR+VEGFR inhibiittorilla (ODM-203). Tutkimuksessa selvitetään lääkeaihion tehoa kiinteiden syöpäkasvaimien kehityksen hidastamisessa potilailla, joilla on havaittu syöpäkasvaimessa FGFR-muutoksia.

Orionilla on meneillään kliinisen vaiheen I -tutkimus BET-proteiinien estäjällä (ODM-207), joka estää keskeisten syöpägeenien kuten myc-geenin transkriptiota monissa syöpälajeissa. Prekliinisissä tutkimuksissa ODM-207 on osoittanut kasvua hidastavia vaikutuksia useissa kiinteiden kasvaimien solulinjoissa. Tutkimuksessa selvitetään lääkeaihion turvallisuutta ja siedettävyyttä sekä alustavaa tehoa syöpäpotilailla.

Lisäksi Orionilla on meneillään useita projekteja varhaisessa tutkimusvaiheessa. Näissä tutkitaan muun muassa keskushermostosairauksia, syöpää ja neuropaattista kipua.

Orion uudisti vuonna 2017 tutkimus- ja kehitysorganisaatiotaan. Uudistuksen myötä Orion on laajentamassa lääkekehitysosaamistaan kattamaan myös biologiset lääkkeet.

Diagnostiikkaliiketoiminta

Orion Diagnostica valmistaa helppokäyttöisiä ja nopeita ns. in vitro eli kehon ulkopuolella käytettäviä diagnostisia testejä ja lähitestaukseen soveltuvia testijärjestelmiä. Diagnostiikkaliiketoiminnan liikevaihto vuonna 2017 oli 54 (55) miljoonaa euroa, ja se laski 2 % johtuen pääosin yhden yhteistyökumppanin ostojen jaksottumisesta.

Diagnostiikkaliiketoiminnan liikevoitto oli 8,9 (8,4) miljoonaa euroa, ja se kasvoi 6 % toiminnan tehostamistoimenpiteiden myötä. Liikevoitto oli 17 % (15 %) segmentin liikevaihdosta.

Päätuotteena jatkoivat QuikRead®-vieritestit, joiden myynti oli edellisvuoden tasolla. QuikRead go® -tuoteperheen CRP-testien avulla voidaan infektioitautien diagnostiikassa ohjata antibioottihoito sellaisille potilaille, jotka sitä tarvitsevat ja ehkäistä antibioottien turhaa käyttöä tilanteissa, joissa potilaalle ei ole niistä hyötyä. Turhien antibioottikuurien välttäminen auttaa kasvavan antibioottiresistenssiongelman hoitamisessa. QuikRead go® -tuoteperheeseen kuuluu myös muita diagnostisia testejä muun muassa streptokokki A -bakteerin aiheuttaman nielutulehduksen sekä mahasuolikanavan verenvuodon toteamiseen. Tuoteperhe on kasvamassa neljällä uudella testillä, joihin lukeutuu muun muassa diabeteksen hoidon seurantaan tarkoitettu uusi glykosyloituneen hemoglobiinin testi.

Orion ilmoitti 23.1.2018 päättäneensä selvittää Orion Diagnostican mahdollista myyntiä tai muuta järjestelyä, jossa Orion Diagnostica siirtyisi Orion-konsernin ulkopuolelle. Selvityksen seurauksena on mahdollista päätyä myös lopputulokseen, jossa Orion Diagnostica jatkaa Orion-konsernin osana.

Tilikaudella 2017 Orion Diagnostican liikevaihto oli noin 5 % Orion-konsernin liikevaihdosta ja liikevoitto noin 3 % konsernin liikevoitosta. Sen varat olivat 52 miljoonaa euroa eli noin 5 % konsernin varoista.

Vuoden 2017 lopussa Orion Diagnostican palveluksessa oli 282 henkilöä, mikä oli noin 8 % Orion-konsernin henkilömäärästä.

Orion Diagnostica toimii liiketoiminnallisesti itsenäisesti, eikä sillä ole merkittäviä liiketoiminnallisia synergioita lääkeliiketoiminnan kanssa.

Aloitettun selvitystyön aikatauluun, toteutustapaan ja lopputulokseen liittyy tässä vaiheessa vielä suurta epävarmuutta.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Orionilla oli 31.12.2017 yhteensä 141 257 828 (141 257 828) osaketta, joista A-osakkeita oli 37 120 346 (38 294 154) kappaletta ja B-osakkeita 104 137 482 (102 963 674) kappaletta. Yhtiön osakepääoma on 92 238 541,46 (92 238 541,46) euroa. Vuoden 2017 lopussa Orionin hallussa oli yhteensä 675 401 (783 366) kappaletta yhtiön omia B-osakkeita. A- ja B-osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä 31.12.2017 ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita oli 845 869 001 (868 063 388) ääntä.

Orionilla oli vuoden 2017 lopussa 57 339 (48 547) rekisteröityä osakkeenomistajaa.

Osakkeiden äänioikeudet

Jokainen A-osake oikeuttaa äänestämään yhtiökokouksessa kahdellakymmenellä (20) äänellä ja jokainen B-osake yhdellä (1) äänellä. Yhtiökokouksessa osakkeenomistaja ei kuitenkaan saa äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin mitä 1/20 yhtiökokouksessa edustettujen eri osakelajeihin kuuluvien osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä on. Yhtiöllä itsellään ja Orionin Eläkesäätiöllä ei ole äänioikeutta Orion Oyj:n yhtiökokouksessa.

Sekä A- että B-osake antaa osakkeenomistajalle samat oikeudet yhtiön omaisuuteen ja osingonjakoon.

Osakkeiden muuntaminen

Yhtiöjärjestyksen nojalla osakkeenomistaja voi vaatia A-osakkeidensa muuntamista B-osakkeiksi osakelajien enimmäismäärien puitteissa. Vuonna 2017 osakkeita muunnettiin yhteensä 1 173 808 kappaletta.

Kaupankäynti Orionin osakkeilla

Orionin A- ja B-osakkeet noteerataan Nasdaq Helsingissä suurten yhtiöiden ryhmässä, terveydenhuollon toimialaluokassa tunnuksilla ORNAV ja ORNBV. Kaupankäynti yhtiön molemmilla osakkeilla alkoi 3.7.2006, ja tietoja kaupankäynnistä yhtiön osakkeilla on saatavilla tästä päivämäärästä alkaen.

Yhtiön osakkeiden markkina-arvo 31.12.2017 ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita oli 4 406 miljoonaa euroa.

Vuoden 2017 aikana Orionin A-osaketta vaihdettiin Nasdaq Helsingissä yhteensä 3 197 610 kappaletta ja B-osakkeita 86 593 836 kappaletta. Vaihdetun osakkeiden arvo vastasi yhteensä 3 882 miljoonaa euroa. Vuoden aikana A-osakkeista vaihdettiin 8,5 % ja B-osakkeista 83,5 %. Keskimääräinen vaihto Orionin osakkeilla oli 63,6 %.

Orionin A-osakkeen kurssi laski vuoden 2017 aikana 24 % ja B-osakkeen 27 %. A-osakkeen päätöskurssi 31.12.2017 oli 32,07 euroa ja B-osakkeen päätöskurssi 31.12.2017 oli 31,08 euroa. Orionin A-osakkeen vuoden korkein kurssi oli 58,35 euroa ja alin kurssi 31,21 euroa. B-osakkeen korkein kurssi vuoden 2017 aikana oli 58,50 euroa ja alin kurssi 29,72 euroa.

Nasdaq Helsingin lisäksi Orionin osakkeilla käydään kauppaa myös useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Orionin A-osakkeiden vaihdon volyyymi Nasdaq Helsingissä oli noin 96 % koko niiden vaihdon volyyymistä vuonna 2017. Orionin B-osakkeiden vaihdon volyyymi Nasdaq Helsingissä oli noin 64 % koko niiden vaihdon volyyymistä vuonna 2017 (Lähde: Fidessa Fragmentation Index).

Hallituksen valtuutukset

Orionin varsinainen yhtiökokous 22.3.2016 valtuutti hallituksen päättämään sekä yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta että osakeannista luovuttamalla yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Hankintavaltuutus on käytetty vuoden 2016 aikana.

Hallitus on oikeutettu päättämään enintään 600 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman B-osakkeen luovuttamisesta. Osakeantivaltuutus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien. Valtuutuksen ehdot on selostettu tarkemmin pörssitiedotteessa 22.3.2016.

Hallituksella ei ole valtuutusta korottaa osakepääomaa eikä laskea liikkeelle optio- tai vaihtovelkakirjalainaa tai optio-oikeuksia.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Konsernilla on voimassa kaksi konsernin avainhenkilöiden osakepohjaista kannustinjärjestelmää: Orion-konsernin pitkäjänteinen kannustinjärjestelmä 2013 sekä Orion-konsernin pitkäjänteinen kannustinjärjestelmä 2016. Niistä on tiedotettu 5.2.2013 ja 2.2.2016 annetuilla pörssitiedotteilla.

Orion luovutti 1.3.2017 yhteensä 107 965 kpl yhtiön hallussa olevaa Orion Oyj:n B-osaketta Orion-konsernin avainhenkilöiden kannustinjärjestelmiin kuuluville henkilöille ansaintajaksoilta 2014–2016 ja 2016 maksettavina osakepalkkioina.

Molempien osakepalkkiojärjestelmien yhden vuoden pituisten ansaintajaksojen perusteella saatuja osakkeita ei saa luovuttaa järjestelmään määritetyn sitouttamisjakson aikana. Kolmen vuoden ansaintajaksoihin ei liity sitouttamisjaksoa.

Omistuspohja

Orionin osakkeet kuuluvat Euroclear Finlandin ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään, ja Euroclear Finland on Orionin virallisen osakasluettelon ylläpitäjä.

Orionilla oli vuoden 2017 lopussa 57 339 (48 547) rekisteröityä osakkeenomistajaa, joista yksityishenkilöitä oli 95 % (96 %). Heidän omistuksessaan oli koko osakekannasta 40 % (39 %) ja kaikista äänistä 62 % (61 %). Hallintarekisteröityjä ja ulkomaalaisessa omistuksessa olevia osakkeita oli 56 (61) miljoonaa kappaletta. Niiden osuus kokonaisosakemäärästä oli 40 % (43 %) ja 9 % (9 %) yhteenlasketuista äänistä.

Orionin hallussa oli vuoden 2017 lopussa 675 401 (783 366) kappaletta yhtiön omia B-osakkeita. Niiden osuus yhtiön koko osakekannasta on 0,5 % (0,6 %) ja yhteenlasketusta äänimäärästä 0,08 % (0,09 %).

Liputusilmoitukset

Vuoden 2017 aikana ei tehty liputusilmoituksia.

Johdon osakeomistukset

Vuoden 2017 lopussa hallituksen yhteenlasketussa osakeomistuksessa oli yhteensä 75 429 kappaletta yhtiön osakkeita, joista 39 728 oli A-osakkeita ja 35 701 B-osakkeita. Toimitusjohtajan omistuksessa oli vuoden 2017 lopussa 92 519 yhtiön osaketta, jotka kaikki olivat B-osakkeita. Konsernin johtoryhmän jäsenten (toimitusjohtaja poislukien) omistuksessa oli yhtiön osakkeita yhteensä 145 660 kappaletta, jotka kaikki olivat B-osakkeita. Yhtiön ylimmän johdon omistuksessa oli näin ollen yhteensä 0,22 % yhtiön koko osakekannasta ja 0,13 % yhteenlasketusta äänimäärästä.

Yhtiöllä ei ole voimassa olevia optio-ohjelmia.

Hallinto ja johtaminen

Orion Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden (Orion-konserni) toiminta perustuu voimassa olevien lakien ja niiden nojalla annettujen normien sekä eettisesti hyväksyttävien toimintatapojen noudattamiseen. Konsernin eri toimielinten tehtävät määräytyvät lakien ja konsernin hallinnointiperiaatteiden mukaisesti.

Orion noudattaa Nasdaq Helsinki Oy:ssä (Helsingin pörssi) listattujen yhtiöiden noudatettavaksi annettua Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance 2015). Orion poikkeaa koodin suosituksesta 15 nimitysvaliokunnan jäsenten valinnan osalta siten, että nimitysvaliokuntaan voidaan valita muitakin kuin hallituksen jäseniä. Tarkemmat tiedot hallinnointikoodin noudattamisesta sekä siitä poikkeamisesta löytyvät Orionin verkkosivuilta www.orion.fi.

Orion-konsernin johtamisjärjestelmä muodostuu konsernitasoisista toiminnoista ja tulosyksiköistä. Näiden lisäksi järjestelmään kuuluu juridisten yksiköiden hallinnon järjestäminen. Toiminnan ohjausta ja valvontaa varten konsernissa on kaikilla tasoilla toimiva valvontajärjestelmä.

Konsernin emoyhtiö on Orion Oyj, jonka osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiökokouksessa. Yhtiökokous nimittää hallituksen jäsenet sekä päättää mm. yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, osakkeiden liikkeelle laskemisesta ja omien osakkeiden hankkimisesta.

Orion Oyj:n hallitus käsittelee ja päättää kaikki merkittävimmät koko konsernin tai sen yksiköiden toimintaa koskevat asiat riippumatta siitä, edellyttääkö asia juridisesti hallituksen päätöstä. Hallitus myös varmistaa hyvän hallinto- ja ohjausjärjestelmän noudattamisen Orion-konsernissa. Emoyhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka valitsee yhtiökokous. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiökokous valitsee samaksi ajaksi hallituksen puheenjohtajan ja hallitus, niin ikään samaksi ajaksi, hallituksen varapuheenjohtajan.

Emoyhtiön toimitusjohtajan valitsee hallitus. Osakeyhtiölain mukaisesti toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Lisäksi toimitusjohtaja huolehtii siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan 6 kuukautta. Toimitusjohtajan irtisanoessa toimitusjohtajan irtisanomisaika on 6 kuukautta, ellei toisin sovita. Toimisuhteeseen päättyy irtisanomisaikaan kuluttua. Mikäli toimitusjohtajan irtisanomisaika päättyy yhtiön sopimusrikkomuksen vuoksi, suoritetaan, elleivät osapuolet toisin sopia, toimitusjohtajalle erillisenä irtisanomiskorvauksena toimitusjohtajan irtisanomisen jälkeen 18 kuukauden rahapalkkaa vastaava määrä. Mikäli toimitusjohtajan irtisanomisaika päättyy muusta syystä kuin yhtiön sopimusrikkomuksen vuoksi, ei erillistä irtisanomiskorvausta suoriteta.

Orion antaa selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä yhtiön internet-sivuilla www.orion.fi.

Varsinainen yhtiökokous 22.3.2017

Orion Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingin Messukeskuksessa 22.3.2017. Kokouksessa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen 10 §:n ja osakeyhtiölain 5 luvun 3 §:n mukaisten asioiden lisäksi ehdotukset, jotka koskivat yhtiöjärjestyksen 5 §:n ja 9 §:n 1 momentin muuttamista.

Vuodelta 2016 päätettiin jakaa hallituksen ehdotuksen mukaisesti osinkoa 1,35 euroa osaketta kohden sekä lisäksi Orionin 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi lisäosinkoa 0,20 euroa osaketta kohden, eli yhteensä osinkoa 1,55 euroa osaketta kohden.

Varsinaisen yhtiökokouksen ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksistä tiedotettiin tarkemmin pörssitiedotteilla 22.3.2017.

Varsinainen yhtiökokous 20.3.2018

Orion Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 20.3.2018 klo 14.00 alkaen Helsingin Messukeskuksessa.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Riskien hallinta on merkittävä osa Orion-konsernin johtamisjärjestelmää ja se liittyy tiiviisti yhtiön vastuurakenteisiin ja liiketoimintaan. Tavoitteena on tunnistaa, mitata ja hallita ne riskit, jotka mahdollisesti uhkaavat yhtiön toimintaa tai asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kokonaisvaltaista riskienhallintaprosessia, käytännön toimenpiteitä sekä vastuiden määrittelyä kehitetään säännöllisesti toteutettavilla riskikartoituksilla, jotka kattavat:

- strategiset riskit, mukaan lukien tutkimus- ja kehitysriskit sekä toimintaympäristössä olevat uhat, jotka voivat muuttua liiketoimintariskeiksi
- operatiiviset riskit, kuten myynti- ja liikeriskit, yritysturvallisuusriskit ja tietoturvariskit sekä yritysvastuuseen liittyvät riskit, kuten ympäristöriskit ja potilasturvallisuuteen liittyvät riskit
- potentiaaliset tuotannon ja toimitusketjun keskeytymisuhat ja niiden vaikutuksien arvioinnin sekä jatkuvuussuunnitelmat
- rahoitusriskit, kuten markkina-, luotto- ja maksuvalmiusriskit

Operatiivinen riskienhallinta kattaa myös hankekohtaisen riskienhallinnan.

Valtiovarainministeriön asetuksen 1020/2012 8 §:n 1 momentin kohdassa 11 tarkoitetut sopimukset

Orionilla on markkinointipartnerinsa Novartiksen kanssa Comtess®/Comtan®- sekä Stalevo®-lääkkeitä koskevat markkinointisopimukset. Nämä sopimukset sisältävät valtiovarainministeriön asetuksen 1020/2012 8 §:n 1 momentin kohdassa 11 tarkoitettuja määräysvallan vaihtumista koskevia ehtoja, joiden mukaan sopijapuoli on oikeutettu sopimuksen irtisanomiseen tiettyjen edellytysten vallitessa.

Henkilöstö

Orion-konsernin keskimääräinen henkilömäärä vuonna 2017 oli 3 513 (3 446). Vuoden 2017 lopussa konsernin palveluksessa oli yhteensä 3 464 (3 469) henkilöä, joista Suomessa työskenteli 2 786 (2 796) henkilöä ja Suomen ulkopuolella 678 (673) henkilöä.

Palkat ja muut henkilöstökulut vuonna 2017 olivat yhteensä 218 (224) miljoonaa euroa.

Muun kuin taloudellisen tiedon raportointi

Orion on sitoutunut toiminnan jatkuvaan parantamiseen kestäväen kehityksen alueella. Johtaessaan ympäristö-, työterveys ja -turvallisuus- ja henkilöstöasioita sekä huolehtiessaan toiminnan eettisyydestä yhtiö pyrkii saavuttamaan niille asettamansa korkeat tavoitteet.

Ympäristö, sosiaaliset asiat ja henkilöstö

Toimintaperiaatteet

Orionin ympäristö-, työterveys- ja työturvallisuuspolitiikka (EHS-politiikka) määrittää konsernin tasoisena sitoumuksena sen, miten Orionilla huolehditaan ympäristöasioista ja edistetään työyhteisön hyvinvointia. Orion soveltaa ympäristöasioidensa hallintaan ja kehittämiseen ISO 14001 -ympäristöstandardin mukaista toimintamallia ja energiatehokkuuden kehittämisen perustana ovat energiatehokkuusjärjestelmä ETJ+ -viitekehys ja ISO 50001 -standardin mukaiset käytännöt. Työterveyden ja työturvallisuuden hallintaan Orion soveltaa OHSAS 18001 -ohjeistusta ja sen jatkossa korvaavaa ISO 45001 -standardia. Yhtiö noudattaa kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja toimintaansa koskevia muita määräyksiä ja vaatimuksia.

Orionin henkilöstöpolitiikka määrittää Orion-konsernin henkilöstöjohtamisessa ja henkilöstöasioiden hallinnassa sovellettavat periaatteet. Henkilöstöasioita hoidettaessa noudatetaan lainsäädäntöä, työehtosopimuksia, työsuojelumääräyksiä ja muita velvoitteita. Yhtiö noudattaa toiminnassaan yhdenvertaisuuden, tasa-arvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita. Konsernin arvojen, johtamisperiaatteiden sekä eettisten ohjeiden ja politiikkojen tarkoituksena on varmistaa, että yhtiö toimii henkilöstön ja työolosuhteiden osalta yhteiskuntavastuullisesti. Henkilöstöpolitiikka määrittelee mitä työhyvinvointi tarkoittaa Orionilla sekä vastuut työyhteisöjen kehittämisen sekä henkilöstön työ- ja toimintakyvyn edistämisen osalta.

Riskit ja riskienhallinta

Ympäristöön, sosiaalisiin asioihin ja henkilöstöön liittyviä riskejä kartoitetaan ja hallitaan osana konsernin kokonaisvaltaista riskienarviointi ja -hallintaprosessia. Riskien arvioinnissa ja hallinnassa hyödynnetään eri organisaatioiden asiantuntemusta ja keskinäistä yhteistyötä sekä pyritään toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Konsernin ympäristö, työterveys ja työturvallisuus (EHS) -ohjeistus määrittelee menettelytavat ja vastuut mahdollista vaaraa aiheuttavien poikkeamien ja poikkeamatilanteiden ennakoimiseen, ehkäisemiseen ja havaitsemiseen. Lisäksi ohjeistus määrittää, miten näiden tilanteiden riskit tunnistetaan, arvioidaan, käsitellään ja hallitaan. EHS-asioiden hallintaa seurataan vuotuisilla sisäisillä tarkastuksilla. Toimintaa parannetaan jatkuvasti tunnistamalla kehityskohteita. EHS-riskienhallintaprosessi sisältää myös toimittajien ja kumppaneidemme valinta- ja hallintakäytännöt.

Orionin ympäristövaikutukset kohdistuvat raaka-aineiden, energian ja veden kulutukseen, ilmaan ja jätevesiin meneviin päästöihin sekä toiminnasta syntyvän jätteen määriin. Konsernin kaikki tuotantolaitokset sijaitsevat Suomessa ja tehtailla on toiminnan vaatimat, voimassa olevat ympäristöluvut.

Tunnusluvut ja tulokset

Orion mittaa ja tarkkailee ympäristöön, sosiaalisiin vaikutuksiin ja henkilöstöön liittyviä asioita jatkuvasti sekä raportoi niistä vuosittain yritysraportissa. Toiminnan kannalta olennaisimmat tunnusluvut liittyvät energiaan ja henkilöstön hyvinvointiin.

Energian kokonaiskulutus

Absoluuttinen energian kokonaiskulutus¹, kattaen Orionin kuluttaman sähkön, lämmön ja polttoaineet, oli vuonna 2017 160 818 MWh.

Energian säästötoimenpiteet

Orion on sitoutunut Elinkeinoelämän Keskusliiton EK:n jäsenyritysten yhteiseen Energiatehokkuusohjelman jatkokauteen.² Orionille tämä tarkoittaa hieman yli 12 000 MWh:n suuruista säästöä, josta on 2017 saavutettu 31 %.

Säästötoimilla ja energiatehokkuutta parantamalla saavutettu energiansäästö vuonna 2017³: 3 725 MWh.

Henkilöstön työhyvinvointi: Henkilöstön työtapaturmat ja sairauspoissaolot

Huolehtimalla henkilöstön työterveydestä ja hyvinvoinnista työssä Orion pyrkii siihen, että orionilaiset ovat työkykyisiä ja terveinä töissä eivätkä altistu työperäisille sairauksille. Tämän toteutumista kuvaavat oman työhyvinvoinnin mittarit⁴:

Työtapaturmataajuus LTI 1⁵: 6,3

Sairastavuus, sairauspoissaolotuntien osuus teoreettisista kokonaistyötunneista⁶: 3,0 %

¹ Raportoitu energiankulutus kattaa Orion-konsernin kiinteistöt Suomessa, lukuun ottamatta kokonaisuuden kannalta merkityksettömiä toimipaikkoja, joilla ei ole tuotannollista toimintaa. Konsernilla ei ole tuotantolaitoksia Suomen ulkopuolella. Raportin ulkopuolelle on rajattu ulkomailla sijaitsevat vuokratut toimistotilat.

² Uuden ohjelmakauden tavoiteltava säästövaikutus vuoteen 2025 mennessä on 7,5 % vuoden 2016 energiankulutuksesta ja välitavoitteena 4% vuoteen 2020 mennessä.

³ Energiansäästöt ovat Energiaviraston ohjeistuksen mukaisesti arvioituja laskennallisia toteutumia.

⁴ Tapaturmien ja sairauspoissaolojen raportointi käsittää Orion-konsernin Suomessa työskentelevän henkilöstön.

⁵ Osoittaa vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneiden tapaturmien suhdetta tehtyihin kokonaistyötunteihin, kpl/1 000 000 h.

⁶ Sairaudesta johtuvien poissaolojen prosenttiosuus oman henkilöstön osalta teoreettisista kokonaistyötunneista.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä korruption ja lahjonnan torjunta

Toimintaperiaatteet

Orionin Code of Conduct -ohjeistus määrittää konsernin eettiset toimintatavat sekä sitoumuksen noudattaa lakeja, eettisesti hyväksyttäviä toimintatapoja ja kunnioittaa ihmisoikeuksia. Orion edellyttää, että koko henkilöstö noudattaa Code of Conduct -ohjeistusta ja noudattaa sen käytäntöjä. Orionin toimittajia koskee vastaavasti eettinen toimintaohje, Supplier Code of Conduct, joka kiteyttää ne vähimmäisvaatimukset, joihin Orion edellyttää kumppaniensa sitoutuvan. Viranomaisvaatimusten lisäksi ne sisältävät keskeiset liiketoiminnan vastuullisuutta ja eettisyyttä koskevat periaatteet.

Orionin tavoitteena on, että ihmisoikeudet toteutuvat kaikessa sen toiminnassa. Yhtiö pyrkii vaikuttamaan siihen, ettei niitä loukkaavia toimintatapoja esiinny omissa eikä kumppaneiden toiminnoissa. Orion noudattaa ja kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien ja alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksiin sekä ILO:n sopimuksiin sisältyviä periaatteita ja odottaa samaa myös kumppaneiltaan.

Code of Conduct -ohjeistukseen sekä lahjonnan vastaiseen politiikkaan sisältyvät periaatteet, jotka edellyttävät henkilökunnan kieltäytyvän antamasta ja ottamasta vastaan lahjusta tai siihen verrattavissa olevaa etua. Orion ei suvaitse lahjontaa tai korruptiota missään liiketoiminnoissaan.

Riskit ja riskienhallinta

Orion edellyttää toimitusketjuunsa osallistuvien toimijoiden noudattavan Orionin vaatimuksia ja toimittajia koskevaa eettistä toimintaohjetta. Hankintalähteitä valitessaan yhtiö suhtautuu kriittisesti niin sanottuihin riskimaihin, joissa on riski ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien loukkauksiin ja/tai lapsityövoiman hyväksikäyttöön ja joissa kansallinen työlaainsäädäntö on heikko tai ainakin heikosti valvottu. Orion hallitsee toimitusketjun riskejä huolellisuuden turvaavien menetelmien mukaisesti. Toimittajien määräysten- ja vaatimustenmukaisuutta valvotaan säännöllisin tai satunnaisin arviointikyselyin sekä tekemällä heidän toimitiloihinsa ja toimintaansa kohdistuvia tarkastuksia riskiperusteisesti. Orion-konserniin kuuluvien henkilöiden edellytetään perehtyneen Code of Conduct -ohjeistukseen.

Korruption liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi ovat osa konsernin riskienhallinnan laajaa kokonaisuutta. Lahjontariskien arviointi sisältyy tärkeänä standardiosana muun muassa kaikkien kumppanuussopimusten valmisteluun. Yhtiö kouluttaa ja perehdyttää henkilöstöä säännöllisesti ja suunnitelmallisesti näiden periaatteiden tarkoituksen ja merkityksen sisäistämiseksi. Kohdennetulle osalle henkilöstöstä koulutus on pakollinen.

Orionilla on väärinkäytösten ilmoittamiseksi julkinen ilmoituskanava, joka täydentää organisaation tavanomaisia tiedotus- ja ilmoituskanavia. Kanava edistää hyvää hallintotapaa ja eettistä toimintaa sekä parantaa prosesseja mahdollisen tiedonannon jälkeen. Orion rohkaisee henkilöstöä saattamaan yhtiön johdon tietoon kokemuksensa, havaintonsa ja epäilynsä niin ihmisoikeuksia loukkaavasta käyttäytymisestä kuin mistä tahansa muusta eettisten koodien vastaisesta toiminnasta. Orion tutkii ja käsittelee tapaukset

ripeästi, luottamuksellisesti ja puolueettomasti sekä ryhtyy toimenpiteisiin tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla periaatteiden vastaisen käyttäytymisen ja toiminnan lopettamiseksi.

Tunnusluvut ja tulokset

Orionin tietoon ei tullut vuonna 2017 ilmoituskanavan kautta ihmisoikeusloukkauksia omassa toiminnassa. Korruption ja lahjonnan torjunnan koulutuksen saaneiden työntekijöiden määrä vuonna 2017 oli 2 808.

Tuotteiden laatu ja turvallisuus

Toimintaperiaatteet

Potilasturvallisuuden varmistaminen on toimintaa ohjaava perusarvo kaikessa Orionin toiminnassa. Yhtiö huolehtii siitä, että kehitetyt, valmistetut ja markkinoidut lääkkeet ovat tutkitusti käyttäjilleen turvallisia, tehoavat niille ilmoitettuihin käyttöaiheisiin ja ovat laatuvaatimustensa mukaisia.

Orion huolehtii tuotteiden jatkuvasta turvallisuusseurannasta ja riskienhallinnasta läpi tuotteen elinkaaren ja ryhtyy viivyttämättä tarvittaviin toimenpiteisiin tuotteiden turvallisen käytön ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Orion ylläpitää lainsäädännön ja viranomaismääräysten edellyttämää lääketurvajärjestelmää, jonka vaatimustenmukaisuutta valvotaan sisäisillä sekä viranomaisten suorittamilla tarkastuksilla.

Orionin tuotteiden laadun varmistaminen perustuu koko toimitusketjun tarkkaan hallintaan riippumatta siitä, missä raaka-aineet ja tuote valmistetaan. Yhtiö tarkastaa valmistuspaikat säännöllisesti arvioidakseen laatuvarmistuksen kattavuuden. Orion analysoi jokaisen raaka-aine- ja tuote-erän varmistuen ennalta määritettyjen tuotteen laatuvaatimusten täyttyvän, tekee prosessikontrolleja ja tarkistaa toimien asianmukaisen dokumentoinnin. Lääkelain ja EU-asetusten mukaisesti laadunvarmistusorganisaatiossa ns. Qualified Person päättää tuote-erän myyntiin vapauttamisesta ja vastaa siitä, että tuote täyttää kaikki viranomaisten kanssa myyntiluvassa asetetut ehdot. Tuotteiden säilyvyyttä ja mahdollisia asiakasvalituksia seurataan koko kelpoisuusajan. Välittömiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli tuotteiden laadussa havaitaan poikkeamia.

Diagnostisten tuotteiden valmistajana Orion huolehtii siitä, että testit ja testijärjestelmät toimivat suunnitellulla tavalla ja tuottavat luotettavia tuloksia potilaan terveydentilasta oikeiden hoitopäätösten pohjaksi. Orion Diagnostica noudattaa toiminnassaan IVD-diagnostiikan tuoteturvallisuutta koskevia vaatimuksia, kuten EU:n IVD-direktiiviä, Yhdysvaltain lääkeviranomaisen FDA:n ja muiden kansallisten viranomaisten vaatimuksia sekä mm. ISO 9001 ja ISO 13485 -standardeja.

Riskit ja riskien hallinta

Potilasturvallisuuteen liittyviä riskejä ja riskienhallintaa Orion konsernissa on kuvattu laajemmin Orionin selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, kohdassa 9.2.1.2. Tutkimus- ja kehitysriskit ja 9.2.2.2. Lääketuotantoriskit ja 9.2.2.4. Tuotevastuuriskit.

Tunnusluvut ja tulokset

Orionin toimintaan kohdistuneiden ja yhtiön toteuttamien tarkastusten tunnusluvut sisältävät sekä GxP-auditoinnit että EHS-asioiden eli ympäristö-, työterveys- ja työturvallisuusseikkojen tarkastukset. Lääkeliiketoiminnan asiakasvalitusten lukumäärä on raportoitu miljoonaa myyntipakkausta kohden.

	2017
Orionin toimintaan kohdistuneet tarkastukset, lkm yhteensä	81
Viranomaisten tekemiä tarkastuksia	19
Kumppaneiden tekemiä tarkastuksia	62
Kriittisiä havaintoja	2
Orionin toteuttamat tarkastukset, lkm	309
Kriittisiä havaintoja	21
Hylkäyksiä	4
Lääkeliiketoiminnan asiakasvalitusten määrä (ppm)	64

Merkittävät oikeudelliset asiat

Orion-konserniin kuuluvia yhtiöitä on osapuolena erilaisissa oikeusriidoissa, joita ei kuitenkaan pidetä konsernin kannalta merkittävänä oikeudellisina asioina.

ORIONIN OSAKKEIDEN PERUSTIETOJA

31.12.2017	A-osake	B-osake	Yhteensä
Kaupankäyntitunnus Nasdaq Helsingissä	ORNAV	ORNBV	
Listautumispäivä	1.7.2006	1.7.2006	
ISIN-koodi	FI0009014369	FI0009014377	
ICB-koodi	4500	4500	
Reuters-koodi	ORNAV.HE	ORNBV.HE	
Bloomberg-koodi	ORNAV.FH	ORNBV.FH	
Osakepääoma, milj. EUR	24,2	68,0	92,2
Kirjanpidollinen vasta-arvo/osake, EUR	0,65	0,65	
Osakemäärä yhteensä, kpl	37 120 346	104 137 482	141 257 828
% koko osakekannasta	26 %	74 %	100 %
Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet, kpl		675 401	675 401
Osakkeita yhteensä ilman omia osakkeita, kpl	37 120 346	103 462 081	140 582 427
Osakkeiden vähimmäismäärä, kpl			1
A- ja B-osakkeita enintään ja kaikkien osakkeiden enimmäismäärä, kpl	500 000 000	1 000 000 000	1 000 000 000
Ääniä/osake	20	1	
Äänimäärä ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita	742 406 920	103 462 081	845 869 001
% kaikista äänistä	88 %	12 %	100 %
Osakkeenomistajia	18 254	44 913	57 339

Sekä A- että B-osake antaa osakkeenomistajalle samat oikeudet yhtiön omaisuuteen ja osingonjakoon.

Omistusjakauma osakasryhmittäin

Osakasryhmät 31.12.2017	Omistajia	%	A-osakkeita	%	B-osakkeita	%	Osakkeita yhteensä	%	Ääniä yhteensä	%
Kotitaloudet	54 600	95,22	24 490 527	65,98	31 404 009	30,16	55 894 536	39,57	521 214 549	61,57
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset omistajat	223	0,39	1 023 048	2,76	55 268 627	53,07	56 291 675	39,85	75 729 587	8,95
Julkisyhteisöt	43	0,07	2 787 644	7,51	6 032 846	5,79	8 820 490	6,24	61 785 726	7,30
Yritykset ja asuntoyhteisöt	1 734	3,02	5 760 972	15,52	2 989 438	2,87	8 750 410	6,19	118 208 878	13,96
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	677	1,18	2 907 148	7,83	3 605 059	3,46	6 512 207	4,61	61 748 019	7,29
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	61	0,11	86 337	0,23	4 100 738	3,94	4 187 075	2,96	5 827 478	0,69
Muut	0	0,00	64 670	0,17	61 364	0,06	126 034	0,09	1 354 764	0,16
Orionin hallussa olevat omat osakkeet	1	0,00	0	0,00	675 401	0,65	675 401	0,48	675 401	0,08
Yhteensä	57 339	100,00	37 120 346	100,00	104 137 482	100,00	141 257 828	100,00	846 544 402	100,00

Omistusjakauma osakemäärän mukaan

Osakemäärä 31.12.2017	Omistajia	%	A-osakkeita	%	B-osakkeita	%	Osakkeita yhteensä	%	Ääniä yhteensä	%
1–100	20 439	35,65	304 895	0,82	825 443	0,79	1 049 349	0,74	6 095 350	0,72
101–1 000	27 353	47,70	3 170 383	8,54	9 095 514	8,73	10 812 049	7,65	57 644 427	6,81
1 001–10 000	8 679	15,14	8 945 655	24,10	16 792 554	16,13	24 379 467	17,26	180 697 407	21,35
10 001–100 000	789	1,38	8 333 158	22,45	10 085 132	9,68	20 025 269	14,18	193 268 105	22,83
100 001–1 000 000	66	0,12	8 722 549	23,50	9 374 872	9,00	17 133 590	12,13	177 649 257	20,99
1 000 001–	12	0,02	7 579 036	20,42	57 227 202	54,95	67 056 669	47,47	229 159 691	27,07
Yhteistilillä	0	0,00	64 670	0,17	61 364	0,06	126 034	0,09	1 354 764	0,16
Yhteensä	57 338	100,00	37 120 346	100,00	103 462 081	99,35	140 582 427	99,52	845 869 001	99,92
joista hallintarekisteröityjä	11	0,02	703 136	1,89	54 082 410	52,27	54 785 546	38,97	68 145 130	8,06
Orionin hallussa olevat omat osakkeet	1	0,00	0	0,00	675 401	0,65	675 401	0,48	675 401	0,08
Yhteensä	57 339	100,00	37 120 346	100,00	104 137 482	100,00	141 257 828	100,00	846 544 402	100,00

Suurimmat osakkeenomistajat¹

31.12.2017	A-osakkeet	B-osakkeet	Osakkeita yhteensä	% osakkeista	Ääniä yhteensä	% äänistä	Järjestys äänimäärän mukaan
1. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 948 540	1 060 254	3 008 794	2,13%	40 031 054	4,73 %	3.
2. Erkki Etola ja yhtiöt	2 500 000	300 000	2 800 000	1,98%	50 300 000	5,94%	1.
Etola Erkki	200 000	0			4 000 000		
Etola Oy	2 300 000	0			46 000 000		
Tiiviste-Group Oy		300 000			300 000		
3. Maa- ja vesitekniikan tuki r.y. ja yhtiöt	2 083 360	0	2 083 360	1,47%	41 667 200	4,92%	2.
Maa- ja vesitekniikan tuki r.y.	1 034 860	0			20 697 200		
Tukinvest Oy	1 048 500	0			20 970 000		
4. Kansaneläkelaitos	0	1 658 368	1 658 368	1,17%	1 658 368	0,20%	14.
5. Ylppö Jukka	1 247 136	297 729	1 544 865	1,09%	25 240 449	2,98%	4.
6. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	292 800	1 000 000	1 292 800	0,92%	6 856 000	0,81%	12.
7. Valtion Eläkerahasto	0	1 075 000	1 075 000	0,76%	1 075 000	0,13%	15.
8. Into Ylppö ja määräysvaltaäänät	785 492	242 848	1 028 340	0,73%	15 952 688	1,88%	6.
Ylppö Into	577 936	240 200			11 798 920		
Ylppö Eeva	110 778	1 324			2 216 884		
Ylppö Aurora	96 778	1 324			1 936 884		
9. OP-Suomi -sijoitusrahasto	0	950 000	950 000	0,67%	950 000	0,11%	16.
10. Aho Group Oy:n määräysvaltaäänät	809 085	2 429	811 514	0,57%	16 184 129	1,91%	5.
Aava Terveyspalvelut Oy	358 230	4			7 164 604		
Kliinisen Kemian Tutkimussäätiö	107 800	0			2 156 000		
Aho Juhani	121 819	0			2 436 380		
Aho Kari Jussi	59 000	0			1 180 000		
Porkkala Miia	31 115	0			622 300		
Lappalainen Annakajaja	40 944	2 000			820 880		
Aho Antti Jussi	43 262	0			865 240		
Aho Ville Jussi	46 915	425			938 725		
11. Jouko Brade kuolinpesä ja yhtiöt	597 889	157 808	755 697	0,53%	12 115 588	1,43%	9.
Brade Jouko kuolinpesä	181 000	4 400			3 624 400		
Brade Oy	726	100			14 620		
Medical Investment Trust Oy	414 974	151 573			8 451 053		
Lamy Oy	1 152	235			23 275		
Helsinki Investment Trust Oy	37	1 000			1 740		
Helsinki Securities Oy	0	500			500		
12. Saastamoisen Säätiö	694 996	0	694 996	0,49%	13 899 920	1,64%	7.
13. Orionin Eläkesäätiö ²	544 000	102 924	646 924	0,46%	10 982 924	1,30%	10.
14. Eero Karvonen ja yhtiöt	615 500	26 433	641 933	0,45%	12 336 433	1,46%	8.
Karvonen Eero kuolinpesä	80 000	9 762			1 609 762		
EVK-Capital Oy	535 500	16 671			10 726 671		
15. Schweizerische Nationalbank	0	463 383	463 383	0,33%	463 383	0,05%	17.
16. Nordea Henkivakuutus Suomi Oy		439 034	439 034	0,31%	439 034	0,05%	18.
17. Oy Ingman Finance Ab	425 000	10 000	435 000	0,31%	8 510 000	1,01%	11.
18. Orionin Tutkimussäätiö	132 996	282 514	415 510	0,29%	2 942 434	0,35%	13.
19. Varma Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö	0	413 609	413 609	0,29%	413 609	0,05%	19.
20. Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	0	388 539	388 539	0,28%	388 539	0,05%	20.
20 suurinta yhteensä	12 676 794	8 870 872	21 547 666	15,25%	262 406 752	31,00%	
Hallintarekisteröidyt	703 136	54 082 410	54 785 546	38,78%	68 145 130	8,05%	
Muut	23 740 416	40 508 799	64 249 215	45,5%	515 317 119	60,9%	
Orionin hallussa olevat omat osakkeet ²	0	675 401	675 401	0,48%	675 401	0,08%	
Kaikki yhteensä	37 120 346	104 137 482	141 257 828	100,0%	846 544 402	100,0%	

¹ Luettelossa on ilmoitettu yhtiön suurimpien osakkeenomistajien suorat omistukset äänimäärineen, osakkeenomistajalla olevaan äänimäärään rinnastettavat liikkeeseenlaskijan tiedossa olevat osakkeenomistajan määräysvallassa olevalla yhteisöllä tai säätiöllä olevat äänimäärät, osakkeenomistajan ja sen määräysvallassa olevan yhteisön eläkesäätiöllä ja eläkekassalla olevat äänimäärät sekä muut äänimäärät, jonka käytöstä osakkeenomistaja voi yksin tai yhdessä kolmannen kanssa päättää tekemänsä sopimuksen nojalla tai muutoin.

² Ei äänioikeutta yhtiökokouksissa

Hallituksen jäsenten osakeomistukset ¹

31.12.2017	A-osakkeita, kpl	Muutos tilikauden alusta	B-osakkeita, kpl	Muutos tilikauden alusta	Osakkeita yhteensä, kpl	Osuus koko osake- kannasta, %	Osuus kaikista äänistä, %
Heikki Westerlund, puheenjohtaja	5 000	5 000	5 987	628	10 987	0,01	0,01
Timo Maasilta, varapuheenjohtaja	21 928	0	4 141	411	26 069	0,02	0,05
Sirpa Jalkanen	0	0	7 010	314	7 010	0,00	0,00
Ari Lehtoranta ²	0	0	314	314	314	0,00	0,00
Hilpi Rautelin ²	1 800	1 800	1 314	314	3 114	0,00	0,00
Eija Ronkainen	11 000	0	14 840	314	25 840	0,02	0,03
Mikael Silvennoinen	0	0	2 095	314	2 095	0,00	0,00
Hallitus yhteensä	39 728	6 800	35 701	2 609	75 429	0,05	0,10

¹ Osakeomistukset sisältävät myös määräysvaltayhteisöjen omistuksen.

² alkaen 22.3.2017

Johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ¹

31.12.2017	A-osakkeita, kpl	Muutos tilikauden alusta	B-osakkeita, kpl	Muutos tilikauden alusta	Osakkeita yhteensä, kpl	Osuus koko osake- kannasta, %	Osuus kaikista äänistä, %
Timo Lappalainen, toimitusjohtaja	0	0	92 519	10 000	92 519	0,07	0,01
Satu Ahomäki	0	0	19 561	1 400	19 561	0,01	0,00
Markku Huhta-Koivisto	0	0	20 535	-600	20 535	0,01	0,00
Olli Huotari	0	0	49 000	4 595	49 000	0,03	0,01
Liisa Hurme	0	0	19 432	4 250	19 432	0,01	0,00
Jari Karlson	0	0	23 340	-2 600	23 340	0,02	0,00
Virve Laitinen	0	0	13 792	-300	13 792	0,01	0,00
Christer Nordstedt ²	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Johtoryhmä yhteensä	0	0	238 179	16 745	238 179	0,17	0,03

¹ Osakeomistukset sisältävät myös määräysvaltayhteisöjen omistuksen.

² alkaen 21.2.2017

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

Taloudellista kehitystä koskevat tunnusluvut

	2013	2014	2015	2016	2017
Liikevaihto, milj. €	1 006,9	1 015,3	1 015,6	1 073,5	1 084,6
Liikevoitto, milj. €	267,7	272,4	266,6	314,6	293,0
% liikevaihdosta	26,6 %	26,8 %	26,2 %	29,3 %	27,0 %
Voitto ennen veroja, milj. €	264,0	267,8	262,3	310,9	286,5
% liikevaihdosta	26,2 %	26,4 %	25,8 %	29,0 %	26,4 %
Tuloverot, milj. €	57,8	56,6	54,2	61,9	60,5
T&K-kulut, milj. €	101,9	106,2	108,1	118,2	105,1
% liikevaihdosta	10,1 %	10,5 %	10,6 %	11,0 %	9,7 %
Investoinnit, milj. €	77,9	57,1	44,5	51,1	76,5
% liikevaihdosta	7,7 %	5,6 %	4,4 %	4,8 %	7,1 %
Taseen loppusumma, milj. €	979,0	1 001,5	1 047,4	1 062,9	1 055,5
Omavaraisuusaste, %	53,6 %	52,3 %	57,4 %	60,8 %	64,6 %
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	8,4 %	-4,7 %	-9,6 %	-12,4 %	-1,9 %
Korollinen vieras pääoma, milj. €	257,8	234,5	187,8	152,5	151,3
Koroton vieras pääoma, milj. €	207,3	252,0	264,6	269,0	224,5
Rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset, milj. €	214,7	258,5	245,2	231,9	164,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	38,5 %	36,6 %	35,7 %	40,9 %	36,2 %
Oman pääoman tuotto verojen jälkeen, %	40,3 %	41,1 %	37,5 %	40,3 %	34,2 %
Henkilömäärä kauden lopussa, hlöä	3 519	3 450	3 401	3 469	3 464
Henkilömäärä kaudella keskimäärin, hlöä	3 540	3 493	3 431	3 446	3 513
Palkat ja muut henkilöstökulut, milj. €	218,1	219,2	220,6	224,4	218,1

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2013	2014	2015	2016	2017
Laimentamaton osakekohtainen tulos, EUR	1,46	1,50	1,48	1,77	1,61
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, EUR	1,46	1,50	1,48	1,77	1,61
Osakekohtainen rahavirta ennen rahoituseriä, EUR	1,02	1,72	1,51	1,62	1,09
Osakekohtainen oma pääoma, EUR	3,66	3,66	4,22	4,57	4,83
Osingonjako ¹ , milj. EUR	175,7	182,9	183,1	217,7	203,8
Osingonjakosuhte ¹ , %	85,6 %	86,7 %	87,8 %	87,6 %	90,1 %
Osakekohtainen osinko ¹ , EUR	1,25	1,30	1,30	1,55	1,45
A-osake					
Osakemäärä 31.12., kpl	42 022 816	40 412 981	38 906 154	38 294 154	37 120 346
Efektiiivinen osinkotuotto ¹ , %	6,1 %	5,2 %	4,1 %	3,7 %	4,5 %
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	13,94	16,69	21,51	23,94	19,92
Päätöskurssi 31.12., EUR	20,35	25,03	31,83	42,38	32,07
Kauden alin kurssi, EUR	17,30	19,13	24,90	27,70	31,21
Kauden keskipurssi, EUR	20,60	25,70	31,07	34,37	46,37
Kauden ylin kurssi, EUR	24,42	31,11	38,69	42,91	58,35
Vaihdettu osakemäärä, 1 000 kpl	2 736	2 595	2 868	1 984	3 198
Vaihdon osuus osakemäärästä, %	6,4 %	6,3 %	7,2 %	5,1 %	8,5 %
B-osake					
Osakemäärä 31.12., kpl, ilman omia osakkeita	98 546 021	100 275 182	101 923 958	102 180 308	103 462 081
Omat osakkeet	688 991	569 665	427 716	783 366	675 401
Osakemäärä 31.12., kpl, ml. omat osakkeet	99 235 012	100 844 847	102 351 674	102 963 674	104 137 482
Efektiiivinen osinkotuotto ¹ , %	6,1 %	5,0 %	4,1 %	3,7 %	4,7 %
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	13,99	17,18	21,60	23,89	19,30
Päätöskurssi 31.12., EUR	20,42	25,77	31,97	42,29	31,08
Kauden alin kurssi, EUR	17,28	19,07	25,47	27,79	29,72
Kauden keskipurssi, EUR	20,16	25,59	31,08	34,54	43,11
Kauden ylin kurssi, EUR	24,58	31,33	38,86	43,10	58,50
Vaihdettu osakemäärä, 1 000 kpl	76 574	74 825	67 069	57 063	86 594
Vaihdon osuus osakemäärästä, %	77,6 %	74,9 %	66,1 %	55,6 %	83,5 %
Osakkeita yhteensä 31.12., kpl	141 257 828	141 257 828	141 257 828	141 257 828	141 257 828
Osakemäärä kaudella keskimäärin ilman omia osakkeita, kpl	141 006 092	140 667 894	140 806 389	140 670 663	140 564 679
Osakkeiden kokonaisvaihto, % koko osakemäärästä	56,1 %	54,8 %	49,5 %	41,8 %	63,6 %
Osakekannan markkina-arvo 31.12. ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, milj. EUR	2 867,5	3 595,6	4 496,9	5 944,1	4 406,1

¹ Hallituksen ehdotus vuodelta 2017 yhtiökokoukselle.

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korkokulut ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma – korottomat velat kaudella keskimäärin}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääöma kaudella keskimäärin}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääöma}}{\text{Taseen loppusumma – saadut ennakot}} \times 100$
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korollinen vieras pääöma - rahavarat - rahamarkkinasijoitukset}}{\text{Oma pääöma}} \times 100$
Osakekohtainen tulos (EPS), EUR	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva voitto}}{\text{Osakemäärä ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita kaudella keskimäärin}}$
Osakekohtainen rahavirta ennen rahoituseriä, EUR	=	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta + investointien rahavirta}}{\text{Osakemäärä ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita kaudella keskimäärin}}$
Osakekohtainen oma pääöma, EUR	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääöma}}{\text{Osakemäärä kauden lopussa ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita}}$
Osakekohtainen osinko, EUR	=	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettava osinko}}{\text{Osakemäärä kauden lopussa ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita}}$
Osingonjakosuhte, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto -suhde (P/E)	=	$\frac{\text{Kauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakkeen keskikurssi, EUR	=	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Vaihdettujen osakkeiden määrä kaudella keskimäärin}}$
Osakekannan markkina-arvo, milj. EUR	=	Osakemäärä tilikauden lopussa x kauden viimeinen kaupantekokurssi
EBITDA	=	Liikevoitto + poistot + arvonalentumiset

Konsernitilinpäätös (IFRS)

Konsernin laaja tuloslaskelma

1 000 EUR	Liitetieto	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto	1	1 084 646	1 073 517
Myytyjen suoritteiden kulut		-440 639	-421 709
Bruttokate		644 008	651 808
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	2	1 802	24 288
Myyntin ja markkinoinnin kulut	3, 4	-198 558	-194 699
Tutkimus- ja kehityskulut	3, 4	-105 148	-118 164
Hallinnon kulut	3, 4	-49 102	-48 664
Liikevoitto		293 003	314 569
Rahoitustuotot	5	198	828
Rahoituskulut	5	-6 707	-4 889
Osuus osakkuusyritysten tuloksista			426
Voitto ennen veroja		286 494	310 934
Tuloverot	6	-60 540	-61 887
Tilikauden voitto		225 954	249 047

MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROVAIKUTUS HUOMIOITUNA

Myytävissä olevien sijoitusten arvonmuutos			-5 157
Muuntoerot		-1 401	-4 380
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		-1 401	-9 537
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		29 870	3 687
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		29 870	3 687
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		28 468	-5 849
Tilikauden laaja tulos verovaikutus huomioituna		254 422	243 198

TILIKAUDEN VOITON JAKAUTUMINEN

Emoyhtiön omistajille		225 970	249 047
Määräysvallattomille omistajille		-16	0

TILIKAUDEN LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN

Emoyhtiön omistajille		254 438	243 198
Määräysvallattomille omistajille		-16	0

Laimentamaton osakekohtainen tulos, €	7	1,61	1,77
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, €	7	1,61	1,77

Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		42 292	40 600
Palkat ja muut henkilöstökulut		218 055	224 394

¹ Osakekohtainen tulos on laskettu emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta.

Konsernitase

VARAT

1 000 EUR	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	8	323 090	289 059
Liikearvo	9	13 487	13 487
Aineettomat oikeudet	9	36 749	37 867
Muut aineettomat hyödykkeet	9	2 626	2 510
Osuudet osakkuusrytyksissä	10	69	69
Myytavissä olevat sijoitukset	11	265	353
Eläkesaaminen	12	55 184	22 824
Laskennalliset verosaamiset	13	1 316	1 502
Muut pitkäaikaiset saamiset	14	1 938	3 843
Pitkäaikaiset varat yhteensä		434 725	371 514
Vaihto-omaisuus	15	225 389	227 450
Myyntisaamiset	16	198 979	200 126
Muut saamiset	16	32 381	31 915
Rahamarkkinasijoitukset	16		30 996
Rahavarat	17	164 051	200 895
Lyhytaikaiset varat yhteensä		620 800	691 381
Varat yhteensä		1 055 526	1 062 894

OMA PÄÄOMA JA VELAT

1 000 EUR	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Osakepääoma		92 239	92 239
Käyttörahassto		489	489
Muut rahastot		2 367	2 081
Kertyneet voittovarot		584 617	546 561
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		679 711	641 369
Määräysvallattomien omistajien osuudet		-12	5
Oma pääoma yhteensä	18	679 699	641 374
Laskennalliset verovelat	13	42 318	37 094
Eläkevelvoitteet	12	3 222	3 243
Varaukset	19	294	273
Pitkäaikaiset korolliset velat	20	150 297	150 194
Muut pitkäaikaiset velat	21	45	45
Pitkäaikaiset velat yhteensä		196 175	190 848
Ostovelat	22	83 220	106 130
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	22	3 017	9 112
Muut lyhytaikaiset velat	22	92 363	112 858
Varaukset	19		235
Lyhytaikaiset korolliset velat	20	1 051	2 337
Lyhytaikaiset velat yhteensä		179 651	230 672
Velat yhteensä		375 827	421 520
Oma pääoma ja velat yhteensä		1 055 526	1 062 894

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma

1 000 EUR	Liite- tieto	Osake- pääoma	Käyttö- rahasto	Muut rahastot	Etuuspoh- jaisten eläkejärjes- telyiden uudelleen määrittämi- sestä johtuvat erät	Muunto- erot	Kertyneet voittovarot	Määräys- vallattomien omistajien osuudet	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016		92 239	489	6 918	-1 646	-1 527	498 436	5	594 913
Tilikauden tulos							249 047		249 047
Muut laajan tuloksen erät									
Myytavissä olevien sijoitusten arvonmuutos				-5 157					-5 157
Muuntoerot						-3 439	-941		-4 380
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät					3 687				3 687
Tapahtumat omistajien kanssa									
Osingonjako ja pääoman palautus	18						-183 267		-183 267
Omat osakkeet	18						-16 766		-16 766
Osakekannustinjärjestelmä	4						3 430		3 430
Muut muutokset				320			-454	0	-134
Oma pääoma 31.12.2016		92 239	489	2 081	2 041	-4 966	549 486	5	641 374
Tilikauden tulos							225 970		225 970
Muut laajan tuloksen erät									
Muuntoerot						-954	-447		-1 401
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät					29 870				29 870
Tapahtumat omistajien kanssa									
Osingonjako ja pääoman palautus	18						-217 903		-217 903
Osakekannustinjärjestelmä	4						2 441		2 441
Muut muutokset				285			-921	-16	-652
Oma pääoma 31.12.2017		92 239	489	2 367	31 911	-5 920	558 626	-12	679 699

Konsernin rahavirtalaskelma

1 000 EUR		Liitetieto	1-12/2017	1-12/2016
Liikevoitto			293 003	314 569
Poistot ja arvonalentumiset	3		42 292	40 600
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä romutukset			-600	-11 796
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot			495	-1 687
Eläkesaamisen ja -velvoitteen muutos	12		4 621	6 327
Varausten muutos	19		-210	-75
Muut oikaisut			2 509	-6 727
Oikaisut liikevoittoon yhteensä			49 108	26 642
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos			634	-7 606
Vaihto-omaisuuden muutos			2 009	-21 454
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos			-41 587	-4 032
Käyttöpääoman muutos yhteensä			-38 943	-33 092
Maksetut korot ja muut rahoituskulut			-6 182	-11 929
Saadut korot ja muut rahoitustuotot			1 415	7 691
Saadut osingot			4	149
Maksetut verot	6		-70 034	-55 178
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä			228 371	248 852
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	8		-67 082	-41 214
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	9		-9 387	-6 690
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden, myytävissä olevien sijoitusten sekä osakkuusyhtiöiden myynnit	8, 10		1 607	26 799
Investointien rahavirta yhteensä			-74 862	-21 105
Lyhytaikaisten lainojen nostot	20		1 258	1 167
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	20		-3 530	-1 462
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	20			-36 742
Omien osakkeiden hankinta	18			-16 766
Maksetut osingot ja muu voitonjako	18		-218 031	-183 621
Rahoituksen rahavirta yhteensä			-220 303	-237 424
Rahavarojen muutos			-66 795	-9 677
Rahavarat 1.1.	17		231 890	245 219
Valuuttakurssien muutosten vaikutus			-1 044	-3 651
Rahavarojen muutos			-66 795	-9 677
Rahavarat 31.12.	17		164 051	231 890
Täsmäytys taseen rahavaroihin				
Taseen rahavarat kauden lopussa			164 051	200 895
Rahamarkkinasijoitukset kauden lopussa				30 996
Rahavirtalaskelman rahavarat			164 051	231 890

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Yleiset tiedot

Orion Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo ja rekisteröity osoite Orionintie 1, 02200 Espoo. Orion Oyj tytäryhtiöineen kehittää, valmistaa ja markkinoi lääkkeitä ja lääkkeiden vaikuttavia aineita sekä diagnostisia testejä globaaleille markkinoille.

Orion-konsernin ensimmäinen tilikausi oli 1.7. – 31.12.2006, koska konserni syntyi 1.7.2006 sitä edeltäneen Orion-konsernin jakauduttua lääke- ja diagnostiikkaliiketoimintaan sekä tukkukauppaliiketoimintaan. Orion Oyj on listattuna Nasdaq Helsingissä. Kaupankäynti Orion Oyj:n osakkeilla alkoi 3.7.2006.

Yhtiön hallitus on kokouksessaan 7.2.2018 hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on mahdollisuus myös muuttaa tilinpäätöstä. Tilinpäätösasiakirjat ovat nähtävillä verkkosivuilla www.orion.fi ja jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa Orion Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Orionintie 1, 02200 Espoo.

Laatimisperiaatteet

Orion-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti soveltaen IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka ovat voimassa 31.12.2017. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisia ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätöksen tiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta käypään arvoon tulosaikaisesti kirjattavia rahoitusvaroja, myytävissä olevia sijoituksia, johdannaisia ja osakeperusteisia maksuja, jotka on kirjattu käypään arvoon.

Tilinpäätöksen rahamääräisten lukujen esittämistarkkuus on tuhat euroa, ellei toisin mainita.

Tilikaudella 2017 sovelletut uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat

Seuraavat EU:n hyväksymät uudet standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin on otettu käyttöön 1.1.2017 alkaen.

- IAS 7 (muutos), *Rahavirtalaskelmat*
- IAS 12 (muutos), *Tuloverot*

IFRS-standardeihin tehdyillä muutoksilla tai parannuksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Orion Oyj:n ja kaikki sen suoraan tai välillisesti omistamat yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet yrityksen äänivallasta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, voitonjako ja realisoitumattomat sisäiset katteet eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Konsernin tilikauden voitto jaetaan emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille kuuluviin osuuksiin. Määräysvallattomille omistajille kuuluva oman pääoman osuus sisältyy konsernin omaan pääomaan, ja se eritellään oman pääoman muutoslaskelmassa.

Osakkuusyrietykset, yhteisyrietykset ja yhteiset toiminnot

Osakkuusyrietykset ovat yrietyksiä, joissa konsernilla on merkittävä vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Merkittävä vaikutusvalta perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa yleensä 20-50 % äänivallasta.

Yhteisyrietykset ovat yhteisjärjestelyitä, joissa emo- tai tytäryhtiöllä on yhteinen määräysvalta konserniin kuulumattoman yrietyksen kanssa, ja joissa emo- tai tytäryhtiöllä on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen. Osakkuus- ja yhteisyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Yhteiset toiminnot ovat yhteisjärjestelyitä, jotka on toteutettu ilman erillistä sijoitusvälinettä tai joissa järjestelyn laillinen muoto on sellainen, että osapuolilla on suoria oikeuksia tiettyihin omaisuuseriin tai vastuita tietyistä veloista. Yhteiset toiminnot yhdistellään konsernitilinpäätökseen suhteellisen omistusosuuden mukaisesti.

Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrietyksen tappioista ylittää kirjanpitoarvon, ei tappiota yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Segmenttiraportointi

Toimintasegmentit on esitetty ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin mukaisena. Konsernin strategiset päätökset tekevä Orion Oyj:n toimitusjohtaja on ylin operatiivinen päätöksentekijä, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Toimintavaluutta ja esittämisvaluutta

Konserniyrietysten tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kyseinen yrietykset pääasiallisesti toimii (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja konsernitilinpäätöksen esittämisvaluutta.

Liiketapahtumat ja saldot

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat kirjataan toimintavaluutan määräisiksi liiketapahtumien toteutumispäivien kurssiin. Raportointikauden päättymispäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät on arvostettu käyttäen raportointikauden päättymispäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräisten erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaisten, joihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa, kurssierot sisältyvät nettomääräisinä liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoitustoiminnan valuuttamääräisten saamisten ja velkojen sekä näihin liittyvien valuuttajohdannaisten kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset tase-erät, joita ei ole arvostettu käypään arvoon, on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Konserniyhtiöt

Konsernin esittämisvaluutasta poikkeavaa toimintavaluutta käyttävien konserniyhtiöiden tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi raportointikauden keskipäivän ja taseet raportointikauden päättymispäivän kurssiin. Tästä syntyvä kurssiero sekä näiden yhtiöiden hankintamenon eliminoinnista syntyvät muuntoerot kirjataan omaan pääomaan ja muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Konsernissa ei ole hyperinflaatiomaissa toimivia konserniyhtiöitä.

Konserniyhtiöiden myynnin yhteydessä kertyneet, omaan pääomaan kirjatut muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyneitä liikearvoja ja käypiin arvoihin pääsemiseksi tehtyjä oikaisuja käsitellään ulkomaisen yksikön varoina ja velkoina, ja ne muunnetaan raportointikauden päättymispäivän kurssiin.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet koostuvat pääosin tehdas- ja toimistokiinteistöistä, tutkimusrakennuksista sekä tuotannon, tutkimuksen ja kehityksen koneista ja laitteista. Aineelliset hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Hyödykkeiden jäännösarvoa ja taloudellista vaikutusaikaa tarkastellaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään jokaisessa tilinpäätöksessä ja oikaistaan kuvastamaan mahdollisia taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuvia muutoksia. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

- Rakennukset ja rakennelmat 20–50 vuotta
- Koneet ja kalusto 5–10 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 10 vuotta

Maa-alueista ei kirjata poistoja. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan raportointikauden kuluksi. Perusparannusinvestoinnit aktivoidaan, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä. Aineellisten hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Aineettomat hyödykkeet

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi toteutumishetkellä. Aineettomat hyödykkeet, jotka syntyvät kehittämistoiminnasta, merkitään taseeseen vain, jos kehittämissivaiheen menot ovat luotettavasti määritettävissä, tuote on teknisesti toteutettavissa ja kaupallisesti hyödynnettävissä, tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja konsernilla on aikomus ja resurssit saattaa kehitystyö loppuun. Konsernin näkemyksen mukaan ennen viranomaisen myöntämää myyntilupaa ei voida osoittaa, että aineeton hyödyke tulee tuottamaan vastaista taloudellista hyötyä. Konsernissa ei ole tästä johtuen aktivoitu oman kehittämistoiminnan kuluja. Samoja kirjaamisperiaatteita on sovellettu ulkopuolisilta toimijoilta ostettuihin palveluihin. Tutkimus- ja kehitystoiminnan käytössä olevien ohjelmistojen, rakennusten, koneiden ja laitteiden poistot kirjataan tutkimus- ja kehityskuluihin niiden taloudellisena vaikutusaikana.

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenuosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Liikearvo arvostetaan hankintamenuon vähennettynä kertyneillä arvonalentumisilla. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille tai yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmät on määritetty toimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin taseessa oleva liikearvo on syntynyt ennen IFRS-siirtymää, ja se vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty oletushankintamenuona 1.1.2004 IFRS:ään siirryttäessä.

Aineettomat oikeudet ja muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet ja muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Omaisuuseristä tehdään tasapoistot niiden taloudellisena vaikutusaikana, joka yleensä vaihtelee viidestä kymmeneen vuoteen.

Ulkopuolisilta hankitut aineettomat oikeudet, kuten tuote- ja myyntioikeudet, merkitään taseeseen. Kun kyse on kehitteillä olevasta tuotteesta, arvioidaan menojen perusteita. Mikäli kyseessä on korvaus tehdystä tutkimus- ja kehittämistyöstä, josta ei vielä ole syntynyt taseeseen kirjattavaa aineetonta oikeutta, menot kirjataan tutkimus- ja kehityskuluihin. Mikäli taas katsotaan aineettoman oikeuden siirtyvän konsernille, menot merkitään taseeseen. Aineettomiin oikeuksiin sisältyvien myyntilupien sekä tuote- ja myyntioikeuksien poistot esitetään myynnin ja markkinoinnin kuluissa ja poistojen kirjaaminen aloitetaan, kun viranomainen on myöntänyt tuotteelle myyntiluvan ja tuotteen myynti aloitetaan.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvon ja käyttöönottamattoman aineettoman omaisuuden osalta arvio tehdään vuosittain, vaikka viitteitä ei olisikaan ilmennyt. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai sen käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvo lasketaan diskonttaamalla hyödykkeestä odotettavissa olevien vastaisten rahavirtojen nykyarvo.

Diskonntauskorkona on käytetty keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC), joka on laskettu ennen veroja ja jossa on käytetty oman ja vieraan pääoman suhteena Standard & Poor'sin terveydenhuollon teollisuusindeksiä. Indeksillä vastaa tarkasteltavana olevan omaisuuserän suorituspotentiaalia ja riskejä.

Arvon alentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvon alentumistappio peruutetaan liikearvoa lukuun ottamatta, jos olosuhteissa tapahtuu muutos ja kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon. Arvon alentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvon alentumistappiota.

Liikearvon arvon alenemiset kirjataan tuloslaskelman kohtaan Muut liiketoiminnan kulut, joka sisältää toiminnoille kohdistamattomia kuluja. Käyttöönottamattoman aineettoman omaisuuden, joka muodostuu pääasiassa myyntiluvista ja tuoteoikeuksista, arvon alentumistestit laaditaan erikseen jokaisesta tase-arvoltaan olennaisesta omaisuuserästä. Arvon alentumiset kirjataan ao. toimintojen kuluihin, myyntilupien, tuote- ja myyntioikeuksien osalta myynnin ja markkinoinnin kuluihin.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joiden perusteella konsernille siirtyy olennainen osa hyödykkeiden omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimukset merkitään taseeseen varoiksi ja veloiksi vuokra-ajan alkamisajankohtana joko hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon.

Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä kirjataan poistot muiden aineellisten hyödykkeiden tapaan joko hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksusuoritukset jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevan velan korkoprosentti pysyy samana. Vastaavat vuokravelvoitteet sisältyvät taseen pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Mikäli omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään sopimus muuna vuokrasopimuksena, ja sopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan kuluksi tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Edellä mainittuja periaatteita sovelletaan sekä erillisiin vuokrasopimuksiin, että vuokrasopimuksiin, jotka sisältyvät muihin sopimuksiin.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan tuloslaskelmaan sillä raportointikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Huomattavan pitkän valmistusajan vaativien omaisuuserien hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa.

Julkiset avustukset

Tutkimuksiin liittyvät julkiset avustukset kirjataan tutkimuskulujen vähennykseksi niille raportointikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut ovat syntyneet. Jos viranomaisilta on saatu päätös tutkimus- ja kehityslainan muuttamisesta avustukseksi, se tuloutetaan Muihin liiketoiminnan tuottoihin. Aineellisten tai aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan hyödykkeiden hankintamenon pienennykseksi. Avustukset tuloutuvat tällöin pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisena vaikutusaikana.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus esitetään taseessa itse valmistettujen tuotteiden osalta standardihintaa käyttäen, sekä ostettujen tuotteiden osalta painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alhaisemman todennäköisen luovutushinnan tai jälleenhankintahinnan määräisenä. Vaihto-omaisuuden arvoon on sisällytetty vaihto-omaisuuden hankintamenot sekä valmistusmenot, jotka sisältävät välittömästi tuotannon määrään yhteydessä olevat menot sekä systemaattisesti kohdistetun osuuden valmistuksen kiinteistä ja muuttuvista yleismenoista.

Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Rahoitusvarat

Luokittelu

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat on hankittu, ja luokittelu päätetään alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Yli 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöspäivästä erääntyvä rahoitusvara sisältyy taseessa pitkäaikaisiin varoihin. Mikäli rahoitusvara erääntyy tai se on tarkoitus pitää alle 12 kuukautta raportointikauden päättymispäivästä, se sisältyy taseen lyhytaikaisiin varoihin.

1. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä. Rahoitusvara luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiassa lähitulevaisuudessa tapahtuvaa myyntiä varten. Myös johdannaiset, joihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi.

2. Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Tähän ryhmään kuuluvat myös Myyntisaamiset, Rahavarat ja rahoitusvaroiksi luettava osa taseen erästä Muut saamiset.

3. Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Tähän ryhmään sisältyy taseen Myytävissä olevat sijoitukset ja sijoitushetkellä yli 3 kuukauden pituiset rahamarkkinasijoitukset.

Kirjaaminen ja arvostaminen

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäiväkäytännön mukaisesti kirjanpitoon lukuun ottamatta johdannaisia, jotka kirjataan hankintapäivänä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Muut rahoitusvarat kirjataan alun perin myös käypään arvoon, mutta arvoon lisätään transaktiomenot.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan myöhemmin käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättymispäivän markkinahintaan. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintamenoon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ryhmän johdannaisten käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä raportointikaudella, jonka aikana ne syntyvät, joko Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai Rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko suojattu operatiivisia vai rahoituseriä.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisesti silloin kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevien korkosijoitusten korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteiset oikeudet rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konsernissa arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko näyttöä siitä, että jonkin konsernin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo saattaa olla alentunut.

Kriteerejä, joiden perusteella konsernissa todetaan, että arvonalentumistappion syntymisestä on objektiivista näyttöä:

- liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet
- sopimusehtojen rikkominen, kuten maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen merkittävä viivästyminen
- velallisen konkurssin tai muun taloudellisen uudelleenjärjestelyn todennäköisyys.

Jaksotettuun hankintamenuon taseeseen merkityt varat

Jaksotettuun hankintamenuon merkittyjen varojen arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Lainojen ja muiden saamisten ryhmän osalta tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävissä oleviksi luokitellut varat

Jos kyseessä on vieraan pääoman ehtoinen arvopaperi, konserni käyttää edellisessä kappaleessa mainittuja kriteerejä. Jos kyseessä on myytävissä oleviksi luokiteltu oman pääoman ehtoinen sijoitus, katsotaan käyvän arvon merkittävän tai pitkittyneen alentumisen alle hankintamenuon olevan merkki omaisuuserän arvon alentumisesta. Jos tällaista näyttöä on, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi. Oman pääoman ehtoisen sijoituksen arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti, kun taas vieraan pääoman ehtoisen instrumenttiin kohdistuneen arvonalentumistappion myöhempi peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

Rahavarat

Rahavaroihin sisältyvät käteisvarat, pankkitilien varat, pankkitalletukset sekä likvidit korkosijoitukset. Likvidit korkosijoitukset ovat pankkien ja yritysten emittoimia sijoitus- ja yritystodistuksia, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään 3 kuukautta.

Rahavirtalaskelmassa taseen rahavaroihin rinnastetaan rahamarkkinasijoitukset, jotka ovat myytävissä olevia korkosijoituksia ja joiden alkuperäinen maturiteetti on yli 3 ja enintään 6 kuukautta. Rahamarkkinasijoitukset ovat osa konsernin aktiivista kassanhallintaa.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon, josta on vähennetty transaktiomenot. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon.

Rahoitusvelat luokitellaan taseessa pitkäaikaisiksi veloiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä. Käytössä olevat pankkitilien luottolimitit sekä emitoidut yritystodistukset kuuluvat lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin samoin kuin pitkäaikaisten korollisten velkojen seuraavan 12 kuukauden aikana lyhennettävä osuus.

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Johdannaiset kirjataan alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon, ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon raportointikauden päättymispäivän markkinakurssiin. Johdannaiset esitetään taseessa muissa saamisissa ja veloissa.

Konserni ei sovelta suojauslaskentaa valuuttamääräisiä tase-eriä ja erittäin todennäköisiä ennakoituja rahavirtoja suojaaviin valuuttajohdannaisiin, vaikka ne konsernin rahoituspolitiikan mukaisesti on hankittu suojaavassa tarkoituksessa. Nämä johdannaissopimukset on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa oleviksi ja niiden käyvän arvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti joko Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai Rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko operatiivisesti tarkasteltuna suojattu myyntituottoja tai rahoituseriä.

Oma pääoma

Kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot esitetään verovaikutuksilla oikaistuina omassa pääomassa saatujen maksujen vähennyksenä. Jos jokin konserniin kuuluva yritys ostaa yhtiön osakkeita, maksettu vastike ja hankinnasta välittömästi aiheutuvat menot vähennetään omasta pääomasta.

Käyttörahaisto ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältyvät osakeyhtiölain mukaisiin jakokelpoisiin varoihin.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja sen suuruus voidaan luotettavasti määrittää.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman sekä aloittanut sen toimeenpanon tai tiedottanut asiasta osapuolille, joita se koskee.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetiedoissa.

Työsuhde-etuudet

Eläkevastuut

Konsernin eläkejärjestelyt hoidetaan kunkin maan paikallisten määräysten ja käytännön mukaisesti. Konsernilla on sekä maksupohjaisia että etuuspohjaisia järjestelyjä. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erillisille yksiköille. Konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia veloitteita lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei kykene suoriutumaan työsuhde-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi kyseiseltä kaudelta suoritettavien maksujen mukaisesti.

Konsernin merkittävimmät etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat Suomessa, jossa konsernin toimihenkilöille on järjestetty Orionin Eläkesäätiössä lakisääteinen TyEL-eläketurva ja osalle toimihenkilöistä lisäeläketurva. Lisäksi konsernin johdolla on etuuspohjaiseksi luokiteltuja eläkejärjestelyjä henkivakuutusyhtiöissä. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden eläkekulut on laskettu käyttäen ennakoituun etuoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkekulu kirjataan kuluksi henkilöstön arvioidulle palvelusajalle. Taseeseen kirjattava etuuspohjainen nettovelka on etuuspohjaisen velvoitteen raportointikauden päättämispäivän nykyarvo, josta on vähennetty järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo on tulevaisuudessa arvion mukaan maksettavaksi tulevien eläkkeiden nykyarvo, kun diskonttokorkona on käytetty maturiteetiltaan etuuspohjaista veloitetta mahdollisimman hyvin vastaavien, yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeelle samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet.

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan suoraan muihin laajan tuloksen eriin sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Konsernissa olennaisimmat uudelleen määrittämisestä johtuvat erät ovat vakuutusmatemaattisista voitoista ja tappioista sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotosta (pl. nettokorkoon sisältyvät erät) johtuvia.

Konserni soveltaa laskentakäytäntöä, jossa järjestelyistä aiheutuva nettokorko kirjataan liikevoiton yläpuolelle toimintokohtaisesti osana etuuspohjaista eläkekulua.

Osakeperusteiset maksut

Hallituksen päättämän avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän etuudet kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan etuuden syntymisjakson aikana. Osakkeina selvitetty osuus arvostetaan käypään arvoon etuuden myöntämishetkellä ja omaan pääomaan kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava lisäys. Rahana selvitetty osuus kirjataan velkana, joka arvostetaan käypään arvoon raportointikauden päättämispäivänä. Osakkeiden käypä arvo on B-osakkeen päätöskurssi etuuden myöntämispäivänä.

Ei-markkinaperusteiset ehdot, kuten henkilökohtaiset tavoitteet ja tulostavoitteet, vaikuttavat arvioon osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten lopullisesta määrästä. Arvio lopullisesta osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten määrästä päivitetään jokaisena raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman verokulu muodostuu konserniyhtiöiden raportointikauden tulokseen perustuvista veroista, aikaisempiin raportointikausiin kohdistuvista veronoikaisuksista sekä laskennallisesta verosta. Suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin liittyvä verovaikutus kirjataan vastaavasti osaksi omaa pääomaa. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassa olevan verokannan perusteella.

Laskennallinen vero lasketaan kaikista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista. Konserniyhtiöiden vahvistetuista verotuksellisista tappioista lasketaan verosaaminen vain siihen määrään asti, johon niitä arvioidaan voitavan tulevaisuudessa hyödyntää. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä tai käytännössä hyväksytyjä verokantoja.

Tuloutusperiaatteet

Myydyt tavarat ja palvelut

Konsernin liikevaihto sisältää tuotot tavaroiden sekä palveluiden myynnistä oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla sekä valuuttamääräisestä mynnistä aiheutuvilla kurssieroilla. Liikevaihtoon sisältyy myös markkinointipartnereiden kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvia etappimaksuja, joilla partneri osallistuu kehitteillä olevan tuotteen tutkimus- ja kehityskulujen kattamiseen ja jotka on sidottu tutkimusprojekteissa saavutettuihin etappeihin. Lisäksi liikevaihtoon sisällytetään konserniyhtiöiden konsernin ulkopuolisille yhtiöille lisensioimista tuotteista saatavat rojaltit.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu. Etappimaksut kirjataan, kun tutkimus- ja kehitysprojekti on edennyt partnerin kanssa ennalta sovittuun vaiheeseen ja partnerille on syntynyt velvoite maksaa osuutensa. Rojaltit kirjataan suoriteperusteella lisensiointisopimusten mukaisesti.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Toimintokohtaisen tuloslaskelman sisältö

Myytyjen suoritteiden kulut

Myytyjen suoritteiden kulut sisältävät tuotteiden valmistukseen ja hankintaan liittyvät palkka-, materiaali-, hankinta- ja muut kulut.

Myynnin ja markkinoinnin kulut

Myynnin ja markkinoinnin kulut sisältävät tuotteiden jakeluun, myyntikenttään, markkinointiin, mainontaan ja muuhun myynnin edistämiseen liittyvät kulut, mukaan lukien palkat.

Tutkimus- ja kehityskulut

Tutkimuksen ja kehityksen kulut sisältävät toimintaan liittyvät palkka- ja materiaalikulut, ulkopuolisilta ostettujen palvelujen kulut sekä muut kulut. Tutkimus- ja kehityskulut sisältävät myös yhteisiksi toiminnoiksi luokiteltujen tutkimus- ja kehityshankkeiden kulut. Kuluista kirjataan se osuus, joka vastaa konsernin osuutta hankkeesta sopimuksen mukaisesti.

Hallinnon kulut

Hallinnon kuluihin sisältyvät yleishallinnolliset kulut sekä konsernin johdon kulut.

Toiminnoille kohdistetaan niiden käytössä olevien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset sekä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti osuus hallinnon kuluista.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön johto on joutunut tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin eriin. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista. Arviot liittyvät pääosin omaisuuserien arvonalentumistestaukseen, etuus pohjaisen eläkesaamisen ja -velan määrittämiseen sekä varausten ja tuloverojen määrittämiseen. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa.

Konsernissa keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja raportointikauden päättymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumiselle olennaisesti seuraavan raportointikauden aikana, ovat seuraavat:

Pitkäaikaiset omaisuuserät

Toteutuneet rahavirrat voivat poiketa arvioituista diskontatuista tulevista rahavirroista, koska yhtiön omaisuuserien pitkä taloudellinen käyttöaika, tuotteiden ennustettujen myyntihintojen, tuotantokustannusten sekä laskelmissa käytetyn diskonttauskoron muutokset voivat johtaa arvonalennuskulujen kirjaamiseen.

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on erilaisia eläkejärjestelyjä työntekijöidensä eläkkeelle jäämisen tai työsuhteen päättymisen varalta. Työsuhde-etuuksiin liittyvien kulujen ja velkojen laskennassa käytetään useita tilastollisia ja muita vakuutusmatemaattisia tekijöitä kuten diskonttaus korko, arvioitujen tulevat palkkatason muutokset ja vaihtuvuus. Käytetyt tilastolliset tekijät voivat poiketa huomattavasti toteutuneesta kehityksestä johtuen mm. muuttuneesta yleisestä taloudellisesta tilanteesta ja henkilökunnan palvelusajan pituudesta. Vakuutusmatemaattisten tekijöiden muutoksista aiheutuneet voitot ja tappiot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Muutokset vaikuttavat tilikauden laajaan tulokseen.

Tuloverot

Konserni arvioi tilinpäätösten yhteydessä erityisesti laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet. Tätä varten arvioidaan, miten todennäköisesti tytäryhtiöillä on kerrytettävissä verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot tai käyttämättömät verotukseen liittyvät hyvitykset voidaan hyödyntää. Ennusteissa käytettävät tekijät voivat poiketa toteutuneista, mikä voi johtaa verosaamisten kulukirjauksiin tuloslaskelmassa.

Liitetiedoissa on annettu lisätietoja keskeisten epävarmuustekijöiden ja johdon suorittaman harkinnan vaikutuksista edellä mainittuihin tilinpäätöseriin.

Tulevina tilikausina sovellettavat uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat

Konserni ottaa käyttöön 1.1.2018 seuraavat uudet standardit ja tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin:

- IFRS 15 (uusi standardi ja muutos), *Myyntituotot asiakassopimuksista*. Standardin vaikutuksesta konsernin taloudelliseen raportointiin on annettu tietoa alla erillisessä kappaleessa. Standardin muutos selventää suoritevelvoitteen yksilöimistä ja lisenssien käsittelyä. Konserni huomioi muutokset osana IFRS 15-standardin käyttöönottoa.
- IFRS 9 (uusi standardi), *Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu ja arvostaminen*. Standardin vaikutuksesta konsernin taloudelliseen raportointiin on annettu tietoa alla erillisessä kappaleessa.
- IFRS 2 (muutos)¹, *Osakeperusteiset maksut*. Standardin muutos ohjeistaa mm. oikeuden syntymisehtojen ja lopullista oikeutta synnyttämättömien ehtojen vaikutuksesta käteisvaroina maksettavien osakeperusteisten liiketoimien arvostamiseen. Lisäksi muutos käsittelee osakeperusteisesti maksettavien liiketoimien arvostusta, kun niihin liittyy nettoselvitys verovelvoitteiden osalta. Muutoksella ei konsernin arvion mukaan ole vaikutusta konsernin taloudelliseen raportointiin.
- IFRIC 22 (uusi ohjeistus)¹, *Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet ja ennakkomaksut*. Ohjeistus käsittelee sitä, mitä kurssia tulee käyttää raportointihetkellä sellaisiin ulkomaan rahan määräisiin eriin, joihin liittyvä suoritus vastaanotetaan tai maksetaan enakkona, ja suoritusta vastaava eirahamääräinen omaisuus- tai velkaerä kirjataan. Ohjeistuksella ei konsernin arvion mukaan ole olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen raportointiin.
- IASB:n vuosittaiset parannukset (2014–2016)¹ standardiin IFRS 12, *Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä*. IFRS 12-standardin esittämiskaavat, pois lukien yhteenveto tytär-, yhteis-, ja osakkuusyrityksiä koskevasta taloudellisesta informaatiosta, koskevat konsernin sellaisia osuuksia muissa yhteisöissä, jotka on IFRS 5:n mukaisesti luokiteltu myytävänä oleviksi tai lopetetuiksi toiminnoiksi.

Konserni ottaa käyttöön 1.1.2019 tai sen jälkeen seuraavat uudet standardit ja tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin:

- IFRS 16 (uusi standardi)¹, Vuokrasopimukset. Uusi standardi korvaa aiemman vuokrasopimuksia koskeneen IAS 17-standardin, jonka mukaan vuokralle ottajan piti kirjata rahoitusleasing-sopimus tasevaikutteisesti. Muilla vuokrasopimuksilla ei ollut vaikutusta taseeseen. Uuden standardin myötä lähes kaikki vuokrasopimukset merkitään taseeseen. Standardi tulee vaikuttamaan taseeseen perustuviin tunnuslukuihin, kuten omavaraisuusasteeseen. IAS 17:ssä muuksi vuokrasopimukseksi luokiteltujen sopimusten osalta IFRS 16 tulee muuttamaan tuloslaskelmaan kirjattavien kulujen kohdistumista ja kullakin tilikaudella kirjattavien kulujen kokonaismäärää. Muiden vuokrasopimusten osalta kulujen määrä tulee olemaan sopimusten ensimmäisinä vuosina korkeampi, ja kulut alentuvat vuokra-ajan loppua kohti. Tilikauden 2017 lopussa konsernilla oli yhteensä 6,1 miljoonaa euroa vuokravastuita muihin ei-purettavissa oleviin vuokrasopimuksiin liittyen (ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 27). Konserni on selvittämässä standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRS 9 (muutos)¹, *Rahoitusinstrumentit*. Muutos käsittelee sitä, mitä rahoitusvaroja voidaan kirjata jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta sen sijaan, että niiden arvonmuutos kirjattaisiin tulosaikutteisesti. Muutos koskee rahoitusvaroja, joihin liittyy ennakkomaksu, ja jotka sopimuksen ennen aikaisen päättämisen seurauksena johtaisivat kohtuulliseen negatiiviseen kompensatioon. Muutoksella ei konsernin arvion mukaan ole vaikutusta konsernin taloudelliseen raportointiin.
- IAS 28 (muutos)¹, *Etukäteen suoritettavaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen kompensatio*. Muutos käsittelee sitä, että pitkäaikaiset osuudet osakkuus- tai yhteisyrityksessä, johon ei sovelleta pääomaosuusmenetelmää, käsitellään IFRS 9:n mukaisesti ennen kuin kirjataan tappiota tai arvonalentumista IAS 28:n mukaan. Muutoksella ei konsernin arvion mukaan ole vaikutusta konsernin taloudelliseen raportointiin.
- IASB:n vuosittaiset parannukset standardeihin, kierros 2015–2017. Näillä parannuksilla ei arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Parannukset tulevat vaikuttamaan seuraaviin standardeihin:
 - IFRS 3, *Liiketoimintojen yhdistäminen*
 - IFRS 11, *Yhteisjärjestelyt*
 - IAS 12, *Tuloverot*
 - IAS 23, *Vieraan pääoman menot*
- IFRIC 23 (uusi ohjeistus)¹, *Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus*. Ohjeistus käsittelee sitä, miten epävarmat veropositiot huomioidaan kirjanpidossa ja tilinpäätösraportoinnissa. Epävarmaksi veropositiksi määritellään verotukseen liittyvät sellaiset asiat, joiden osalta ei ole varmuutta siitä, hyväksyykö veroviranomainen asian yhtiön näkemyksen mukaisella tavalla. Uusi ohjeistus ei konsernin arvion mukaan tule olennaisesti muuttamaan konsernin nykyisiä periaatteita liittyen epävarmojen veropositioiden kirjaamiseen.

¹ *Kyseistä standardia, tulkintaa tai muutosta ei vielä ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa*

IFRS 15 (Myyntituotot asiakassopimuksista) -standardin käyttöönotto

IFRS 15 (Myyntituotot asiakassopimuksista) -standardi tulee korvaamaan aiemmat tuloutusta säädelleet IAS 18 (Tuotot) ja IAS 11 (Pitkäaikaishankkeet) -standardit. Konserni ottaa uuden standardin käyttöön 1.1.2018 alkavalla tilikaudella. Konserni soveltaa IFRS 15 -standardia takautuvasti siten, että soveltamisen aloittamisesta kertynyt vaikutus kirjataan omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen alkusaldon oikaisuksi. Vastakirjauksena kirjataan vastaavan suuruinen erä taseen muihin velkoihin. Alkusaldon oikaisut tehdään vain niiden sopimusten osalta, jotka eivät ole kokonaan toteutettuja 1.1.2018.

IFRS 15 -standardin käyttöönotto tulee vaikuttamaan markkinoilla olevien tuotteiden myyntioikeuksien myynnistä sekä yhteistyökumppanien kanssa tehtävästä kliinisen vaiheen yhteistyöstä muodostuvan liikevaihdon tuloutuksen ajoitukseen siten, että liikevaihto tullaan kirjaamaan joidenkin näihin tuottovirtoihin kuuluvien suoritevelvoitteiden osalta myöhemmin kuin IAS 18:n mukaisesti kirjattaisiin. Edellä mainittujen tuottovirtojen yhteenlaskettu liikevaihto selittää konsernin vuosittaisesta liikevaihdosta keskimäärin alle viisi prosenttia. Tilikaudella 2017 edellä mainituista tuottovirroista kirjattu liikevaihto oli 12,1 miljoonaa euroa (2016: 18,6 miljoonaa euroa) eli 1,1 prosenttia (1,7 prosenttia) konsernin koko liikevaihdosta. Konsernin näkemyksen mukaan IFRS 15:n vaikutus näiden tuottovirtojen tuloutukseen ei ole merkittävä osa koko konsernin liikevaihdosta.

Konserni on määrittänyt IFRS 15 -standardin vaikutuksen liikevaihdon kirjaamisen ajoitukseen niiden sopimusten osalta, jotka olivat 1.1.2018 kokonaan toteutumatta. Konsernilla oli tilikauden 2017 lopussa neljä kappaletta sellaisia sopimuksia, joiden osalta IFRS 15:lla arvioidaan olevan olennainen vaikutus konsernin liikevaihdon kirjaamisen ajoitukseen. Näistä sopimuksista on aikaisemmilla tilikausilla tuloutettu etappimaksuja yhdellä ajan hetkellä. IFRS 15:n käyttöönoton myötä kyseessä olevien etappimaksujen

katsotaan olevan ajan kuluessa täyttyviä suoritevelvoitteita. Tuloutus tapahtuu myöhemmin kuin vanhan IAS 18 -standardin voimassaolon aikana. Tästä johtuen näistä sopimuksista aiemmin tuloslaskelmaan kirjattu liikevaihto oikaistaan 1.1.2018 alentamaan taseen oman pääoman kertyneitä voittovaroja. Konserni kirjaa 1.1.2018 kertyneiden voittovarojen vähennykseksi yhteensä 16,5 miljoonaa euroa. Taseen muiden pitkäaikaisten velkojen lisäykseksi kirjataan 18,7 miljoonaa euroa ja lyhytaikaisten muiden velkojen lisäykseksi 1,9 miljoonaa euroa. Laskennallisten verosaamisten lisäykseksi kirjataan 4,1 miljoonaa euroa.

Edellä mainittuihin taseen eriin tehtävät oikaisut tullaan purkamaan ja kirjaamaan liikevaihdoksi ajan kuluessa suoritevelvoitteiden täyttymisen myötä. Oikaisun kohteena olevien suoritevelvoitteiden keskimääräinen jäljellä oleva täyttymisaika 1.1.2018 on 11 vuotta.

Konsernin IFRS 15 -standardin mukainen liikevaihto tilikaudella 2017 on 1 077,2 miljoonaa euroa, eli 7,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin tilikauden 2017 tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa IAS 18 -standardin mukaisesti raportoitu liikevaihto 1 084,6 miljoonaa euroa. Konsernin IFRS 15 -standardin mukainen liikevoitto tilikaudella 2017 on 285,6 miljoonaa euroa, eli 7,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin tilikauden 2017 tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa IAS 18:n mukaisesti raportoitu liikevoitto 293,0 miljoonaa euroa. Konsernin IFRS 15 -standardin mukainen tilikauden voitto tilikaudella 2017 on 220,0 miljoonaa euroa, eli 5,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin tilikauden 2017 tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa IAS 18:n mukaisesti raportoitu tilikauden voitto 226,0 miljoonaa euroa.

Tuloutusperiaatteet (voimassa 1.1.2018 alkaen)

Konsernin liikevaihto koostuu kolmesta eri tuottovirrasta, joiden tuloutusperiaatteet on esitelty alla.

Tuotteiden myynti

Konsernin liikevaihto sisältää tuotteiden myynnistä saadut tuotot oikaistuna välillisillä veroilla ja valuuttamääräisestä myynnistä aiheutuvilla kurssieroilla. Yksittäisen tuote-erän toimitus asiakkaalle muodostaa erotettavissa olevan suoritevelvoitteen, joka tuloutuu määräysvallan siirtyessä konsernilta asiakkaalle toimitusehtojen mukaisesti. Tuotteille kohdistettava myyntihinta on pääsääntöisesti muuttuva johtuen muun muassa erilaisista alennus- ja kannustinehdoista. Liikevaihdoksi kirjataan vastikemäärä, johon konserni odottaa olevansa oikeutettu huomioiden alennus- ja kannustinehtojen vaikutuksen.

Markkinoilla olevien tuotteiden myyntioikeuksien myynti

Konserni tekee sopimuksia, joissa se sekä luovuttaa markkinoilla olevan tuotteen myyntioikeuden että tekee sopimuksen tuotteen valmistamisesta konsernin ulkopuoliselle taholle. Vastineeksi myyntioikeuden ja tuotteiden valmistamisesta konserni saa sopimuksesta riippuen etappimaksuja, tuottoja tuotteiden myynnistä ja rojaltituottoja. Tavallisesti etappimaksut ovat luonteeltaan sopimuksen allekirjoitukseen liittyviä palkkioita tai tuotteen kaupallistamiseen liittyviä palkkioita.

Konserni on pääsääntöisesti valmistanut tuotetta itse ennen sen myyntioikeuden myyntiä, jolloin konsernilla on valmistukseen liittyvä tietotaito, joka ei muutoin ole helposti asiakkaan saavutettavissa. Näin ollen myyntioikeuden myynti on sidoksissa asiakkaalle valmistettavien ja toimitettavien tuotteiden myynnin kanssa. Yhdessä nämä muodostavat erotettavissa olevan suoritevelvoitteen, joka täyttyy ajan kuluessa. Suoritevelvoitteelle kohdistuva myyntihinta koostuu myyntioikeudesta saadusta vastikkeesta, valmiiden tuotteiden toimittamisesta saatavasta vastikkeesta sekä mahdollisesta rojaltituotosta. Suoritevelvoitteelle kohdistettava myyntihinta on muuttuva johtuen tuotteiden myyntihintaan liittyvistä arvostuseristä.

Konserni saattaa saada sopimuksen perusteella kaupallistamiseen liittyviä etappimaksuja. Nämä käsitellään erotettavissa olevina suoritevelvoitteina, mikäli ne täyttyvät asiakkaan saavuttaman tietyn myyntimäärän perusteella. Asiakkaalle on muodostunut arvoa sille kertyneiden myyntituottojen myötä, jolloin myyntimäärään sidoksissa olevan suoritevelvoitteen katsotaan täytyneen, kun myynnille asetettu tavoite on saavutettu. Kaupallistamiseen liittyvät suoritevelvoitteet täyttyvät yhtenä ajan hetkenä, koska tulevan myynnin määrän luotettavaan arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä.

Yhteistyökumppanien kanssa tehtävä kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyö

Konserni on solminut yhteistyökumppaneiden kanssa sopimuksia, jotka liittyvät kliinisen vaiheen tutkimus- ja kehitystyöprojekteihin. Näihin sopimuksiin liittyy etappimaksuja, jotka tulevat suoritettavaksi, kun tietty kehitysvaihe on saavutettu. Etappimaksut koostuvat tavallisesti sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä saatavasta kertakorvauksesta ja projektin edistymiseen sidotuista etappimaksuista. Lisäksi sopimuksissa voidaan sopia valmiin tuotteen myyntioikeuksiin liittyvistä korvauksista, kuten rojalteista.

Kliinisen vaiheen tutkimusten toteuttaminen on mahdollista useamman palvelutarjoajan toimesta, minkä vuoksi yhteistyökumppani pystyy hyödyntämään allekirjoitushetkellä luovutettuja tutkimustuloksia omassa liiketoiminnassaan. Sopimuksen allekirjoitukseen liittyvien etappimaksujen katsotaan olevan erotettavissa olevia suoritevelvoitteita, jotka täyttyvät sopimuksen allekirjoitushetkellä. Johtuen edellä mainitusta kliinisen vaiheen tutkimuksen luonteesta myös myöhempien tutkimusetappien saavuttamisen yhteydessä maksettavat etappimaksut ovat erotettavissa olevia suoritevelvoitteita. Ne täyttyvät lopullisten tutkimustulosten vahvistumishetkellä, koska tutkimustyön tulosten luotettavaan arviointiin etukäteen liittyy epävarmuustekijöitä.

Sopimukseen liittyy mahdollisesti myös päätös valmiin tuotteen tuotannon järjestämisestä, mikäli se voidaan kaupallistaa. Kaupallistamiseen liittyvien etappimaksujen osalta arvioidaan sopimuskohtaisesti, muodostavatko ne yhdessä valmiin tuotteen myynnin kanssa yhteisen suoritevelvoitteen vai käsitelläänkö etappimaksut erotettavissa olevana suoritevelvoitteena valmiin tuotteen myynnistä. Samoin sopimuskohtaisesti arvioidaan, täyttyykö etappeihin liittyvä suoritevelvoite yhdellä ajan hetkellä vai ajan kuluessa. Keskeistä tässä arvioinnissa on analysoida yhteistyökumppanille siirtyvää arvoa, joka kohdistuu etapin saavuttamiseen ja maksun suorittamiseen.

IFRS 9 (Rahoitusinstrumentit) -standardin käyttöönotto

Uusi IFRS 9 -standardi (Rahoitusinstrumentit) korvaa IAS 39 -standardin (Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen) ja se tuo muutoksia rahoitusvarojen ja -velkojen luokitteluun ja arvostamiseen, niiden arvonalentumisen määrittämiseen sekä suojauslaskennan periaatteisiin.

Konsernin rahoitusvaroja ja -velkoja on käyty läpi ja uuden standardin käyttöönoton 1.1.2018 myötä konsernin rahoituserät kirjataan seuraavien periaatteiden mukaan:

- Konsernin rahoitusvarat, jotka on luokiteltu lainoihin ja muihin saamisiin, arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun. Tällä ei ole vaikutusta kirjanpitoarvoihin.
- Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvat oman pääoman ehtoiset sijoitukset arvostetaan 31.12.2017 saakka käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. IFRS 9:n myötä konserni on valinnut sovellettavaksi käytännön, jossa kyseessä olevat instrumentit arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, minkä johdosta kirjanpitokäsittely muuttuu IFRS 9:n käyttöönoton yhteydessä. Huomioiden konsernin taseessa tällä hetkellä olevat oman pääoman ehtoiset sijoitukset, konserni ei odota kirjanpitokäsittelymuutoksen vaikuttavan tulokseen.
- Rahoitusvelkojen kirjanpitokäsittely ei muutu IFRS 9:n käyttöönoton myötä, sillä uudet vaatimukset vaikuttavat vain käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi nimenomaisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen kirjanpitokäsittelyyn, eikä konsernilla ole tällaisia velkoja.
- Konserni ei tällä hetkellä sovelta suojauslaskentaa ja täten IFRS 9 -standardin tuomat muutokset suojauslaskentaan eivät vaikuta yhtiöön
- Rahoitusvarojen arvostaminen arvonalentumisen varalta perustuu siihen, katsotaanko saamiseen liittyvän merkittävää luottoriskiä vai ei. Konserni arvioi riskiä, joka liittyy rahoitusinstrumenttia koskevan maksun laiminlyöntiin ja kirjaa luottotappiovarauksen tämän arvion perusteella. Rahoitusinstrumenttien arvonalentuminen perustuu odotetun tappion malliin, jolloin luottotappiot kirjataan aikaisemmin ja suurempina kuin IAS 39:n mukaisesti
- Myyntisaamisten arvostukseen sovelletaan IFRS 9:n yksinkertaistettua menettelyä, jossa eri-ikäisten myyntisaamisten arvoa alennetaan tiettyjen varausprosenttien mukaisesti. Varausprosenttien tulee johtaa arvonalentumiseen määrään, joka vastaa saamisten koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. IFRS 9:iin siirtymisellä ei ole olennaista vaikutusta myyntisaamisten arvonalentumisen näkökulmasta.

Uusi standardi tuo uusia laajempia liitetietovaatimuksia sekä esittämistapaan tulee joitain muutoksia. Näillä odotetaan olevan vaikutusta konsernin tilipäätöksessä esitettävien tietojen luonteeseen ja laajuuteen.

Konserni ottaa standardin käyttöön 1.1.2018 alkavalla tilikaudella. Vuoden 2017 vertailutietoja ei oikaista.

1. Toimintasegmentit

Konsernilla on kaksi raportoitavaa segmenttiä, jotka ovat konsernin strategisia liiketoiminta-alueita. Toimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin. Raportoivat segmentit ovat lääkeliiketoiminta ja diagnostiikkaliiketoiminta. Lääkeliiketoiminta kehittää, valmistaa ja markkinoi lääkkeitä ja lääkkeiden vaikuttavia aineita. Diagnostiikkaliiketoiminta kehittää, valmistaa ja markkinoi diagnostisia testejä.

Segmentin varat ja velat ovat eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä tavalla kohdistettavissa segmenteille. Konsernierät sisältävät vero- ja rahoituseriä, koko konsernille yhteisiä eriä sekä segmenttien välisten tapahtumien eliminoinnit. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä.

Segmenttien välinen hinnoittelu on markkinahintapohjaista.

Toimintasegmentit

1 000 EUR	Lääke- liiketoiminta		Diagnostiikka- liiketoiminta		Konsernierät		Konserni	
	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2016
Tavaroiden myynti	982 661	976 782	53 257	54 630			1 035 918	1 031 412
Palveluiden myynti	6 220	3 696	63	116			6 282	3 812
Rojaltit ja etappimaksut	41 965	38 255	481	37			42 446	38 292
Myynti konsernin ulkopuolelle	1 030 846	1 018 733	53 800	54 783			1 084 646	1 073 517
Segmenttien välinen myynti	2 746	2 828		1	-2 746	-2 829		
Liikevaihto	1 033 592	1 021 561	53 801	54 784	-2 746	-2 829	1 084 646	1 073 517
Liikevoitto	296 303	316 396	8 886	8 370	-12 186	-10 196	293 003	314 570
Varat	832 079	776 862	52 005	48 762	171 479	237 270	1 055 562	1 062 894
Velat	165 173	209 039	16 814	17 599	193 838	194 882	375 824	421 520
Investoinnit	74 631	49 665	1 540	1 108	339	370	76 510	51 143
Poistot	38 100	36 957	2 800	2 775	498	530	41 398	40 261
Arvonalentumiset	894	338					894	338
Liiketoiminnan rahavirta	309 265	301 157	9 280	14 478	-90 174	-66 783	228 371	248 852
Investointien rahavirta	-73 807	-11 695	-1 338	-1 134	283	-8 276	-74 862	-21 105
Rahoituksen rahavirta							-220 303	-237 424
Henkilöstö keskimäärin	3 202	3 131	287	291	25	24	3 513	3 446

Konsernieriin sisältyy konsernieliminoiteja seuraavasti: liikevaihto 2,7 (2016: 2,8 miljoonaa euroa), liikevoitto 0,0 (2016: 0,0) miljoonaa euroa, varat ja velat 16,7 (2016: 19,7) miljoonaa euroa. Muut konsernierät ovat konsernihallinnon kuluja sekä segmenteille kohdistamattomia rahoitus- ja muita eriä.

Liikevaihto tulosityksittäin

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Lääkeliiketoiminta	1 033 592	1 021 561
Alkuperälääkkeet	351 428	350 403
Erityistuotteet	518 977	507 786
Eläinlääkkeet	75 924	77 282
Fermion	51 015	47 594
Sopimusvalmistus ja muut	36 248	38 496
Diagnostiikkaliiketoiminta	53 801	54 784
Konsernierät	-2 746	-2 829
Konserni yhteensä	1 084 646	1 073 517

Maantieteelliset alueet esitetään päämarkkina-alueittain. Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan. Varat ja investoinnit esitetään niiden sijaintimaan mukaan.

1 000 EUR	1-12/2017	Suomi	Skandinavia	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muut maat	Konserni
Myynti konsernin ulkopuolelle		330 853	188 148	324 963	80 552	160 130	1 084 646
Varat		939 322	27 976	86 491		1 773	1 055 562
Investoinnit		76 008	234	202		65	76 510

1 000 EUR	1-12/2016	Suomi	Skandinavia	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muut maat	Konserni
Myynti konsernin ulkopuolelle		338 486	174 044	335 747	86 148	139 091	1 073 517
Varat		934 994	39 659	86 904		1 337	1 062 894
Investoinnit		50 892		169		82	51 143

2. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Myyntivoitot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä, aineettomista hyödykkeistä ja myytävissä olevista sijoituksista	823	22 526
Vuokratuotot	387	402
Valuuttakurssivoitot ja -tappiot	-1 034	-528
Muut liiketoiminnan tuotot	1 845	2 261
Muut liiketoiminnan kulut	-218	-372
Yhteensä	1 802	24 288

3. Poistot ja arvonalentumiset

Toimintokohtaiset poistot ja arvonalentumiset

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Myytyjen suoritteiden kulut	23 554	21 995
Myynti ja markkinointi	7 502	7 184
Tutkimus ja kehitys	4 755	4 662
Hallinto	6 480	6 758
Yhteensä	42 292	40 600

Poistot ja arvonalentumiset hyödykeryhmittäin

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Rakennukset ja rakennelmat	9 562	8 911
Koneet ja kalusto	22 383	21 408
Muut aineelliset hyödykkeet	170	154
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet yhteensä	32 114	30 473
Aineettomat oikeudet	9 385	9 232
Muut aineettomat hyödykkeet	792	895
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10 178	10 127

Tilikaudella on kirjattu arvonalennus 0,7 (2016: 0,3) miljoonaa euroa aineettomista oikeuksista myynnin ja markkinoinnin kuluihin sekä 0,2 (2016: 0,0) miljoonaa euroa koneista ja kalustosta myytyjen suoritteiden kuluihin. Selvitys poistojen perusteista on esitetty tilinpäätöksen laatusperiaatteissa.

4. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja tilintarkastajan palkkiot

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Palkat ja palkkiot	174 868	175 462
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	23 240	23 546
Etuuspohjaiset järjestelyt	3 974	2 904
Osakekannustinjärjestelmä		
Osakkeina toteutettavat	2 680	3 224
Rahana toteutettavat	1 403	5 082
Muut henkilösivukulut	11 890	14 176
Yhteensä	218 055	224 395
Henkilöstö keskimäärin	3 513	3 446

Segmenttikohtaiset henkilöstömäärät esitetään liitetiedossa 1. Toimintasegmentit.
 Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt esitetään liitetiedossa 12. Eläkesaamiset ja -velvoitteet.
 Johdon työsuhde-etuudet esitetään liitetiedossa 29. Lähipiiritapahtumat.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on voimassa vuonna 2013 alkanut sekä vuonna 2016 alkanut konsernin avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä.

Vuonna 2013 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt vuosittain vuosina 2013, 2014 ja 2015. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2013 ja kalenterivuodet 2013–2015. Vuonna 2014 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2014 ja kalenterivuodet 2014–2016. Vuonna 2015 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2015 ja kalenterivuodet 2015–2017. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2013, 2014 ja 2015 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2013–2015, 2014–2016 ja 2015–2017 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Vuonna 2016 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt tai tulee päättämään vuosittain vuosina 2016, 2017 ja 2018. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2016 ja kalenterivuodet 2016–2018. Vuonna 2017 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2017 ja kalenterivuodet 2017-2019. Järjestelmän palkkio ansaintajaksoilta 2016 ja 2017 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajaksolta 2016–2018 ja 2017-2019 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Järjestelmän palkkiot maksetaan osittain yhtiön B-osakkeina ja osittain rahana. Palkkioita on maksettu ja mahdollisia tulevia palkkioita maksetaan seuraavasti:

Ansaintajakso	Palkkio maksettu / mahdollinen palkkio maksetaan
2013	3.3.2014
2014	2.3.2015
2013–2015	1.3.2016
2015	1.3.2016
2014–2016	1.3.2017
2016	1.3.2017
2015–2017	2018
2017	2018
2016–2018	2019
2017–2019	2020

Molempien osakepalkkiojärjestelmien yhden vuoden pituisten ansaintajaksojen perusteella saatuja osakkeita ei saa luovuttaa järjestelmään määritetyn sitouttamisjakson aikana. Kolmen vuoden ansaintajaksoihin ei liity sitouttamisjaksoa. Järjestelmistä yhden kalenterivuoden aikana maksettavien palkkioiden arvo yhteensä on enintään 1,75 kertaa avainhenkilön bruttovuosipalkka palkkioiden maksuhetkellä.

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 35 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2017 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 366 775 Orion Oyj:n B-osaketta.

Vuonna 2016 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu enintään 50 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2017 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 61 665 Orion Oyj:n B-osaketta.

Järjestelmästä aiheutuvat kulut kirjataan sitouttamisjakson aikana. Odotettavissa olevia osinkoja ei ole erikseen otettu huomioon, koska osingot huomioidaan osakepalkkion määräytymisessä. Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon perustuvien ansaintajaksojen palkkioiden käyvät arvot on kerrottu alla olevassa taulukossa. Käyvät arvot on määritetty Binary "asset or nothing call" -optionarvostusmallilla.

Voimassa olevat ansaintajaksot	2017	2017–2019	2016–2018	2015–2017
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2017	1.1.2017	1.1.2016	1.1.2015
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2017	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2019			
Osakepalkkioiden myöntämispäivä	30.3.2017	30.3.2017	23.3.2016	27.2.2015
Osakkeiden käypä arvo myöntämishetkellä, EUR ¹	48,83	48,83	29,16	29,09
Palkkioiden käypä arvo myöntämishetkellä, EUR ¹		14,82	8,67	13,73

¹ Palkkioiden osakekohtainen käypä arvo myöntämishetkellä on määritetty Binary "asset or nothing call" -optionarvostusmallilla.

Luovutetut osakkeet	1-12/2017	1-12/2016	1-12/2015
Tilikaudella luovutetut osakkeet, kpl	107 965	144 350	141 949
Osakekohtainen luovutushinta, EUR ¹	47,1011	31,0826	28,9171
Luovutushinta yhteensä, EUR	5 085 270	4 486 773	4 104 753
Sitouttamisjakson päättymispäivä ²	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016

¹ B-osakkeen luovutus päivän keskipurssi.

² Koskee vain kalenterivuoden mittaisen ansaintajakson perusteella myönnettyjä osakkeita

Tilintarkastajan palkkiot

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tilintarkastus	267	224
Tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	42	46
Veroneuvonta	82	93
Muut palvelut		17
Yhteensä	391	381

PricewaterhouseCoopers Oy:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Orion-konsernin yhtiöille tilikaudella 2017 olivat yhteensä 91 tuhatta euroa. Palvelut koostuivat tilintarkastajan lausunnoista (32 tuhatta euroa) ja veropalveluista (59 tuhatta euroa).

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	191	119
Korkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	3	12
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	4	149
Valuuttakurssierot, netto		547
Muut rahoitustuotot	1	2
Rahoitustuotot yhteensä	198	828
Korkokulut jaksotettuun hankintamenuun kirjatusta veloista	4 528	4 650
Valuuttakurssierot, netto	452	
Muut rahoituskulut	1 727	239
Rahoituskulut yhteensä	6 707	4 889
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-6 509	-4 061

Konsernilla ei ole ollut tilikauden aikana huomattavia pitkän valmistusajan vaativia omaisuushankintoja, joten tilikaudella ei ole aktivoitu vieraan pääoman menoja.

Muihin rahoituskuluihin sisältyy 1,6 miljoonan euron lainan alaskirjaus entiseltä tytäryhtiöltä.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin kirjatut valuuttakurssivoitot (+) ja -tappiot (-)

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Valuuttakurssivoitot	1 309	7 481
Valuuttakurssitappiot	-1 760	-6 934
Netto	-452	547

Liikevoiton yläpuolelle kirjatut valuuttakurssivoitot (+) ja -tappiot (-)

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihtoon sisältyvät	-2 961	1 880
Myytyjen suoritteiden kuluihin sisältyvät	3 549	-480
Muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät	-1 034	-528
Toimintojen kuluihin sisältyvät	275	2

6. Tuloverot

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	61 356	62 575
Aikaisempien tilikausien tuloverot	1 032	82
Laskennalliset verot	-1 847	-770
Yhteensä	60 540	61 887

Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut verot

	1-12/2017	1-12/2016
Myytävissä olevien sijoitusten arvonmuutos (tuotto -/ kulu +)		-1 289
Etuuspohjaisten eläkkeiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät (tuotto -/kulu +)	7 375	924

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20,0 %:n verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytys

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tulos ennen veroja	286 494	310 934
Konsernin verot laskettuna kotimaan verokannalla	57 298	62 187
Ulkomaisten tytäryhtiöiden eriävien verokantojen vaikutus	608	1 312
Verovapaat tuotot	-148	-2 565
Vähennyskelvottomat kulut	1 578	786
Vahvistettujen tappioiden hyödyntäminen	-270	
Verot edellisiltä tilikausilta	1 032	82
Muut erät	443	85
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot	60 540	61 887
Efektiiivinen verokanta	21,1 %	19,9 %

7. Osakekohtainen tulos ja osinko**Laimentamaton osakekohtainen tulos**

	1-12/2017	1-12/2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, 1 000 EUR	225 970	249 047
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana, 1 000 kpl	140 565	140 671
Laimentamaton osakekohtainen tulos, EUR	1,61	1,77

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos

	1-12/2017	1-12/2016
Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos, 1 000 EUR	225 970	249 047
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa, 1 000 kpl	140 565	140 671
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, EUR	1,61	1,77

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä kauden aikana. Osakkeiden keskimääräistä lukumäärää on oikaistu tilikauden 2017 aikana konsernin hallussa olevilla omilla osakkeilla.

Osakekohtainen osinko

	1-12/2017	1-12/2016
Tilikaudella maksettu osinko, 1 000 EUR	217 903	183 267
Osakkeiden lukumäärä 31.12., 1 000 kpl	140 582	140 474
Tilikaudella maksettu osakekohtainen osinko, EUR	1,55	1,30

Osakekohtainen osinko lasketaan jakamalla tilikaudella maksettu osinko tilinpäätöspäivänä ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. 31.12.2017 konsernin hallussa oli 675 401 kpl yhtiön omia osakkeita.

Yhtiökokoukselle, joka pidetään 20.3.2018, ehdotetaan tilikaudelta 2017 jaettavaksi osinkona 1,45 euroa osakkeelta, yhteensä 203,8 miljoonaa euroa. Ehdotettua osinkoa ei ole otettu huomioon tilinpäätöksessä.

8. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

51

2017

1 000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	5 945	332 148	394 642	4 625	30 921	768 281
Lisäykset	644	12 016	14 314	290	40 135	67 400
Vähennykset		-25	-11 684	-6	-160	-11 875
Siirrot tase-erien välillä		3 987	5 363	187	-9 701	-164
Kurssierot			-115	-33		-148
Hankintameno 31.12.2017	6 589	348 126	402 520	5 063	61 195	823 493
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017	204	-190 330	-285 773	-3 323		-479 222
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		25	10 772	29		10 825
Tilikauden poistot		-9 562	-22 175	-170		-31 907
Arvonalentumiset			-208			-208
Kurssierot			77	31		108
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	204	-199 867	-297 307	-3 433		-500 403
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	6 148	141 818	108 869	1 302	30 921	289 059
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	6 793	148 259	105 213	1 630	61 195	323 090

2016

1 000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	5 945	321 889	383 230	4 654	24 149	739 867
Lisäykset		5 330	15 710	41	23 385	44 466
Vähennykset		-238	-15 561	-15	-165	-15 979
Siirrot tase-erien välillä		5 166	11 239	21	-16 448	-22
Kurssierot			24	-75		-52
Hankintameno 31.12.2016	5 945	332 148	394 642	4 625	30 921	768 281
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	204	-181 651	-278 754	-3 259		-463 460
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		231	14 364	15		14 610
Tilikauden poistot		-8 911	-21 408	-154		-30 473
Kurssierot			25	75		100
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	204	-190 330	-285 773	-3 323		-479 222
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	6 148	140 239	104 476	1 395	24 149	276 407
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6 148	141 818	108 869	1 302	30 921	289 059

¹ Muut aineelliset hyödykkeet sisältävät pääosin vuokrahuoneistojen perusparannuksia, asfaltointeja, ympäristöitä ja taidesineitä.

Rahoitusleasing sopimukset

Koneisiin ja kalustoon sisältyvä rahoitusleasing sopimuksilla hankittu omaisuus

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Hankintameno	16 596	15 539
Kertyneet poistot	-14 966	-13 739
Kirjanpitoarvo	1 629	1 800

Koneiden ja kaluston hankintameno lisäykseen sisältyy rahoitusleasing sopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä 1,1 (2016: 1,6) miljoonaa euroa.

Liikearvo

Liikearvo 13,5 miljoonaa euroa on syntynyt Farnos-Yhtymä Oy:n hankinnasta vuonna 1990. Liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmälle, joka muodostaa lääkeliikeyrityksensä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty arvonalentumistesteissä käyttöarvolaskelman avulla. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat 5 vuoden ajanjakson. Johdon hyväksymän ennustejakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu varovasti käyttäen kasvutekijänä nolla prosenttia. Johdon ennusteet perustuvat globaalin lääkealan kasvuun, lääkemyynnin markkinaosuuksiin sekä lääkkeiden markkinoiden ja myynnin odotettavissa olevaan kehitykseen.

Diskonttauskorona on käytetty yksiköille määritettyä keskimääräistä pääomapainotettua tuottovaatimusta (WACC, weighted average cost of capital), jossa on otettu huomioon yksikköön liittyvät erityiset riskit. Diskonttaus korko on määritetty ennen veroja. Diskonttaus korko tilikaudella on 6,02 % (2016: 4,06 %).

Arvonalentumistestauksen perusteella ei tilikaudella ole ollut tarvetta liikearvon arvonalentumiskirjauksiin.

Minkään käytetyn keskeisen muuttujan muutos kohtuullisesti arvioituna ei johtaisi tilanteeseen, jossa rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmän kerrytettävissä olevat rahamäärät alittaisivat niiden kirjanpitoarvon.

Käyttönottamattomat aineettomat hyödykkeet

Käyttönottamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestit laaditaan vuosittain.

Arvonalentumistestauksessa kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvoon. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat 5–15 vuoden ajanjakson käyttöönotosta alkaen. Yli viiden vuoden ennusteiden käyttö perustuu tuotteiden elinkaaren arvioituun pituuteen. Viiden vuoden jälkeisten rahavirtojen kasvu ei ylitä yhtiön tuotteiden tai lääketeollisuuden markkinoiden keskimääräistä kasvuvauhtia. Diskonttauskorot tilikaudella olivat 10–12 % ja ne on määritetty erikseen kullekin yksikölle huomioiden yksikön riskit.

Käyttönottamattomien aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo on 10,7 (2016: 7,2) miljoonaa euroa.

Tilikaudella kirjatut arvonalennukset

Tilikaudella on kirjattu arvonalennuksia lääkeliikeyrityksensä aineettomista oikeuksista yhteensä 0,7 (2016: 0,3) miljoonaa euroa. Arvonalennuksista 0,7 (2016: 0,3) miljoonaa euroa kohdistuu käyttönottamattomiin aineettomiin oikeuksiin. Merkittävimmät arvonalennukset on tehty hankituista tuoteoikeuksista, joiden kehittäminen on lopetettu sekä tuotteista, jotka jo ovat markkinoilla, mutta joiden ennustetut kerrytettävissä olevat rahavirrat olivat kirjanpitoarvoa pienemmät. Tuoteoikeudet, joiden kehittäminen on lopetettu, on kirjattu koko tase-arvoltaan kuluksi.

Muutoin tilikaudella ei ole esiintynyt viitteitä siitä, että aineettomien hyödykkeiden arvo saattaisi olla alentunut.

10. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä ja yhteiset toiminnot

1 000 EUR	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	69	2 587
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		426
Osakkuusyritysten myynti		-2 943
Kirjanpitoarvo 31.12.	69	69

Konsernin osakkuus- ja yhteisyritykset

Omistusosuus, %, 31.12.	Kotipaikka	2017	2016
Hangan Puhdistamo Oy	Hanko	50,0 %	50,0 %
Regattalämpö Oy	Hanko	42,6 %	42,6 %

Hangon Puhdistamo Oy:n toimialana on omistajayritysten jäteveden puhdistus. Regattalämpö Oy tuottaa kiinteistöpalveluita omistajayritysten asuintaloille. Yritykset toimivat omakustannusperiaatteella kulut kattaen ja voittoon pyrkimättä, joten niiden vaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen on vähäinen. Pharmaservice Oy tuottaa annosjakelun tukipalveluita apteekkeille. Pharmaservice Oy myytiin heinäkuussa 2016.

Konsernin osakkuusyritysten yhteenlasketut taloudelliset tiedot

1 000 EUR	2017	2016
Varat	5 855	6 461
Velat	5 069	5 603
Liikevaihto	2 794	2 538
Tilikauden voitot (+) ja tappiot (-)	0	0

Osakkuusyritysten viimeisimmät saatavissa olevat tilinpäätökset ovat vuosilta 2016 ja 2015.

Yhteiset toiminnot

Tilikaudella 2017 yhteisten toimintojen kulut olivat yhteensä 8,0 (2016: 13,8) miljoonaa euroa. Tilikauden 2017 lopussa Orionilla oli yhteisiin toimintoihin liittyviä saatuja ennakkomaksuja taseessa yhteensä 2,1 (2016: 6,8) miljoonaa euroa.

Orionin ja Bayerin välinen lisensointi-, kehitys- ja kaupallistamissopimus

Orion ja Bayer aloittivat kesäkuussa 2014 maailmanlaajuisen yhteistyön androgeenireseptorin estäjän ODM-201-lääkeaihion kehitystyössä ja kaupallistamisessa. ODM-201 on kliinisessä kehityksessä eturauhassyöpöpotilaiden hoitoon. Vuonna 2014 aloitetulla faasi III-tutkimuksella arvioidaan edelleen ODM-201:n tehoa ja turvallisuutta potilailla, joilla on etäpesäkkeetön kastreatioresistentti eturauhassyöpä (nm-CRPC).

Orion ja Bayer ovat perustaneet hankkeelle yhteisen ohjausryhmän, ja hankkeessa katsotaan olevan yhteinen määräysvalta osapuolten välillä. Sopimukseen ei liity erillistä sijoitusvälinettä, joten hanke käsitellään IFRS 11:n mukaisena yhteisenä toimintona. Sopimuksen mukaan Bayer ottaa vastattavakseen pääosan tulevista kehityskuluista. Bayer kaupallistaa tuotteen maailmanlaajuisesti. Orionilla on oikeus yhteismarkkinointiin Euroopassa ja rojalteihin tuotteen myynnistä. Orion vastaa tuotteen valmistuksesta.

Orionin ja Janssenin välinen lisensointi-, kehitys- ja kaupallistamissopimus

Orion ja Janssen Pharmaceuticals solmivat tilikauden 2013 aikana sopimuksen alfa-2C adrenoreseptorin antagonistien jatkokehityksestä ja kaupallistamisesta Alzheimerin taudin oireiden hoitoon, sisältäen kliinisissä tutkimuksissa olevan ORM-12741 -molekyylin. Orion on saanut päätökseen ORM-12741 -molekyylin faasi II:n kliiniset tutkimukset ja Orion ja Janssen rahoittavat yhdessä jatkotutkimukset.

Orionilla ja Janssenilla on sopimukseen liittyen yhteinen ohjausryhmä, ja hankkeessa katsotaan olevan yhteinen määräysvalta osapuolten välillä. Sopimukseen ei liity erillistä sijoitusvälinettä, joten hanke käsitellään IFRS 11:n mukaisena yhteisenä toimintona. Orion käyttää valtaosan allekirjoitusmaksusta kliinisen vaiheen faasi II:n lisätutkimuksiin. Orion pitää yksinoikeuden tuotteiden kaupallistamiseen Euroopassa, ja myöntää Janssenille maailmanlaajuisen lisenssin kehittää yksinoikeudella ORM-12741:a ja muita alfa-2C-tutkimusalustan molekyylejä. Janssenilla on yksinoikeus näiden molekyylien kaupallistamiseen Euroopan ulkopuolisilla alueilla.

11. Myytävissä olevat sijoitukset

Myytävissä olevat sijoitukset, 31.12.2017 tasearvoltaan 0,3 (2016: 0,4) miljoonaa euroa, sisältää listaamattomien yhtiöiden osakkeita ja osuuksia. Ne esitetään hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

12. Eläkesaamiset ja -velvoitteet

Orion-konsernilla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyitä sekä Suomessa että Norjassa. Näitä eläkejärjestelyitä koskeva sääntely on jokseenkin samanlainen. Merkittävin yksittäinen eläkejärjestely on Suomessa sijaitseva Orionin Eläkesäätiö, jonka kautta hoidetaan Suomessa työskentelevien toimihenkilöiden eläkejärjestelyt. Eläkesäätiöön sisältyy kaikille toimihenkilöille kuuluva lakisääteinen eläkevakuutus (B-osasto), josta vain osa käsitellään IAS 19-standardin mukaisesti etuuspohjaisena, sekä osalle toimihenkilöitä kohdistettu lisäeläkevakuutus (A-osasto), joka on kokonaan etuuspohjainen. Orionin eläkesäätiöön kuuluvia varoja on sijoitettu Suomen lainsäädännön mukaan. Eläkesäätiön varojen hallinnoinnista vastaavat säätiön johto ja hallitus. Konsernilla on myös muita Suomessa ja Norjassa sijaitsevia etuuspohjaisia eläkejärjestelyitä, joihin liittyviä varoja hallinnoi konsernin ulkopuolinen taho.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen tasearvojen määräytyminen

1 000 EUR	Eläke- säätiö 2017	Muut 2017	Eläke- säätiö 2016	Muut 2016
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	298 059	14 501	308 678	13 864
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-353 243	-11 957	-331 503	-11 238
Ylijäämä (-) / Alijäämä (+)	-55 184	2 544	-22 824	2 626
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo		678		617
Nettomääräinen saaminen (-) / velka (+) taseessa	-55 184	3 222	-22 824	3 243

Määrät taseessa

1 000 EUR	Eläke- säätiö 2017	Muut 2017	Eläke- säätiö 2016	Muut 2016
Velat		3 222	705	3 243
Saaminen	-55 184		-23 529	
Nettomääräinen saaminen (-) / velka (+) taseessa	-55 184	3 222	-22 824	3 243

Laajan tuloslaskelman etuuspohjaiset eläkekulut

1 000 EUR	Eläke- säätiö 1-12/2017	Muut 1-12/2017	Eläke- säätiö 1-12/2016	Muut 1-12/2016
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	3 824	541	2 706	631
Korkokulu ja -tuotto yhteensä	-460	69	-504	71
Eläkekulu (+) / tuotto (-) tuloslaskelmassa	3 365	609	2 202	702
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-37 030	91	-4 995	364
Eläkekulu (+) / tuotto (-) laajassa	-33 665	700	-2 793	1 066

Etuuspohjaiset eläkekulut

1 000 EUR	Eläke- säätiö 1-12/2017	Muut 1-12/2017	Eläke- säätiö 1-12/2016	Muut 1-12/2016
Myytyjen suoritteiden kulut	1 308		856	
Myynti ja markkinointi	491	242	322	171
Tutkimus ja kehitys	1 023		670	
Hallinto	542	367	355	531
Eläkekulu (+) / tuotto (-) tuloslaskelmassa	3 365	609	2 202	702

Velvoitteen nykyarvon muutokset

1 000 EUR	Eläke- säätiö 2017	Muut 2017	Eläke- säätiö 2016	Muut 2016
Velvoite tilikauden alussa	308 678	14 481	295 737	13 461
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	3 824	541	3 930	737
Korkokulu	6 257	316	6 578	318
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot			-1 224	-106
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				
Taloutta koskevien oletusten muutoksesta johtuvat voitot (-) tai tappiot (+)	-16 190	205	6 315	134
Kokemusperäiset voitot (-) tai tappiot (+)	2 612	290	4 094	199
Yhteensä	-13 578	495	10 409	333
Kurssierot		-363		186
Maksetut etuudet	-7 122	-291	-6 752	-448
Velvoite tilikauden lopussa	298 059	15 179	308 678	14 481

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset

1 000 EUR	Eläke- säätiö 2017	Muut 2017	Eläke- säätiö 2016	Muut 2016
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	331 503	11 238	320 172	10 340
Korkotuotto	6 716	248	7 081	248
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta korkokuluun tai -tuottoon sisältyviä eriä	23 452	404	15 404	-35
Yhteensä	23 452	404	15 404	-35
Kurssierot		-300		198
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn	-1 306	579	-4 403	935
Maksetut etuudet	-7 122	-211	-6 752	-448
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	353 243	11 957	331 503	11 238

Orionin Eläkesäätiön kautta toteutettuun järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen jakautuminen omaisuusryhmiin, prosenttiosuutena järjestelyyn kuuluvien kaikkien varojen käyvistä arvoista

%	2017	2016
Osakkeet kehittyneillä markkinoilla	44 %	49 %
Osakkeet kehittyvillä markkinoilla	7 %	6 %
Joukkovelkakirjalainat	19 %	21 %
Rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset	9 %	8 %
Kiinteistöt	14 %	12 %
Muut erät	7 %	4 %
Yhteensä	100 %	100 %

Muissa järjestelyissä varat ovat vakuutusyhtiöiden vastuulla eikä varojen jakautumista ole mahdollista esittää omaisuusryhmittäin.

Eläkesäätiön varoihin sisältyy vuonna 2017 emoyhtiö Orion Oyj:n osakkeita käyvältä arvoltaan 20,6 (2016: 35,4) miljoonaa euroa, joka on 5,6 % (2016: 10,7 %) järjestelyyn kuuluvista varoista.

Eläkesäätiössä pyritään sijoitusjakaumaan, joka hajauttaa eri omaisuuslajien riskiä pitkällä aikavälillä. Merkittävin osa varoista on sijoitettu osakkeisiin ja joukkovelkakirjalainoihin.

Orionin Eläkesäätiössä käytetyt vakuutusmatemaattiset olettamukset

%	2017	2016
Diskonttauskorko	2,20	2,05
Inflaatioaste	1,50	1,50
Tuleva eläkkeiden korotusolettamus	0,60–2,70	0,80–1,80
Tuleva palkankorotusolettamus	1,30	1,60

Konserni ennakoi maksavansa vuonna 2018 kannatusmaksuja eläkejärjestelyihin 17 (2017: 13) miljoonaa euroa.

Orionin Eläkesäätiön eläkejärjestelyihin liittyvä velvoite 298,1 (2016: 308,7) miljoonaa euroa on diskontattu 2,20 %:n (2,05 %) diskonttauskorolla. Jos diskonttauskorkoa muutetaan +/- 0,50 %-yksikköä, niin muutoksen vaikutus vastuovelkaan on -23,4/+27,0 (2016: -27,5/+31,7) miljoonaa euroa.

Orionin Eläkesäätiön etuusperustaisen velvoitteen duraation painotettu keskiarvo on 15 (2016: 16) vuotta.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin riskeille, joista olennaisimpia on kuvattu lähemmin alla.

Varojen ja velvoitteen volatilitteetti

Järjestelyistä aiheutuvan nettovelan laskentaan käytetään diskonttauskorkoa, joka perustuu yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen tuottoon. Pitkällä aikavälillä konsernin tavoitteena on saada etuusperustaisiin järjestelyihin kuuluville varoille diskonttauskoron ylittävää tuottoa, sillä osa varoista koostuu oman pääoman ehtoista sijoituksista, joiden tuoton odotetaan pitkällä aikavälillä olevan korkeampi kuin diskonttauskoron perusteena olevien joukkovelkakirjalainojen tuotto. Kun varoille saatava tuotto ylittää tai alittaa diskonttauskoron, etuusperustaisiin järjestelyihin kuuluvien varojen arvo muuttuu. Tämä saattaa johtaa yli- tai alijäämän syntymiseen järjestelyssä. Orionin Eläkesäätiön vakavaraisuusasema on hyvä, minkä vuoksi Orionin Eläkesäätiö sietää hyvinkin voimakkaan osakemarkkinoiden laskun.

Muutokset joukkovelkakirjalainojen tuotoissa

Joukkovelkakirjalainojen tuoton muuttuessa konserni voi joutua muuttamaan diskonttauskorkoa. Tämä vaikuttaa etuusperustaisiin järjestelyihin kuuluvien velvoitteiden arvoihin sekä laajaan tuloslaskelmaan kirjattaviin etuusperustaisiin järjestelyihin liittyviin eriin. Toisaalta osa näiden järjestelyjen varoista on sijoitettu joukkovelkakirjalainoihin, joiden arvon muutos saattaa kompensoida osittain velvoitteen arvon muutoksen vaikutusta nettovelan arvoon.

Inflaatoriski

Etuusperusteisten järjestelyjen velvoitteen määrä kasvaa, kun inflaatio kasvaa. Järjestelyihin kuuluvia varoja on sijoitettu mm. oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, joihin inflaation vaikutus on vähäinen. Inflaation kiihtyminen saattaa tämän vuoksi kasvattaa etuusperustaisen järjestelyjen alijäämää.

Odotettavissa oleva elinikä

Etuuspohjaisten järjestelyjen velvoitteet liittyvät pitkälti elinikäisten etuuksien tuottamiseen jäsenille. Odotettavissa olevan eliniän nousu kasvattaa tällöin etuusperustaisen järjestelyjen velvoitteen määrää.

13. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennalliset verosaamiset

1 000 EUR	2017	2016
Eläkevelvoitteet	687	679
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	414	635
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	215	188
Yhteensä	1 316	1 502

Laskennalliset verovelat

1 000 EUR	2017	2016
Poistoero ja varaukset	24 093	25 264
Vaihto-omaisuuteen aktivoidut kulut	5 117	5 458
Konserniyhdistelyn ja -eliminoitien vaikutukset	146	146
Eläkesaaminen	11 037	4 565
Muut veronalaiset tilapäiset erot	1 925	1 661
Yhteensä	42 318	37 094

Laskennallisten verojen muutokset

1 000 EUR	2017	2016
Eläkesaamiset ja -velvoitteet	-6 464	329
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	-221	442
Poistoero ja varaukset	1 170	-1 048
Vaihto-omaisuuteen aktivoidut kulut	341	-361
Myytavissä olevat sijoitukset		1 289
Vähennyskelpoiset tappiot ja muut jaksotuserot	-238	517
Yhteensä	-5 410	1 169

Tilikauden aikana tuloveroja on kirjattu 7,4 miljoonaa euroa oman pääoman vähennykseksi (2016: 0,4 miljoonaa euroa oman pääoman lisäykseksi). Omaan pääomaan kirjatut tuloverot alensivat 31.12.2017 omaa pääomaa 7,9 miljoonalla eurolla (2016: alensivat omaa pääomaa 0,6 miljoonalla eurolla).

14. Muut pitkäaikaiset saamiset

1 000 EUR	2017	2016
Lainasaamiset osakkuusyryyksiltä	642	560
Muut lainasaamiset	169	29
Muut pitkäaikaiset saamiset	1 127	3 254
Yhteensä	1 938	3 843

Lainasaamiset ovat korollisia saamisia. Kirja-arvot eivät merkittävästi poikkea käyvästä arvosta.

15. Vaihto-omaisuus

1 000 EUR	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	36 070	33 850
Keskeneräiset tuotteet	42 150	39 321
Valmiit tuotteet ja tavarat	147 170	154 279
Yhteensä	225 389	227 450

Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu nettorealisointiarvoa vastaavaksi kirjaamalla tilikauden kuluksi 15,7 (2016: 13,4) miljoonaa euroa.

16. Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016
Myyntisaamiset	198 979	198 979	200 126	200 126
Tuloverosaamiset	2 159	2 159	763	763
Saamiset osakkuusyryksiltä	98	98	80	80
Siirtosaamiset	17 326	17 326	20 430	20 430
Johdannaissojimuksiin perustuvat saamiset	340	340	137	137
Muut saamiset	12 458	12 458	10 506	10 506
Rahamarkkinasijoitukset			30 996	30 996
Yhteensä	231 360	231 360	263 036	263 036

Muiden saamisten merkittävin erä on arvonlisäverosaamiset 3,2 (2016: 4,0) miljoonaa euroa.

Rahamarkkinasijoitukset ovat hankintahetkellä maturiteetiltaan yli 3 ja enintään 6 kuukautta. Myyntisaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta.

Myyntisaamisten ikäjakauma

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016
Erääntymättömät	173 511	173 511	174 668	174 668
Erääntyneet 1–30 päivää	21 481	21 481	21 006	21 006
Erääntyneet 31–60 päivää	1 173	1 173	1 306	1 306
Erääntyneet 61–90 päivää	549	549	765	765
Erääntyneet yli 90 päivää	2 263	2 263	2 381	2 381
Yhteensä	198 979	198 979	200 126	200 126

Myyntisaamisista ja muista saamisista tilikaudella kirjatut arvonalennukset olivat nettona 0,1 (2016: 0,2) miljoonaa euroa.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 EUR	2017	2016
Saamatta olevia rojalteja	4 525	4 307
Etukäteen maksettuja kannustinpalkkioita	2 430	2 071
Etukäteen maksettuja tutkimuskuluja	2 267	5 393
Etukäteen maksettuja huolto- ja ylläpitomaksuja	2 022	1 834
Saamatta olevat T&K -avustukset	1 040	705
Saamatta olevat korvaukset	870	883
Saamatta olevia hinnanerokorvauksia	833	3 854
Saamatta oleva korvaus myyntiluvan siirrosta	500	
Muut siirtosaamiset	2 838	1 383
Yhteensä	17 326	20 430

Siirtosaamisten lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät poikkea käyvistä arvoista.

17. Rahavarat

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016
Käteinen raha ja pankkitilit	163 914	163 914	198 753	198 753
Rahamarkkinasijoitukset	137	137	2 142	2 142
Yhteensä	164 051	164 051	200 895	200 895

Rahavaroihin sisältyvät rahamarkkinasijoitukset ovat pankkien ja yritysten emittoimia sijoitus- ja yritystodistuksia ja pankkitalletuksia, joiden maturiteetti on hankintahetkellä enintään 3 kuukautta.

18. Oma pääoma

Osakepääoman muutokset

	A-osakkeita	B-osakkeita	Yhteensä	Osake- pääoma milj. EUR
1.1.2016 osakkeita yhteensä	38 906 154	102 351 674	141 257 828	92,2
1.1.–31.12.2016 A-osakkeita muunnettu B-osakkeiksi	-612 000	612 000		
31.12.2016 osakkeita yhteensä	38 294 154	102 963 674	141 257 828	92,2
1.1.–31.12.2017 A-osakkeita muunnettu B-osakkeiksi	-1 173 808	1 173 808		
31.12.2017 osakkeita yhteensä	37 120 346	104 137 482	141 257 828	92,2
31.12.2017 yhtiön hallussa olevat omat osakkeet		675 401	675 401	
31.12.2017 osakkeita yhteensä ilman omia osakkeita	37 120 346	103 462 081	140 582 427	
31.12.2017 ääniä yhteensä ilman omia osakkeita	742 406 920	103 462 081	845 869 001	

Orionilla oli 31.12.2017 yhteensä 141 257 828 (141 257 828) osaketta, joista A-osakkeita oli 37 120 346 (38 294 154) kappaletta ja B-osakkeita 104 137 482 (102 963 674) kappaletta. Yhtiön osakepääoma on 92 238 541,46 (92 238 541,46) euroa. Joulukuun 2017 lopussa Orionin hallussa oli yhteensä 675 401 (783 366) kappaletta yhtiön omia B-osakkeita. A- ja B-osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä 31.12.2017 ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita oli 845 869 001 (868 063 388) ääntä.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Orionin osakkeilla ei ole nimellisarvoa. A- ja B-osakkeiden kirjanpidollinen vasta-arvo on noin 0,65 euroa osakkeelta.

Jokainen A-osake oikeuttaa äänestämään yhtiökokouksessa kahdellakymmenellä (20) äänellä ja jokainen B-osake yhdellä (1) äänellä. Yhtiökokouksessa osakkeenomistaja ei kuitenkaan saa äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin mitä 1/20 yhtiökokouksessa edustettujen eri osakelajeihin kuuluvien osakkeiden yhteenlaskettu äänimäärä on. Yhtiöllä itsellään ja Orionin Eläkesäätiöllä ei ole äänioikeutta Orion Oyj:n yhtiökokouksessa.

Sekä A- että B-osake antaa osakkeenomistajalle samat oikeudet yhtiön omaisuuteen ja osingonjakoon.

Yhtiöjärjestyksen nojalla osakkeenomistaja voi vaatia A-osakkeidensa muuntamista B-osakkeiksi osakelajien enimmäismäärän puitteissa. Vuoden 2017 aikana osakkeita muunnettiin yhteensä 1 173 808 kappaletta.

Orionin yhtiöjärjestyksen mukaan kaikkien osakkeiden vähimmäismäärä on yksi (1) ja enimmäismäärä on 1 000 000 000 osaketta. Yhtiössä voi olla enintään 500 000 000 A-osaketta ja 1 000 000 000 B-osaketta.

Orionin varsinainen yhtiökokous 22.3.2016 valtuutti hallituksen päättämään sekä yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta että osakeannista luovuttamalla yhtiön hallussa olevia omia osakkeita.

Orionin hallitus päätti 27.4.2016 omien osakkeiden hankkimisesta yhtiökokoukselta saamansa valtuutuksen perusteella. Päätöksen mukaan yhtiö hankki 3.–15.6.2016 välisenä aikana 500 000 kpl yhtiön B-osaketta. Osakkeet hankittiin käytettäväksi osana Orion-konsernin kannustinjärjestelmien toteuttamista. Hankintojen jälkeen hallituksella ei ole voimassa olevaa valtuutusta päättää omien osakkeiden hankinnasta.

Hallitus on oikeutettu päättämään enintään 600 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman B-osakkeen luovuttamisesta. Osakeantivaltuutus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien. Valtuutusta on käytetty liitetiedossa 4 kohdassa "Osakeperusteiset maksut" mainitulla tavalla.

Hallituksella ei ole valtuutusta korottaa osakepääomaa eikä laskea liikkeelle optio- tai vaihtovelkakirjalainaa tai optio-oikeuksia.

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 1,45 euroa osakkeelta.

Käyttörahasto

1 000 EUR	2017	2016
Käyttörahasto 1.1.	489	489
Käyttörahasto 31.12.	489	489

Muut rahastot

1 000 EUR	2017	2016
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	886	886
Vararahastot	1 480	1 195
Yhteensä	2 367	2 081

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Osingot ja muu voitonjako

Tilikaudella 2017 osinkoa jaettiin 1,55 (2016: 1,30) euroa osakkeelta. Lisäksi voittovaroista jaettiin lahjoituksina 0,3 (2016: 0,4) miljoonaa euroa.

19. Varaukset

1 000 EUR	Eläkevaraukset	Uudelleenjärjestelyvaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2017	39	207	263	508
Valuuttakurssierot		-3		-3
Käytetyt varaukset		-90	-136	-226
Varausten lisäykset	14			14
31.12.2017	53	114	127	294

1 000 EUR	2017	2016
Pitkäaikaiset varaukset	294	273
Lyhytaikaiset varaukset		235
Yhteensä	294	508

Eläke- ja uudelleenjärjestelyvaraukset

Eläkevarauksiin sisältyy työttömyysturvavaroja vuonna 2013 irtisanotuista henkilöistä, jotka eivät ole toistaiseksi työllistyneet tai mahdollisesti eivät tule työllistymään. Uudelleenjärjestelyvaraus liittyy Ruotsissa vuonna 2013 tehtyihin irtisanomisiin. Varauksien odotetaan realisoituvan seuraavien 1–4 vuoden aikana.

20. Korolliset velat

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
	2017	2017	2016	2016
Joukkovelkakirjalainat	149 696	155 030	149 491	158 502
Rahoitusleasingvelat	602	602	703	703
Pitkäaikaiset yhteensä	150 297	155 632	150 194	159 205

1 000 EUR	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
	2017	2017	2016	2016
Rahoitusleasingvelat	1 051	1 051	1 159	1 159
Muut korolliset velat			1 178	1 178
Lyhytaikaiset yhteensä	1 051	1 051	2 337	2 337

Joukkovelkakirjalainan käypä arvo perustuu pankista saatuun markkinahinta-arvioon. Rahoitusleasingvelkojen käypänä arvona voidaan pitää niiden kirjanpitoarvoa sopimusten lyhytaikaisuuden vuoksi.

2013 liikkeeseen lasketun 150 000 000 euron nimellisarvoisen joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 2019, kuponkikorko on 2,75 % ja efektiivinen tuotto 2,854 %.

Korolliset velat ovat euromääräisiä.

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisaajat

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä

1 000 EUR	2017	2016
Enintään yksi vuosi	1 099	1 207
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	603	706
Yhteensä	1 702	1 913

Vähimmäisvuokrien nykyarvo

1 000 EUR	2017	2016
Enintään yksi vuosi	1 051	1 159
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	602	703
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	1 653	1 862
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	49	52
Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä	1 702	1 913

21. Muut pitkäaikaiset velat

1 000 EUR	2017	2016
Muut pitkäaikaiset velat	45	45
Yhteensä	45	45

22. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

1 000 EUR	2017	2016
Ostovelat	83 220	106 130
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	3 017	9 112
Muut velat osakkuusyhtiöille	96	104
Siirtovelat	74 256	90 192
Johdannaisoppimuksiin perustuvat velat	162	229
Muut velat	17 849	22 334
Yhteensä	178 600	228 101

Muiden velkojen merkittävimmät erät ovat arvonnäköverovelat 6,1 (2016: 5,5) miljoonaa euroa ja yhteisiin toimintoihin liittyvät saadut ennakkomaksut 2,1 (2016: 6,8) miljoonaa euroa.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 EUR	2017	2016
Kannustinjärjestelmistä aiheutuvat velat	15 387	27 455
Muut jaksotetut palkat henkilösivumenoineen	25 469	22 112
Maksamattomat hintaoikaisut	8 144	9 692
Maksamattomat alennukset	4 301	2 356
Maksamattomat Kiinan varaston ostot	2 685	
Maksamattomat tutkimuskulut	2 489	5 327
Siirtyvät korot	2 294	2 294
Maksamattomat rojalit	2 152	2 176
Maksamattomat oikeudenkäyntikulut	2 140	2 290
Maksamattomat myynnin hyvitykset	1 476	1 109
Etukäteen saatuja myyntituottoja		7 841
Muut siirtovelat	7 719	7 541
Yhteensä	74 256	90 192

Ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät merkittävästi poikkea käyvistä arvoista.

23. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

1 000 EUR	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	340	137
Lainat ja muut saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset	1 938	3 843
Myyntisaamiset	198 979	200 126
Muut saamiset	6 707	9 149
Rahavarat	164 051	200 895
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Myytävissä olevat sijoitukset	265	353
Rahamarkkinasijoitukset		30 996
Rahoitusvarat yhteensä	372 280	445 497
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat		
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	162	229
Jaksotettuun hankintamenoan arvostetut rahoitusvelat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	150 297	150 194
Muut pitkäaikaiset velat	45	45
Ostovelat	83 220	106 130
Muut lyhytaikaiset velat	16 987	16 622
Lyhytaikaiset korolliset velat	1 051	2 337
Rahoitusvelat yhteensä	251 762	275 557

Taseessa johdannaisoppimukset sisältyvät muihin saamisiin ja muihin velkoihin.

1 000 EUR	Rahavirrat	Muut muutokset, joihin ei liity maksua	2017	2016
Pitkäaikaiset korolliset velat		103	150 297	150 194
Lyhytaikaiset korolliset velat	-2 273	987	1 051	2 337

Käyvän arvon määrittäminen ja hierarkia

Käypään arvoon taseessa arvostetut rahoitusinstrumentit on ryhmitelty arvostustekniikasta riippuen kolmeen hierarkiatasoon seuraavasti

1 000 EUR	2017			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		340		340
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			265	265
Varat yhteensä		340	265	605

Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-162		-162
Velat yhteensä		-162		-162

1 000 EUR	2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		137		137
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			352	352
Varat yhteensä		137	352	489

Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-229		-229
Velat yhteensä		-229		-229

Tason 1 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu markkinoilta saatuihin syöttötietoihin. Tason 3 johdannaisten käypä arvo ei ole arvioitavissa markkinoilta saatavilla tiedoilla.

Konsernissa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan käypien arvojen hierarkian tasojen väliset siirrot kirjataan sille päivälle, jonka siirron aiheuttama tapahtuma on toteutunut.

24. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää markkinariskeistä ja vastapuoliriskistä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia konsernin tulokseen ja kassavirtaan sekä varmistaa riittävä maksuvalmius.

Rahoitusriskien hallinnan pääperiaatteet on määritelty emoyhtiön hallituksen hyväksymässä konsernin rahoituspolitiikassa, jonka toteuttamisesta konsernin rahoitusosasto vastaa. Rahoitustoiminnot on keskitetty konsernin rahoitusosastolle.

24.1. Markkinariski

Konserni altistuu markkinariskille valuuttakurssin, markkinakoron ja sähkön hinnan osalta.

24.1.1. Valuuttakurssiriski

Konsernin valuuttakurssiriski on jaettu transaktioriskiin ja translaatoriskiin.

Transaktioriski

Transaktioriski muodostuu ulkomaan valuutan määräisistä liiketoiminnallisista (mm. myynnit ja ostot) ja rahoituksellisista (mm. lainat, talletukset ja korkovirrat) tase-eristä ja tulevista ennustetuista kassavirroista. Ennustetuissa kassavirroissa huomioidaan seuraavan 12 kuukauden erät. Transaktioriskiä seurataan ja suojataan aktiivisesti. Rahoituspolitiikan mukaisesti merkittävien valuuttojen tase-erät suojataan normaalisti välillä 90–105 % ja 12 kuukauden ennakoitujen kassavirrat välillä 0–50 %. Suojausinstrumentteina käytetään enintään 12 kuukauden pituisia valuuttajohdannaisia.

Konsernin kannalta merkittävimmät liiketoiminnallisten erien valuutat ovat Yhdysvaltain dollari, Ruotsin kruunu, Puolan zloty, Norjan kruunu, Venäjän rupla, Japanin jeni ja Ison-Britannian punta. Minkään yksittäisen valuutan osuus kokonaispositiosta ei ole merkittävä. Alla on erittely näiden valuuttojen positiosta.

1 000 EUR, 31.12.	Merkittävät valuutat	
	2017	2016
Taseen nettopositio	38 576	5 959
Ennustettu nettopositio (12 kk)	149 953	167 577
Nettopositio yhteensä	188 529	173 536
Suojaavat valuuttajohdannaiset	-46 896	-22 745
Avoin nettopositio yhteensä	141 633	150 791

Konsernin sisäiset lainat ja talletukset ovat tytäryhtiön paikallisessa valuutassa ja näistä merkittävimmät on suojattu täysimääräisesti valuutanvaihtosopimuksilla.

Valuuttajohdannaisien käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoitustuottoihin ja -kuluihin riippuen siitä, onko operatiivisesti tarkasteltuna suojattu myyntituottoja vai rahoitusvaroja ja -velkoja.

Translaatoriski

Translaatoriski muodostuu euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omista pääomista. Näiden tytäryhtiöiden oma pääoma 31.12.2017 oli 72,3 (2016: 73,5) miljoonaa euroa. Merkittävin translaatoriski muodostuu Ison-Britannian punnasta. Translaatiopositiota ei ole suojattu.

Herkkyysanalyysi

Valuuttakurssien muutosten vaikutusta konsernin tulokseen (ennen verovaikutusta) ja omaan pääomaan tilinpäätöshetkellä on kuvattu alla merkittävien valuuttojen osalta. Herkkyysanalyysissä oletetaan valuuttakurssimuutosten olevan +/- 10 % (vieras valuutta heikkenee/vahvistuu 10 %) ja muiden tekijöiden pysyvän muuttumattomina. IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi sisältää ainoastaan taseessa olevat rahoitusvarat ja -velat ja siten analyysissä ei ole huomioitu positiioon kuuluvaa ennustettua seuraavan 12 kuukauden valuuttavirtaa. Herkkyysanalyysissä ei huomioida myöskään mahdollista translaatiopositiota.

1 000 EUR	Vaikutus tulokseen		Vaikutus omaan pääomaan	
	2017	2016	2017	2016
+/- 10 % muutos valuuttakurssissa	756/-924	1 526/-1 865	0	0

24.1.2. Sähkön hintariski

Hintariskillä tarkoitetaan sähkömarkkinahintojen muutoksista aiheutuvaa riskiä. Sähkön markkinahinta vaihtelee runsaasti mm. sääolosuhteiden, vesitilanteen sekä päästökaupan mukaan. Konserni hankkii käyttämänsä sähköenergian osittain kiinteähintaisena sopimuksena ja osittain Suomen hinta-alueen spot-hintaan sidottuna toimituksena ja altistuu jälkimmäisen osalta sähkön hintavaihtelulle. Tätä hintariskiä ei suojata.

24.1.3. Korkoriski

Korkotason muutokset vaikuttavat konsernin rahavirtaan ja tulokseen. Konsernin korollinen vieras pääoma oli 31.12.2017 yhteensä 151,3 (2016: 152,5) miljoonaa euroa. Pääosa konsernin korollisesta vieraasta pääomasta on sidottu kiinteään korkoon, joten korkojen muutoksilla on pieni vaikutus konserniin. Korkojohdannaisia ei käytetty vuonna 2017.

Korkotason nousun vaikutusta nettokorkokuluihin on arvioitu herkkyyksianalyyysillä, jossa oletetaan korkotason nousevan vuonna 2018 paralleelista yhdellä prosenttiyksiköllä (1 %) tilinpäätöshetkellä hinnoitelluista koroista muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomana (ml. velkojen määrä). Tällöin konsernin arvioidut korkokulut vuonna 2018 kasvaisivat 0,0 miljoonaa euroa (ennen verovaikutusta) (2017: 0,0 miljoonaa euroa).

24.2. Vastapuoliriski

Vastapuoliriskin toteutuessa konsernin vastapuoli ei täytä sopimusvelvoitteitaan ja tämän seurauksena konsernilta jää varoja saamatta. Maksimi luottoriski 31.12.2017 oli 372,1 (2016: 445,3) miljoonaa euroa, joka koostui rahoitusvaroista vähennettynä rahoitusveloissa olevien johdannaisten arvoilla (liite 23). Pääasialliset riskit liittyvät myyntisaamisiin ja sekä rahavaroihin ja rahamarkkinasijoituksiin.

Konsernin rahoituspolitiikka määrittelee konserniyhtiöiden vastapuolina toimivien rahoituslaitosten luottokelpoisuusvaatimukset. Vastapuolille on luottokelpoisuuden ja vakavaraisuuden perusteella määritetty limiitit, joita seurataan ja ylläpidetään säännöllisesti. Rahamarkkinasijoitukset sijoitetaan enintään 6 kuukauden pituisiin korkoinstrumentteihin.

Konsernin asiakasluottopolitiikka määrittelee asiakkaiden luokittelun ja limiittien määrittelyn perusteet sekä tavat, joilla luottoriskiä hallitaan. Asiakkaiden maksukäyttäytymistä ja taloudellista tilannetta seurataan ja tehokasta perintää toteutetaan säännöllisesti. Luottoriskiä voidaan pienentää vaatimalla maksuehdoksi ennakkomaksua tai maksun vakuudeksi remburssia tai pankkitakausta sekä käyttämällä luottovakuutuksia. Lääketeollisuudessa myyntisaamiset tyypillisesti keskittyvät eri maantieteellisten alueiden jakelijoille. Tietyissä maissa konserni myy myös suoraan paikallisille sairaaloille. 25 suurinta asiakasta muodosti 77,5 % myyntisaamisista 31.12.2017 (2016: 78,5 %). Myyntisaamisiin ei uskota sisältyvän oleellista riskiä. Tilikauden tulosvaikutteiset luottotappiot olivat nettona 0,1 (2016: 0,2) miljoonaa euroa.

24.3. Maksuvalmiusriski

Konsernin tavoitteena on säilyttää hyvä maksuvalmiusasema kaikissa olosuhteissa. Maksuvalmiutta turvaavat liiketoiminnan kassavirran sekä rahavarojen ja muiden rahamarkkinasijoitusten lisäksi 100 miljoonan euron sitovat, nostamattomat kahdenkeskiset luottolimiitit, jotka erääntyvät vuonna 2022. Tämän lisäksi konsernilla on käyttämättömiä pankkitililimiittejä sekä 100 miljoonan euron vahvistamaton yritystodistusohjelma, josta tilinpäätöshetkellä ei ollut laskettu liikkeelle yritystodistuksia.

Konsernin korollinen velka 31.12.2017 oli 151,3 (2016: 152,5) miljoonaa euroa. Rahoitusleasingvelat pois lukien korollisten velkojen keskimaturiteetti on 1 vuotta 5 kuukautta (2016: 2 vuotta 5 kuukautta). Konsernin rahavarat ja rahamarkkinasijoitukset 31.12.2017 olivat 164,1 (2016: 231,9) miljoonaa euroa, jotka osaltaan pienentävät maksuvalmiusriskiä. Kun ylimääräisiä kassavaroja sijoitetaan ne sijoitetaan konsernin likviditeetin turvaamiseksi pääsääntöisesti lyhytaikaisiin, hyvän luottokelpoisuuden omaaviin euromääräisiin korkoinstrumentteihin. Jokaiselle sijoituskohteelle on määritelty kohdekohtainen limiitti.

1 000 EUR, 31.12.2017	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset		150 000				150 000
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	1 051	602				1 653
Koronmaksut	4 165	4 134				8 299
Rahavirta yhteensä, korolliset rahoitusvelat	5 216	154 736				159 952
Ostovelat	83 220					83 220
Muut korottomat velat	16 987				45	17 032
Rahavirta yhteensä, korottomat rahoitusvelat	100 207				45	100 252
Johdannaissopimukset, kassaanmaksut	340					340
Johdannaissopimukset, kassastamaksut	-162					-162
Rahavirta yhteensä, johdannaissopimukset	178					178
Rahavirta yhteensä, kaikki	105 601	154 736			45	260 382

1 000 EUR, 31.12.2016	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset			150 000			150 000
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	1 159	699	4			1 862
Muiden velkojen lyhennykset	1 178					1 178
Koronmaksut	4 168	4 131	4 125			12 424
Rahavirta yhteensä, korolliset rahoitusvelat	6 505	4 830	154 129			165 464
Ostovelat	106 130					106 130
Muut korottomat velat	16 622				45	16 667
Rahavirta yhteensä, korottomat rahoitusvelat	122 752				45	122 797
Johdannaissopimukset, kassaanmaksut	137					137
Johdannaissopimukset, kassastamaksut	-229					-229
Rahavirta yhteensä, johdannaissopimukset	-92					-92
Rahavirta yhteensä, kaikki	129 165	4 830	154 129		45	288 169

Vaihtuvakorkoisten lainojen koronmaksuja arvioitaessa on käytetty termiinikorkoja tai keskimääräistä sopimuksen mukaista viitekorkoa.

24.4. Pääomarakenteen hallinta

Konsernin taloudellisissa päämäärissä on pääomarakenteeseen liittyen määritetty tavoitteeksi säilyttää omavaraisuusaste, konsernin oma pääoma suhteessa taseen loppusummaan, vähintään 50 %:n tasolla. Tämä omavaraisuusaste ei ole yhtiön näkemys optimaalisesta pääomarakenteesta, vaan se on osa kokonaisuutta, jossa määritellään toiminnan kasvuun ja kannattavuuteen liittyviä tavoitteita sekä yhtiön osingonjakopoliittika.

Yhtiön luottoliimittisopimusten ehtoissa on määritelty kovenantteja, joiden rikkoutuessa velkojalla on halutessaan oikeus eräännyttää velka enneaikaisesti. Seuraavissa taulukoissa on esitetty lainoissa määriteltyjen taloudellisten kovenanttien tasot ja niiden vastaavat arvot 31.12.2017.

TALOUDELLISET KOVENANTIT

Vaatimus

Konsernin omavaraisuusaste	>30 %
Konsernin korolliset nettovelat / EBITDA	<3,0

Konsernin omavaraisuusaste

	2017	2016
Oma pääoma, 1 000 EUR	679 699	641 374
Taseen loppusumma, vähennettynä saaduilla enakoilla, 1 000 EUR	1 052 477	1 055 157
Omavaraisuusaste, %	64,6 %	60,8 %

Konsernin korolliset nettovelat / konsernin EBITDA

1 000 EUR	2017	2016
Korolliset nettovelat	-12 739	-79 360
EBITDA	335 295	355 169
Korolliset nettovelat / EBITDA	-0,04	-0,22

25. Johdannaissopimukset**Johdannaissopimusten nimellisarvot ja maturiteetti**

1 000 EUR	2017	2016
Valuuttajohdannaiset		
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	32 409	25 128
Valuuttaoptiot	45 419	31 735

Kaikkien johdannaisten maturiteetti on alle vuoden.

Johdannaissopimusten käyvät arvot

1 000 EUR	2017			2016
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto	Netto
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa				
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	193	-132	61	-80
Valuuttaoptiot	148	-31	117	-13

Kaikki johdannaiset ovat OTC-johdannaisia ja niiden käypänä arvona on käytetty tilinpäätöspäivänä saatavilla olevia markkinanoteerauksia. Johdannaisten käyvät arvot on esitetty taseessa bruttomääräisinä. Pankkien kanssa solmitut johdannaisehdot mahdollistavat netoutuksen mm. maksuhäiriö- tai konkurssitilanteessa. Tilinpäätöshetkellä netoutuksen jälkeinen vastapuoliriskin määrä Orionille oli 0,2 (2016: 0,0) miljoonaa euroa ja vastapuolille 0,0 (2016: 0,1) miljoonaa euroa.

26. Ehdolliset velat**Vakuudet ja vastuusitoumukset**

1 000 EUR	2017	2016
Annetut vakuudet omista sitoumuksista		
Takaukset	3 628	4 052
Muut	251	251

Merkittävät oikeudelliset asiat

Orion-konserniin kuuluvia yhtiöitä on osapuolena erilaisissa oikeusriidoissa, joita ei kuitenkaan pidetä konsernin kannalta merkittävinä oikeudellisina asioina.

27. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

1 000 EUR	2017	2016
Enintään yksi vuosi	2 322	2 137
Yli vuosi mutta enintään viisi vuotta	3 325	3 891
Yli viisi vuotta	441	660
Yhteensä	6 088	6 688

Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokramenot tilikaudella	2 817	3 015
---	--------------	--------------

Muihin vuokrakuluihin sisältyy pääsääntöisesti kulut ulkomailla vuokratuista toimitiloista ja muista ei-rahoitusleasingiin luokiteltavista eristä.

Konserni vuokralle antajana

Vuokratuotot on esitetty kohdassa 2. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut. Vuokratuotot sisältävät pääsääntöisesti henkilökunnalta ja ulkopuolisilta saatuja vuokria konsernin omistamista kiinteistöistä.

Konsernilla ei ole rahoitusleasingsopimuksia, joissa konserni olisi vuokralle antajana.

28. Konserniyhtykset

Konserniyhtykset 31.12.2017

	Konserni		Emoyhtiö	
	Omistus- osuus %	Äänivalta- osuus %	Omistus- osuus %	Äänivalta- osuus %
Lääkeliiketoiminta				
Emoyhtiö Orion Oyj. Espoo				
Fermion Oy, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Harmaaparta, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kalkkipellontie 2, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kapseli, Hanko	100,00	100,00		
Kiinteistö Oy Pilleri, Hanko	70,39	70,39		
Kiinteistö Oy Tonttuvainio, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Export Oy, Espoo ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
Saiph Therapeutics Oy, Espoo ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
FinOrion Pharma India Pvt. Ltd., Intia	100,00	100,00	95,00	95,00
OOO Orion Pharma, Venäjä	100,00	100,00		
Orion Pharma (Austria) GmbH, Itävalta	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma (Ireland) Ltd., Irlanti	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma (UK) Ltd., Iso-Britannia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma A/S, Tanska	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AB, Ruotsi	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AG, Sveitsi	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma AS, Norja	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma BVBA, Belgia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma d.o.o., Slovenia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma East LLP, Kazakstan	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma GmbH, Saksa	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Hellas, Pharmakeftiki Mepe, Kreikka	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Kft., Unkari	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Poland Sp. z o.o., Puola	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Romania S.R.L., Romania	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma S.L., Espanja	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma S.r.l., Italia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma s.r.o., Slovakia	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma s.r.o., Tsekki	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma SA, Ranska	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Inc., USA ¹	100,00	100,00	100,00	100,00
Orion Pharma Ukraine LLC, Ukraina	100,00	100,00	95,00	95,00
OrionFin Unipessoal, Lda., Portugali	100,00	100,00	100,00	100,00
OÜ Orion Pharma Eesti, Viro	100,00	100,00	100,00	100,00
UAB Orion Pharma, Liettua	100,00	100,00	100,00	100,00
Diagnostiikkaliiketoiminta				
Orion Diagnostica Oy, Espoo	100,00	100,00	100,00	100,00
GeneForm Technologies Ltd., Iso-Britannia	100,00	100,00		
Orion Diagnostica Danmark A/S, Tanska ¹	100,00	100,00		

¹ Yhtiöt eivät harjoita liiketoimintaa.

Konsernissa ei ole 1/5-osan tai sitä suuremman omistussosuuden kohteena olevia yrityksiä, joita ei ole yhdistelty osakkuus- tai tytäryhtiöinä.

29. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin Orion-konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Orion Oyj, tytäryritykset, osakkuusyritykset, yhteisyritykset, Orion Oyj:n hallituksen jäsenet, Orion-konsernin johtoryhmän jäsenet, edellä mainittujen henkilöiden läheiset perheenjäsenet, edellä mainittujen henkilöiden määräysvalta-yhteisöt sekä Orionin Eläkesäätiö.

Lähipiiriliiketoimet

Konsernilla ei ole merkittäviä liiketapahtumia lähipiiriin kanssa lukuun ottamatta etuus pohjaisia eläkekuluja Orionin Eläkesäätiön kanssa.

Johdon työsuhde-etuudet

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	7 075	6 370
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	367	531

Palkat ja palkkiot

1 000 EUR	1-12/2017	1-12/2016
Toimitusjohtaja Timo Lappalainen	1 566	1 549
Heikki Westerlund, puheenjohtaja	105	54
Timo Maasilta, varapuheenjohtaja	74	70
Sirpa Jalkanen	53	49
Ari Lehtoranta	51	
Hilpi Rautelin	51	
Eija Ronkainen	55	47
Mikael Silvennoinen	59	50
Hannu Syrjänen	8	102
Jukka Ylppö	4	52
Eero Karvonen		4
Hallituksen jäsenet yhteensä	460	428

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta ja eläketasoksi 60 % sovitusta eläkepalkasta. Emoyhtiön toimitusjohtajan lakisääteisestä eläkkeestä on tilikauden 2017 aikana kirjattu kulua 137 (2016: 138) tuhatta euroa ja lisäeläkkeestä 453 (2016: 357) tuhatta euroa.

Lainat, takaukset ja muut vakuudet lähipiirissä

Orion Oyj:llä on 0,6 miljoonan euron korollinen lainasaaminen Hangon Puhdistamo Oy:ltä.

30. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Orion ilmoitti 23.1.2018 päättäneensä selvittää Orion Diagnostican mahdollista myyntiä tai muuta järjestelyä, jossa Orion Diagnostica siirtyisi Orion-konsernin ulkopuolelle. Selvityksen seurauksena on mahdollista päätyä myös lopputulokseen, jossa Orion Diagnostica jatkaa Orion-konsernin osana.

Orion Diagnostica on Orion-konsernissa Lääkeliiketoiminnan ohella toinen liiketoiminta-alue, ja se on tilinpäätöksessä raportoitu omana segmenttinään. Tilikaudella 2017 Orion Diagnostican liikevaihto oli 54 miljoonaa euroa (noin 5 % Orion-konsernin liikevaihdosta) ja liikevoitto 8,9 miljoonaa euroa (noin 3 % Orion-konsernin liikevoitosta). Sen varat olivat 52 miljoonaa euroa (noin 5 % Orion-konsernin varoista). Vuoden 2017 lopussa Orion Diagnostican palveluksessa oli 282 henkilöä (noin 8 % Orion-konsernin henkilömäärästä).

Orion Diagnostica toimii liiketoiminnallisesti itsenäisesti, eikä sillä ole merkittäviä liiketoiminnallisia synergioita lääkeliketoiminnan kanssa.

Aloitettun selvitystyön aikatauluun, toteutustapaan ja lopputulokseen liittyy tässä vaiheessa vielä suurta epävarmuutta.

Tilikauden jälkeen ei ole tiedossa muita sellaisia olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia, jotka olisivat voineet vaikuttaa tilinpäätöslaskelmiin.

Emoyhtiö Orion Oyj:n tilinpäätös (FAS)

Tuloslaskelma

EUR	Liitetieto	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto	1	908 112 408,67	900 401 884,19
Liiketoiminnan muut tuotot	2	8 705 750,35	32 436 788,17
Liiketoiminnan kulut	3,4	-636 508 145,18	-636 969 105,92
Poistot ja arvonalentumiset	4	-31 576 954,73	-30 149 045,33
Liikevoitto		248 733 059,11	265 720 521,11
Rahoitustuotot ja -kulut	5	11 158 740,70	11 269 881,45
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		259 891 799,81	276 990 402,56
Tilinpäätössiirrot	6	25 994 303,52	17 259 296,75
Tuloverot	7	-56 125 553,92	-53 661 845,78
Tilikauden voitto		229 760 549,41	240 587 853,53

Orion Oyj

Tase

VASTAAVAA

EUR	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Aineettomat oikeudet		28 300 462,17	28 681 028,56
Muut pitkävaikutteiset menot		2 428 669,76	2 316 226,60
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8	30 729 131,93	30 997 255,16
Maa-alueet		4 191 579,23	3 547 332,24
Rakennukset ja rakennelmat		134 266 484,21	128 295 580,40
Koneet ja kalusto		73 750 499,88	77 248 483,28
Muut aineelliset hyödykkeet		1 457 218,65	1 145 832,67
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		25 602 498,33	14 938 707,47
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	9	239 268 280,30	225 175 936,06
Osuudet saman konsernin yrityksissä		83 182 131,74	83 182 131,74
Muut sijoitukset		394 495,48	1 982 251,01
Sijoitukset yhteensä	10	83 576 627,22	85 164 382,75
Pysyvät vastaavat yhteensä		353 574 039,45	341 337 573,97
Vaihto-omaisuus	11	162 479 126,41	169 640 332,57
Pitkäaikaiset saamiset	12	1 700 062,34	2 107 727,34
Myyntisaamiset	13	161 586 736,31	165 272 360,55
Muut lyhytaikaiset saamiset	13	48 314 959,90	45 601 512,95
Rahoitusarvopaperit	14		32 994 482,18
Rahat ja pankkisaamiset		116 295 910,95	146 260 411,62
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		490 376 795,91	561 876 827,21
Vastaavaa yhteensä		843 950 835,36	903 214 401,18

VASTATTAVAA

EUR	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Osakepääoma		92 238 541,46	92 238 541,46
Käyttöraha		488 812,82	488 812,82
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		886 138,16	886 138,16
Kertyneet voittovarot		104 317 128,20	76 674 645,96
Tilikauden voitto		229 760 549,41	240 587 853,53
Oma pääoma yhteensä	15	427 691 170,05	410 875 991,93
Tilinpäätössiirtojen kertymä	16	92 041 830,00	96 036 133,52
Pakolliset varaukset	17	539 190,00	792 640,00
Joukkovelkakirjalainat		149 695 509,21	149 491 347,33
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	18	149 695 509,21	149 491 347,33
Ostovelat		75 302 146,69	99 818 827,99
Muut lyhytaikaiset velat		98 680 989,41	146 199 460,41
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	19	173 983 136,10	246 018 288,40
Vastattavaa yhteensä		843 950 835,36	903 214 401,18

Orion Oyj

Rahoituslaskelma

EUR		1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevoitto		248 733 059,11	265 720 521,11
Poistot ja arvonalentumiset		31 576 954,73	30 149 045,33
Muut oikaisut		-264 074,63	-24 973 450,72
Oikaisu liikevoittoon yhteensä		31 312 880,10	5 175 594,61
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos		22 281 495,92	18 604 500,43
Vaihto-omaisuuden muutos		7 161 206,16	-21 846 868,79
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		-86 472 069,06	-32 664 496,15
Käyttöpääoman muutos yhteensä	1)	-57 029 366,98	-35 906 864,51
Maksetut korot		-5 693 777,64	-11 606 305,96
Saadut osingot	2)	17 457 385,24	15 498 662,03
Saadut korot	2)	1 182 756,17	7 262 819,90
Maksetut verot		-63 028 666,42	-45 651 845,78
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		172 934 269,58	200 492 581,40
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-9 270 397,36	-5 940 979,06
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-38 433 176,96	-26 467 786,99
Aineettomien hyödykkeiden myynnit		5 000,00	
Aineellisten hyödykkeiden myynnit		899 961,70	1 170 312,58
Investoinnit muihin sijoituksiin		-1 800,00	
Muiden sijoitusten myynti		570 263,00	25 246 803,48
Myönnetyt lainat		-212 000,00	
Lainasaamisten takaisinmaksut			287 431,60
Investointien rahavirta yhteensä		-46 442 149,62	-5 704 218,39
Lyhytaikaisten lainojen nostot		14 872 607,84	6 708 135,46
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-12 213 907,76	-33 729 710,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut			-36 742 424,23
Omien osakkeiden hankinta			-16 765 946,50
Maksetut osingot ja muu voitonjako		-213 109 802,89	-179 133 997,45
Saadut konserniavustukset		21 000 000,00	22 000 000,00
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-189 451 102,81	-237 663 942,75
Rahavarojen muutos		-62 958 982,85	-42 875 579,74
Rahavarat tilikauden alussa	3)	179 254 893,80	222 130 473,54
Rahavarojen muutos		-62 958 982,85	-42 875 579,74
Rahavarat tilikauden lopussa	3)	116 295 910,95	179 254 893,80

- 1) Emoyhtiön ja sen kotimaisten tytäryhtiöiden välisten lyhytaikaisten lainojen ja saamisten muutokset sisältyvät bruttomääräisinä emoyhtiön käyttöpääoman muutokseen.
- 2) Tytäryhtiöiden maksamat osingot ja korot sisältyvät emoyhtiön liiketoiminnan rahavirtaan.
- 3) Rahavarat sisältävät rahojen ja pankkisaamisten lisäksi likvidit arvopaperit, joiden arvon vaihteluun on erittäin vähäinen riski.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN 2017 LIITETIEDOT

Orion Oyj on Orion-konsernin emoyhtiö ja sen kotipaikka on Espoo. Yhtiön Y-tunnus on 1999212-6.

Orion Oyj:n ensimmäinen tilikausi oli 1.7. – 31.12.2006, koska yhtiö syntyi 1.7.2006 entisen Orion-konsernin jakauduttua lääke- ja diagnostiikkaliiketoimintaan sekä tukkukauppaliiketoimintaan. Orion Oyj listautui Helsingin pörssiin 3.7.2006.

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Orion Oyj:n tilinpäätös laaditaan noudattaen Suomessa voimassa olevaa kirjanpitolakia sekä tilinpäätöksen laatimista koskevia muita säännöksiä ja määräyksiä.

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, joista vähennetään suunnitelman mukaiset poistot. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat hyödykkeiden taloudelliseen pitoaikaan ja ne lasketaan tasapoistoina.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoön sisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppupoistotetut hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Eri hyödykeryhmien taloudelliset pitoajat ovat seuraavat:

– aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
– liikearvo	5–20 vuotta
– rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
– koneet, laitteet ja kalusto	5–10 vuotta
– kuljetusvälineet	6 vuotta
– muut aineelliset hyödykkeet	10 vuotta

Liikearvon poistoaika on pääsääntöisesti 5 vuotta. Eräissä tapauksissa liikearvon taloudellinen pitoaika on arvioitu pitemmäksi, kuitenkin enintään 20 vuodeksi. Kolmen tai useamman vuoden ajan tuloa kerryttävät tai säilyttävät muut pitkävaikutteiset menot aktivoidaan ja ne poistetaan pääsääntöisesti 5 vuodesa.

Suunnitelman mukaisia poistoja ei tehdä maa-alueista eikä arvonkorotuksista. Arvonkorotuksia on tehty tuotanto- ja toimitilakiinteistöihin 1970- ja 1980-luvulla. Arvonkorotukset perustuvat hyödykkeiden erillisarvostukseen.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot kirjataan vuosikuluiksi niiden syntymisvuonna.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus esitetään taseessa itse valmistettujen tuotteiden osalta standardihintaa käyttäen, sekä ostettujen tuotteiden osalta painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alhaisemman todennäköisen luovutushinnan tai jälleenhankintahinnan määräisenä.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvostamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin noteeraamia tilinpäätöspäivän kurssveja. Syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuerinä. Rahoituserien kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaissopimukset

Myytäviksi rahoitusvaroiksi luokitellut rahoitusvarat ja johdannaiset arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Rahoitusvälineistä muut lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon.

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät osakkeita, ja suoria yli 3 kuukauden pituisia korkosijoituksia, jotka sisältyvät pääasiassa lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa. Noteeraamattomat osakesijoitukset on arvostettu hankintamenoon, koska niiden arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutos merkitään oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Lainat ja saamiset koostuvat rahavaroista, myönnettyistä lainoista sekä myynti- ja muista saamisista. Muut rahoitusvelat sisältävät korollisia velkoja sekä osto- ja muita velkoja.

Valuuttariskin suojaamiseksi tehty valuuttajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Operatiivisia eriä suojaavien valuuttajohdannaisten käypä arvo kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin, ja valuuttamääräisiä lainoja ja saamisia suojaavien valuuttajohdannaisten käypä kirjataan rahoituksen kurssieroihin.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina tuotoista vähennetään ne vastaiset menot, joiden suorittamiseen yhtiö on sitoutunut ja joista ei todennäköisesti kerry niitä vastaavaa tuloa. Samoin vähennetään tuotoista ne vastaiset menetykset, joiden toteutumisista pidetään ilmeisenä.

Liikevaihto

Liikevaihto sisältää tuotot tavaroiden sekä palveluiden myynnistä oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla sekä valuuttamääräisestä myynnistä aiheutuvilla kurssieroilla. Liikevaihtoon sisältyy myös markkinointipartnereiden kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvia etappimaksuja, joilla partneri osallistuu kehiteillä olevan tuotteen tutkimus- ja tuotekehitysmenojen kattamiseen ja jotka on sidottu tutkimusprojektissa saavutettuihin etappeihin. Lisäksi liikevaihtoon sisällytetään konsernin muille yhtiöille lisensioimista tuotteista saatavat rojaltit.

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu. Etappimaksut kirjataan, kun tutkimus- ja tuotekehitysoikeudet on edennyt partnerin kanssa ennalta sovittuun vaiheeseen ja partnerille on syntynyt velvoite maksaa osuutensa. Rojaltit kirjataan suoriteperusteella lisensiointisopimusten mukaisesti.

Osakeperusteiset maksut

Hallituksen päättämän avainhenkilöstölle suunnatun osakepalkkiojärjestelmän oikeudet arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöshetkellä ja kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan oikeuden syntymisjakson aikana. Oletus lopullisesta osakkeiden ja niihin liittyvien rahasuoritusten määrästä päivitetään jokaisena tilinpäätöspäivänä.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön palveluksessa olevalle henkilöstölle on järjestetty eläketurva Orionin Eläkesäätiössä ja eläkevakuutusyhtiöissä. Lisäeläketurva on järjestetty eläkesäätiössä niille toimihenkilöille, joiden työsuhde on alkanut ennen 25.6.1990 ja jatkuu eläkkeelle siirtymiseen asti. Lisäksi joillekin johdon jäsenille on järjestetty lisäeläkevakuutukset eläkevakuutusyhtiöissä. Orionin Eläkesäätiön eläkevastuu on täysin katettu.

Tuloverot

Tuloveroina esitetään verotettavan tuloksen perusteella lasketut verot ja aikaisempien tilikausien verojen oikaisut. Tilinpäätökseen ei kirjata laskennallisia verovelkoja ja -saamisia, mutta liitetiedoissa ilmoitetaan taseeseen merkittävässä olevat laskennalliset verovelat ja -saamiset. Nämä laskennalliset verovelat tai -saamiset lasketaan verotuksen ja tilinpäätöksen välisille olennaisille jakso-
tuseroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Orion Oyj

1. Liikevaihto

Liikevaihto toimialoittain

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Lääkeliiketoiminta	908 112 408,67	900 401 884,19
Yhteensä	908 112 408,67	900 401 884,19

Liikevaihto markkina-alueittain

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Suomi	328 575 503,60	336 626 155,02
Skandinavia	148 852 556,58	127 977 171,89
Muu Eurooppa	255 454 348,61	270 512 582,03
Pohjois-Amerikka	61 461 536,99	68 421 373,81
Muut maat	113 768 462,89	96 864 601,44
Yhteensä	908 112 408,67	900 401 884,19

2. Liiketoiminnan muut tuotot

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Palveluveloitustuotot konserniyrityksiltä	5 630 705,23	5 575 406,23
Vuokratuotot	637 825,30	642 252,59
Osakkeiden myyntivoittoja	480 707,47	23 828 933,08
Käyttöomaisuuden myyntivoittoja	275 569,36	294 129,59
Muut liiketoiminnan tuotot	1 680 942,99	2 096 066,68
Yhteensä	8 705 750,35	32 436 788,17

3. Pakollisten varausten muutos

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Pakollisten varausten muutos	253 450,00	-77 697,00
Yhteensä, lisäys (-), vähennys (+)	253 450,00	-77 697,00

4. Liiketoiminnan kulut ja poistot

Liiketoiminnan kulut

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	8 278 093,62	-19 267 826,62
Valmistus omaan käyttöön	-3 470 004,69	-3 748 012,58
Materiaalit ja palvelut		
Ostot tilikauden aikana	244 030 584,25	264 346 393,71
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 116 887,46	-2 579 042,17
Ulkopuoliset palvelut	29 058 961,97	28 732 885,49
Yhteensä	271 972 658,76	290 500 237,03
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	111 870 068,10	112 674 267,07
Eläkekulut	15 286 547,71	13 212 479,21
Osakekannustinjärjestelmä	2 966 211,49	9 827 700,85
Muut henkilösivukulut	5 769 164,35	7 561 433,11
Yhteensä	135 891 991,65	143 275 880,24
Liiketoiminnan muut kulut	223 835 405,84	226 208 827,85
Liiketoiminnan kulut yhteensä	636 508 145,18	636 969 105,92

Vapaaehtoiset henkilösivukulut sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin.

Orion Oyj

Tilintarkastajan palkkiot

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tilintarkastuspalkkiot	104 735,00	70 380,00
Tilintarkastuslain 1§:n 1 mom. 2 kohdassa mainitut toimeksiannot	32 745,00	31 820,00
Veroneuvonta	58 889,00	17 012,00
Muut palvelut		8 675,00
Yhteensä	196 369,00	127 887,00

Poistot ja arvonalentumiset

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Arvonalentumiset	685 726,95	338 348,98
Muut poistot	30 891 227,78	29 810 696,35
Yhteensä	31 576 954,73	30 149 045,33

Tilikauden poistot tase-erittäin on esitetty liitetiedoissa 8–9.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista on esitetty tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa.

Palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin

	1-12/2017	1-12/2016
Palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin	2 238	2 189

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on voimassa vuonna 2013 alkanut sekä vuonna 2016 alkanut konsernin avainhenkilöiden osakepohjainen kannustinjärjestelmä.

Vuonna 2013 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt vuosittain vuosina 2013, 2014 ja 2015. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2013 ja kalenterivuodet 2013–2015. Vuonna 2014 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2014 ja kalenterivuodet 2014–2016. Vuonna 2015 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2015 ja kalenterivuodet 2015–2017. Järjestelmän palkkio ansaintajakoilta 2013, 2014 ja 2015 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajakoilta 2013–2015, 2014–2016 ja 2015–2017 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Vuonna 2016 alkaneessa järjestelmässä on ansaintajaksoja, joiden alkamisesta ja pituudesta yhtiön hallitus on päättänyt tai tulee päättämään vuosittain vuosina 2016, 2017 ja 2018. Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2016 ja kalenterivuodet 2016–2018. Vuonna 2017 alkoi kaksi ansaintajaksoa, kalenterivuosi 2017 ja kalenterivuodet 2017–2019. Järjestelmän palkkio ansaintajakoilta 2016 ja 2017 perustuu Orion-konsernin liikevoittoon. Järjestelmän palkkio ansaintajakoilta 2016–2018 ja 2017–2019 perustuu Orion Oyj:n B-osakkeen kokonaistuottoon.

Järjestelmän palkkiot maksetaan osittain yhtiön B-osakkeina ja osittain rahana. Palkkioita on maksettu ja mahdollisia tulevia palkkioita maksetaan seuraavasti:

Ansaintajakso	Palkkio maksettu / mahdollinen palkkio maksetaan
2013	3.3.2014
2014	2.3.2015
2013-2015	1.3.2016
2015	1.3.2016
2014-2016	1.3.2017
2016	1.3.2017
2015-2017	2018
2017	2018
2016-2018	2019
2017-2019	2020

Orion Oyj

Molempien osakepalkkiojärjestelmien yhden vuoden pituisten ansaintajaksojen perusteella saatuja osakkeita ei saa luovuttaa järjestelmään määritetyn sitouttamisjakson aikana. Kolmen vuoden ansaintajaksoihin ei liity sitouttamisjaksoa. Järjestelmistä yhden kalenterivuoden aikana maksettavien palkkioiden arvo yhteensä on enintään 1,75 kertaa avainhenkilön bruttovuosipalkka palkkioiden maksuhetkellä.

Vuonna 2013 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 35 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2017 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 366 775 Orion Oyj:n B-osaketta.

Vuonna 2016 alkaneen järjestelmän kohderyhmään kuuluu enintään 50 henkilöä. Järjestelmän perusteella maksettavien palkkioiden yhteismäärä on enintään 500 000 Orion Oyj:n B-osaketta ja osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa. Järjestelmästä on 31.12.2017 mennessä maksettu palkkioina yhteensä 61 665 Orion Oyj:n B-osaketta.

Orion Oyj

5. Rahoitustuotot ja -kulut

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	17 453 555,24	15 349 533,53
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot muista osakkeista ja osuuksista	3 830,00	149 128,50
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	5 741,65	6 262,67
Korkotuotot muilta yrityksiltä	901,55	
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	7 681,95	9 390,09
Korkotuotot muilta yrityksiltä	67 289,68	79 673,05
Muut rahoitustuotot	1 147 939,74	7 127 186,54
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille		-145 784,16
Korkokulut muille	-4 420 473,74	-4 548 062,97
Arvonalentumiset	-1 630 000,00	
Muut rahoituskulut	-1 477 725,37	-6 757 445,80
Yhteensä	11 158 740,70	11 269 881,45

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tuottoja osuuksista muissa yrityksissä	17 457 385,24	15 498 662,03
Korkotuottoja	81 614,83	95 325,81
Korkokuluja	-4 420 473,74	-4 693 847,13

6. Tilinpäätössiirrot

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Poistoeron muutos	3 994 303,52	-3 740 703,25
Konserniavustus	22 000 000,00	21 000 000,00
Yhteensä, lisäys (-), vähennys (+)	25 994 303,52	17 259 296,75

7. Tuloverot

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	55 040 825,12	53 599 596,56
Aikaisempien tilikausien tuloverot	1 084 728,80	62 249,22
Yhteensä	56 125 553,92	53 661 845,78

Laskennallinen verovelka ja -saaminen

Emoyhtiön laskennallista verovelkaa tai -saamista ei ole merkitty yhtiön taseeseen.

Laskennallinen verosaaminen

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Pakollisista varauksista	107 838,00	158 528,00
Yhteensä	107 838,00	158 528,00

Laskennallinen verovelka

EUR	1-12/2017	1-12/2016
Tilinpäätössiirroista	18 408 366,00	19 207 226,70
Arvonkorotuksista	3 304 866,03	3 304 886,03
Yhteensä	21 713 232,03	22 512 112,73

Orion Oyj

8. Aineettomat hyödykkeet

2017				
EUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017¹	120 475 101,20	68 252 672,61	56 142 936,97	244 870 710,78
Lisäykset	7 958 958,62		932 114,20	8 891 072,82
Vähennykset	-733 394,86		-306 087,83	-1 039 482,69
Siirrot tase-erien välillä	29 080,60		35 930,40	65 011,00
Hankintameno 31.12.2017	127 729 745,56	68 252 672,61	56 804 893,74	252 787 311,91
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017¹	-91 794 072,64	-68 252 672,61	-53 826 710,37	-213 873 455,62
Vähennysten kertyneet poistot	730 167,79		220 764,23	950 932,02
Tilikauden poistot	-7 679 651,59		-770 277,84	-8 449 929,43
Arvonalentumiset	-685 726,95			-685 726,95
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	-99 429 283,39	-68 252 672,61	-54 376 223,98	-222 058 179,98
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	28 681 028,56		2 316 226,60	30 997 255,16
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	28 300 462,17		2 428 669,76	30 729 131,93
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2017	3 033 900,66		237 870,73	3 271 771,39
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	-72 609,25		21 588,48	-51 020,77
Kertynyt erotus 31.12.2017	2 961 291,41		259 459,21	3 220 750,62
2016				
EUR	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016 ¹	118 894 243,08	68 252 672,61	55 786 188,37	242 933 104,06
Lisäykset	4 845 596,72		845 886,70	5 691 483,42
Vähennykset	-3 264 738,60		-489 138,10	-3 753 876,70
Hankintameno 31.12.2016	120 475 101,20	68 252 672,61	56 142 936,97	244 870 710,78
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016 ¹	-86 847 853,83	-68 252 672,61	-53 431 508,97	-208 532 035,41
Vähennysten kertyneet poistot	3 255 940,85		489 138,10	3 745 078,95
Tilikauden poistot	-7 863 810,68		-884 339,50	-8 748 150,18
arvonalentumiset	-338 348,98			-338 348,98
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-91 794 072,64	-68 252 672,61	-53 826 710,37	-213 873 455,62
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	32 046 389,25		2 354 679,40	34 401 068,65
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	28 681 028,56		2 316 226,60	30 997 255,16
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2016	3 164 510,13		325 202,73	3 489 712,86
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	-130 609,47		-87 332,00	-217 941,47
Kertynyt erotus 31.12.2016	3 033 900,66		237 870,73	3 271 771,39

¹ Alkuarvoihin sisällytetään käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneet poistot lasketaan vastaavalla tavalla.

Orion Oyj

9. Aineelliset hyödykkeet

2017						
EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017¹	3 547 332,24	253 775 798,19	255 976 200,80	2 586 918,64	14 938 707,47	530 824 957,34
Lisäykset	644 246,99	9 364 934,00	8 024 057,38	270 917,27	19 083 516,38	37 387 672,02
Vähennykset			-5 953 455,80	-0,01	-159 843,88	-6 113 299,69
Siirrot tase-erien välillä		3 595 288,77	4 429 517,19	170 064,68	-8 259 881,64	-65 011,00
Hankintameno 31.12.2017	4 191 579,23	266 736 020,96	262 476 319,57	3 027 900,58	25 602 498,33	562 034 318,67
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017¹		-125 480 217,79	-178 727 717,52	-1 441 085,97		-305 649 021,28
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			5 324 281,26			5 324 281,26
Tilikauden poistot		-6 989 318,96	-15 114 703,96	-129 595,96		-22 233 618,88
Arvonalentumiset			-207 679,47			-207 679,47
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017		-132 469 536,75	-188 725 819,69	-1 570 681,93		-322 766 038,37
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	3 547 332,24	128 295 580,40	77 248 483,28	1 145 832,67	14 938 707,47	225 175 936,06
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	4 191 579,23	134 266 484,21	73 750 499,88	1 457 218,65	25 602 498,33	239 268 280,30
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2017		43 091 898,50	49 607 596,49	64 867,14		92 764 362,13
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		394 441,37	-4 353 857,35	16 133,23		-3 943 282,75
Kertynyt erotus 31.12.2017		43 486 339,87	45 253 739,14	81 000,37		88 821 079,38

Tuotantokoneiden ja -laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2017 on 56 453 828,16 (2016: 58 139 165,69) EUR. Maa-alueiden hankintamenoon sisältyy arvonorotuksia 67 275,17 (2016: 67 275,17) EUR ja rakennusten hankintamenoon 16 457 154,97 (2016: 16 457 154,97) EUR.

2016						
EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016¹	3 547 332,24	244 847 770,11	247 991 861,57	2 555 286,35	17 196 032,91	516 138 283,18
Lisäykset		4 363 709,67	10 291 424,16	13 359,37	10 831 531,00	25 500 024,20
Vähennykset		-10 486,43	-10 670 863,61		-132 000,00	-10 813 350,04
Siirrot tase-erien välillä		4 574 804,84	8 363 778,68	18 272,92	-12 956 856,44	
Hankintameno 31.12.2016	3 547 332,24	253 775 798,19	255 976 200,80	2 586 918,64	14 938 707,47	530 824 957,34
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016¹		-119 099 181,05	-173 779 617,01	-1 338 443,34		-294 217 241,40
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		10 486,43	9 620 279,86			9 630 766,29
Tilikauden poistot		-6 391 523,17	-14 568 380,37	-102 642,63		-21 062 546,17
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016		-125 480 217,79	-178 727 717,52	-1 441 085,97		-305 649 021,28
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	3 547 332,24	125 748 589,06	74 212 244,56	1 216 843,01	17 196 032,91	221 921 041,78
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	3 547 332,24	128 295 580,40	77 248 483,28	1 145 832,67	14 938 707,47	225 175 936,06
Kokonais- ja sumupoistojen kertynyt erotus 1.1.2016		41 821 156,85	46 920 313,76	64 246,80		88 805 717,41
Poistoeron muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		1 270 741,65	2 687 282,73	620,34		3 958 644,72
Kertynyt erotus 31.12.2016		43 091 898,50	49 607 596,49	64 867,14		92 764 362,13

¹ Alkuarvoihin sisällytetään käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneet poistot lasketaan vastaavalla tavalla.

Orion Oyj

10. Sijoitukset

2017

EUR	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistus- yhteisyriyksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Laina- saamiset ¹	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	121 822 502,91	4 255 814,32		352 251,01	1 630 000,00	128 060 568,24
Lisäykset				1 800,00	130 000,00	131 800,00
Vähennykset				-89 555,53	-1 630 000,00	-1 719 555,53
Hankintameno 31.12.2017	121 822 502,91	4 255 814,32		264 495,48	130 000,00	126 472 812,71
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.2017	-40 039 845,49	-2 856 340,00				-42 896 185,49
Muutos tilikauden aikana						
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2017	-40 039 845,49	-2 856 340,00				-42 896 185,49
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	81 782 657,42	1 399 474,32		352 251,01	1 630 000,00	85 164 382,75
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	81 782 657,42	1 399 474,32		264 495,48	130 000,00	83 576 627,22

2016

EUR	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistus- yhteisyriyksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Laina- saamiset ¹	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	121 822 502,91	4 255 814,32	1 300 480,00	466 021,41	1 841 051,60	129 685 870,24
Lisäykset				3 620,00		3 620,00
Vähennykset			-1 300 480,00	-117 390,40	-211 051,60	-1 628 922,00
Hankintameno 31.12.2016	121 822 502,91	4 255 814,32		352 251,01	1 630 000,00	128 060 568,24
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.2016	-40 039 845,49	-2 856 340,00				-42 896 185,49
Muutos tilikauden aikana						
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2016	-40 039 845,49	-2 856 340,00				-42 896 185,49
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	81 782 657,42	1 399 474,32	1 300 480,00	466 021,41	1 841 051,60	86 789 684,75
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	81 782 657,42	1 399 474,32		352 251,01	1 630 000,00	85 164 382,75

¹ Lainasaamiset ovat OYL:n mukaisia pääomalainasaamisia.

11. Vaihto-omaisuus

EUR	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	26 982 932,00	26 624 320,31
Keskeneräiset tuotteet	13 300 144,63	13 314 281,46
Valmiit tuotteet/Tavarat	117 475 517,09	125 739 473,88
Muu vaihto-omaisuus	4 720 532,69	3 962 256,92
Yhteensä	162 479 126,41	169 640 332,57

12. Pitkäaikaiset saamiset

EUR	2017	2016
Pitkäaikaiset saamiset samaan konserniin kuuluilta yrityksiltä	1 085,00	1 085,00
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	642 000,00	560 000,00
Muut lainasaamiset	56 977,34	46 642,34
Muut pitkäaikaiset saamiset	1 000 000,00	1 500 000,00
Yhteensä	1 700 062,34	2 107 727,34

13. Lyhytaikaiset saamiset

EUR	2017	2016
Myyntisaamiset	131 303 849,59	128 631 425,94
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	30 282 886,72	36 640 934,61
Lainasaamiset	3 675 878,16	527 513,83
Siirtosaamiset	22 009 989,02	21 000 000,00
Yhteensä	55 968 753,90	58 168 448,44
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	98 000,00	80 000,00
Muut lainasaamiset	108 415,62	149 299,19
Muut saamiset	6 474 652,96	4 107 155,73
Siirtosaamiset	15 948 024,14	19 737 544,20
Yhteensä	209 901 696,21	210 873 873,50

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

EUR	2017	2016
Saamatta olevia rojalteja	4 525 492,27	4 306 683,00
Etukäteen maksettuja tutkimuskuluja	2 266 909,73	5 392 713,39
Etukäteen maksettuja kannustinpalkkioita	2 220 090,52	1 858 998,00
Etukäteen maksettuja huolto- ja ylläpitomaksuja	2 022 227,85	1 834 130,69
Saamatta olevia avustuksia	905 000,00	537 000,00
Saamatta olevia hinnanerokorvauksia	832 657,49	3 854 322,63
Saamatta olevia korvauksia	728 673,75	748 471,00
Saamatta oleva korvaus myyntiluvan siirrosta	500 000,00	
Johdannaissopimuksiin perustuvat saamiset	340 380,07	136 812,91
Muut siirtosaamiset	1 606 592,46	1 068 412,58
Yhteensä	15 948 024,14	19 737 544,20

14. Rahoitusarvopaperit

EUR	2017	2016
Muut arvopaperit: korkoinstrumentit		32 994 482,18
Rahoitusarvopaperit yhteensä		32 994 482,18

Markkina- ja kirjanpitoarvojen erotus

EUR	2017	2016
Markkina-arvo		33 004 631,68
Vastaava kirjanpitoarvo		-32 994 482,18
Rahoitusarvopapereiden korkosaamiset siirtosaamisissa		-4 775,71
Erotus		5 373,79

15. Oma pääoma**Osakepääoma**

EUR	2017	2016
Osakepääoma 1.1.	92 238 541,46	92 238 541,46
Osakepääoma 31.12.	92 238 541,46	92 238 541,46

Käyttörahassto

EUR	2017	2016
Käyttörahassto 1.1.	488 812,82	488 812,82
Käyttörahassto 31.12.	488 812,82	488 812,82

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

EUR	2017	2016
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	886 138,16	886 138,16
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	886 138,16	886 138,16

Kertyneet voittovarat

EUR	2017	2016
Kertyneet voittovarat 1.1.	317 262 499,49	272 393 769,88
Yhtiökokouksen päätöksellä		
jaettu osinkona	-217 902 761,85	-183 266 800,60
käytetty lahjoituksiin	-300 000,00	-350 000,00
annettu osakepalkkioina	5 085 270,26	4 486 773,31
hankittu omia osakkeita		-16 765 946,50
Maksamattomat osingot	172 120,30	176 849,87
Tilikauden voitto	229 760 549,41	240 587 853,53
Kertyneet voittovarat 31.12.	334 077 677,61	317 262 499,49

Emoyhtiön osakepääoma osakelajeittain

	2017		2016	
	kpl	EUR	kpl	EUR
A-sarja (20 ääntä/osake)	37 120 346		38 294 154	
B-sarja (1 ääni/osake)	104 137 482		102 963 674	
Yhteensä	141 257 828	92 238 541,46	141 257 828	92 238 541,46

Tilikauden 1.1.–31.12.2017 aikana on A-sarjan osakkeita muunnettu B-sarjan osakkeiksi yhteensä 1 173 808 kappaletta.

16. Tilinpäätössiirtojen kertymä

EUR	2017	2016
Poistoero	92 041 830,00	96 036 133,52
Yhteensä	92 041 830,00	96 036 133,52

17. Pakolliset varaukset

EUR	2017	2016
Eläkevaraukset	539 190,00	557 540,00
Muut		235 100,00
Yhteensä	539 190,00	792 640,00

18. Pitkäaikainen vieras pääoma

EUR	2017	2016
Joukkovelkakirjalainat	149 695 509,21	149 491 347,33
Yhteensä	149 695 509,21	149 491 347,33

2013 liikkeeseen lasketun 150 000 000 euron nimellisarvoisen joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 2019, kuponkikorko on 2,75 % ja efektiivinen tuotto 2,854 %.

19. Lyhytaikainen vieras pääoma

EUR	2017	2016
Saadut ennakot	2 118 865,55	6 771 038,93
Ostovelat	64 260 926,42	88 335 417,06
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	11 041 220,27	11 483 410,93
Muut velat	27 311 384,78	45 316 652,00
Yhteensä	38 352 605,05	56 800 062,93
Muut velat	9 891 179,18	9 321 711,69
Siirtovelat	59 359 559,90	84 790 057,79
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	173 983 136,10	246 018 288,40

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

EUR	2017	2016
Maksamattomat kannustinpalkkiot henkilösivumenoineen	13 682 512,29	23 713 407,01
Muut jaksotetut palkat henkilösivumenoineen	17 745 518,09	17 388 497,01
Maksamattomat hintaoikaisut	8 144 258,12	9 692 008,33
Maksamattomat alennukset	4 301 229,54	2 356 609,30
Maksamattomat Kiinan varaston ostot	2 684 936,21	
Maksamattomat tutkimuskulut	2 488 699,00	5 327 178,75
Maksamattomat korot	2 294 178,08	2 294 178,08
Maksamattomat rojaltit	2 151 828,73	2 175 526,48
Maksamattomat oikeudenkäyntikulut	2 140 000,00	2 290 000,00
Verovelka	1 542 887,50	8 446 000,00
Maksamattomat myynnin hyvitykset	1 476 100,44	1 109 160,00
Etukäteen saatuja myyntituottoja		7 841 169,96
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	162 198,57	229 188,62
Muut siirtovelat	545 213,33	1 927 134,25
Yhteensä	59 359 559,90	84 790 057,79

Vieras pääoma sisältää

EUR	2017	2016
Pitkäaikaisia korollisia velkoja	149 695 509,21	149 491 347,33
Lyhytaikaisia korollisia velkoja	27 311 384,78	46 493 583,38
Lyhytaikaisia korottomia velkoja	146 671 751,32	199 524 705,02
Yhteensä	323 678 645,31	395 509 635,73

Orion Oyj

20. Toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot**Yhtiön toimielinten jäsenille maksetut palkat ja palkkiot**

EUR	2017	2016
Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet	2 025 392,70	1 976 876,37

Osapalkkioita ei ole maksettu.

Yhtiön toimielinten jäsenille ei ole annettu rahalainoja.

Johdon eläkesitoumukset

Yhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta ja eläketasoksi 60 % sovitusta eläkepalkasta.

21. Annetut vakuudet**Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta**

EUR	2017	2016
Annetut takaukset	3 245 430,31	3 583 299,12

Annetut vakuudet yhteensä

EUR	2017	2016
Takaukset yhteensä	3 245 430,31	3 583 299,12

22. Vastuut ja vastuusitoumukset**Leasingsopimukset**

EUR	2017	2016
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät		
Seuraavan 12 kuukauden aikana	2 028 909,00	1 673 659,00
12 kuukauden jälkeen	2 232 450,00	1 974 706,00
Yhteensä	4 261 359,00	3 648 365,00

Leasingvuokrasopimusten ehdot ovat tavanomaiset.

Muut vastuut

EUR	2017	2016
Lääkevahinkovastuu	251 456,99	251 456,99

Kiinteistöinvestointien alv-vastuu

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2009–2017 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 15 438 713,49 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2026.

23. Rahoitusriskit

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää markkinariskeistä ja vastapuoliriskistä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia konsernin tulokseen ja kassavirtaan sekä varmistaa riittävä maksuvalmius.

Rahoitusriskien hallinnan pääperiaatteet on määritelty yhtiön hallituksen hyväksymässä konsernin rahoituspolitiikassa, jonka toteuttamisesta konsernin rahoitusosasto vastaa. Rahoitustoiminnot on keskitetty konsernin rahoitusosastolle.

Yhtiön rahoitusriskeistä löytyy lisätietoa konsernin tilinpäätöksestä. Merkittävin ero yhtiön ja konsernin riskipositioissa on raportoidussa valuuttapositiona, sillä (emo)yhtiö suojaa keskitetysti konsernin valuuttariskin ilman että tytäryhtiöiden kanssa toteutetaan erikseen sisäisiä suojauksia.

24. Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot ja maturiteetti

EUR	2017	2016
Valuuttajohdannaiset		
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	32 409 115,85	25 127 698,40
Valuuttaoptiot	45 419 201,90	31 735 423,69

Kaikkien johdannaisten maturiteetti on alle vuoden.

Johdannaissopimusten käyvät arvot

EUR	2017		2016	
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto	Netto
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa				
Valuuttatermiinit ja valuutanvaihtosopimukset	192 781,05	-131 521,04	61 260,01	-79 378,28
Valuuttaoptiot	147 599,05	-30 677,51	116 921,54	-12 997,42

Orion Oyj

Käyvän arvon määrittäminen ja hierarkia

Käypään arvoon taseessa arvostetut rahoitusinstrumentit on ryhmitelty arvostustekniikasta riippuen kolmeen hierarkiatasoon seuraavasti

EUR	2017			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		340 380,10		340 380,10
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			264 495,48	264 495,48
Varat yhteensä		340 380,10	264 495,48	604 875,58
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-162 198,55		-162 198,55
Velat yhteensä		-162 198,55		-162 198,55
2016				
EUR	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		136 812,92		136 812,92
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet			352 251,01	352 251,01
Varat yhteensä		136 812,92	352 251,01	489 063,93
Johdannaissopimukset				
Valuuttajohdannaiset		-229 188,62		-229 188,62
Velat yhteensä		-229 188,62		-229 188,62

Tason 1 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 rahoitusinstrumentin käypä arvo perustuu markkinoilta saatuihin syöttötietoihin. Tason 3 johdannaisten käypä arvo ei ole arvioitavissa markkinoilta saatavilla tiedoilla.

Konsernissa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan käypien arvojen hierarkian tasojen väliset siirrot kirjataan sille päivälle, jonka siirron aiheuttama tapahtuma on toteutunut.

25. Omistukset muissa yhtiöissä

Emoyhtiön omistus muissa yrityksissä on esitetty konsernin liitetiedoissa kohdassa 28. Konserniyritykset.

KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT 1.1. - 31.12.2017

Kirjanpitolikirjat

Päiväkirja	sähköinen arkistointi	10 vuotta
Pääkirja	sähköinen arkistointi	10 vuotta

Tositelajit

	Tositeno	Tositelaji		
Käyttöomaisuuskirjaukset	0400000000 - 0499999999	AA	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Cateringliittymä	0700000000 - 0799999999	07	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Winpos liittymä	0800000000 - 0899999999	08	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Myyntilaskut, manuaalikirjaus	1100000000 - 1199999999	DA, DG, DR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Vuokralaskutus	1100000000 - 1199999999	ZB	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostolaskut	1300000000 - 1399999999	KA, KG, KR, KF	paperitosite/sähköinen arkistointi/CD_ROM	6 vuotta
Varaston hinnanerot	1500000000 - 1599999999	PR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostolaskut, tilaukselliset	1600000000 - 1699999999	RE, RA, RZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, palkat	1700000000 - 1799999999	01	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkojen manuaalikorjaukset	1700000000 - 1799999999	Z1	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
KOM-vähennysten poistot	1700000000 - 1799999999	AG	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Valuuttakurssaus	1700000000 - 1799999999	SA	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Edustustot	1800000000 - 1899999999	ZR	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Varastokirjaukset	1900000000 - 1999999999	WA,WE, WI,WL	sähköinen arkistointi	6 vuotta
Travel-liittymä	2000000000 - 2099999999	04	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Ostoreskontra kohdistukset	2200000000 - 2299999999	ZP	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Korkolaskut	3100000000 - 3199999999	II	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Myyntilaskut, automaattikirjaus	3200000000 - 3299999999	RV	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Clearing	3300000000 - 3399999999	AB	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
GR / IR korjausotteet	3600000000 - 3699999999	RN	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Itselaskutus	3700000000 - 3799999999	ZN	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Konsernilaskutus	3800000000 - 3899999999	IC	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Rahapäivät, saapuva raha	5500000000 - 5599999999	DZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Rahapäivät, lähtevä raha	5500000000 - 5599999999	KZ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet	6100000000 - 6199999999	ZM	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet, toistuvaisjaksotukset	8100000000 - 8199999999	ZI	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Muistiotositteet, jaksotukset	8100000000 - 8199999999	ZJ	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, lomapalkkajaksotus	8200000000 - 8299999999	03	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Lomapalkkajaksotus, manuaalikorjaus	8200000000 - 8299999999	Z3	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Palkkaliittymä, bonusjaksotus	8300000000 - 8399999999	05	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
IFRS tositteet	9100000000 - 9199999999	ZX	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta
Poistot ja poistoero	9300000000 - 9399999999	AF	paperitosite/sähköinen arkistointi	6 vuotta

Orion Oyj:n hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä tilikaudelta

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 335 452 628,59 euroa, josta tilikauden voittoa on 229 760 549,41 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voitonjakokelpoisista varoista

– jaetaan osinkoa 1,45 euroa osaketta kohden. Osingonjaon täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa. Voitonjakoehdotuksen tekemispäivänä osinkoon oikeuttavia osakkeita on 140 582 427 kappaletta, joten osingon kokonaismäärä olisi	203 844 519,15 euroa
– lahjoitetaan lääketieteelliseen tutkimukseen ja muuhun yleishyödylliseen tarkoitukseen hallituksen päätöksen mukaisesti	250 000,00 euroa
– omaan pääomaan jätettäisiin	131 358 109,44 euroa

335 452 628,59 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Tämän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esitämme yhtiökokoukselle käsiteltäväksi.

Espoossa 7. päivänä helmikuuta 2018

Heikki Westerlund
Puheenjohtaja

Timo Maasilta
Varapuheenjohtaja

Sirpa Jalkanen

Ari Lehtoranta

Hilpi Rautelin

Eija Ronkainen

Mikael Silvennoinen

Timo Lappalainen
Toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 7. päivänä helmikuuta 2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Kalle Laaksonen, KHT